

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

BR
60
.C6
v.9
PT.2
COP.2

CORPVS
SCRIPTORVM ECCLESIASTICORVM
LATINORVM

EDITVM CONSILIO ET IMPENSIS
ACADEMIAE LITTERARVM CAESAREAE
VINDOBONENSIS

VOL. VIII.
EVGIPPII OPERA

PARS II
EVGIPPII VITA S. SEVERINI
EX RECENSIONE PII KNOELL.

VINDOBONAE
APVD C. GEROLDI FILIVM BIBLIOPOLAM ACADEMIAE
MDCCCLXXXVI.

Verlag von CARL GEROLD's SOHN in Wien.

CORPVS SCRIPTORVM ECCLESIASTICORVM LATINORVM.

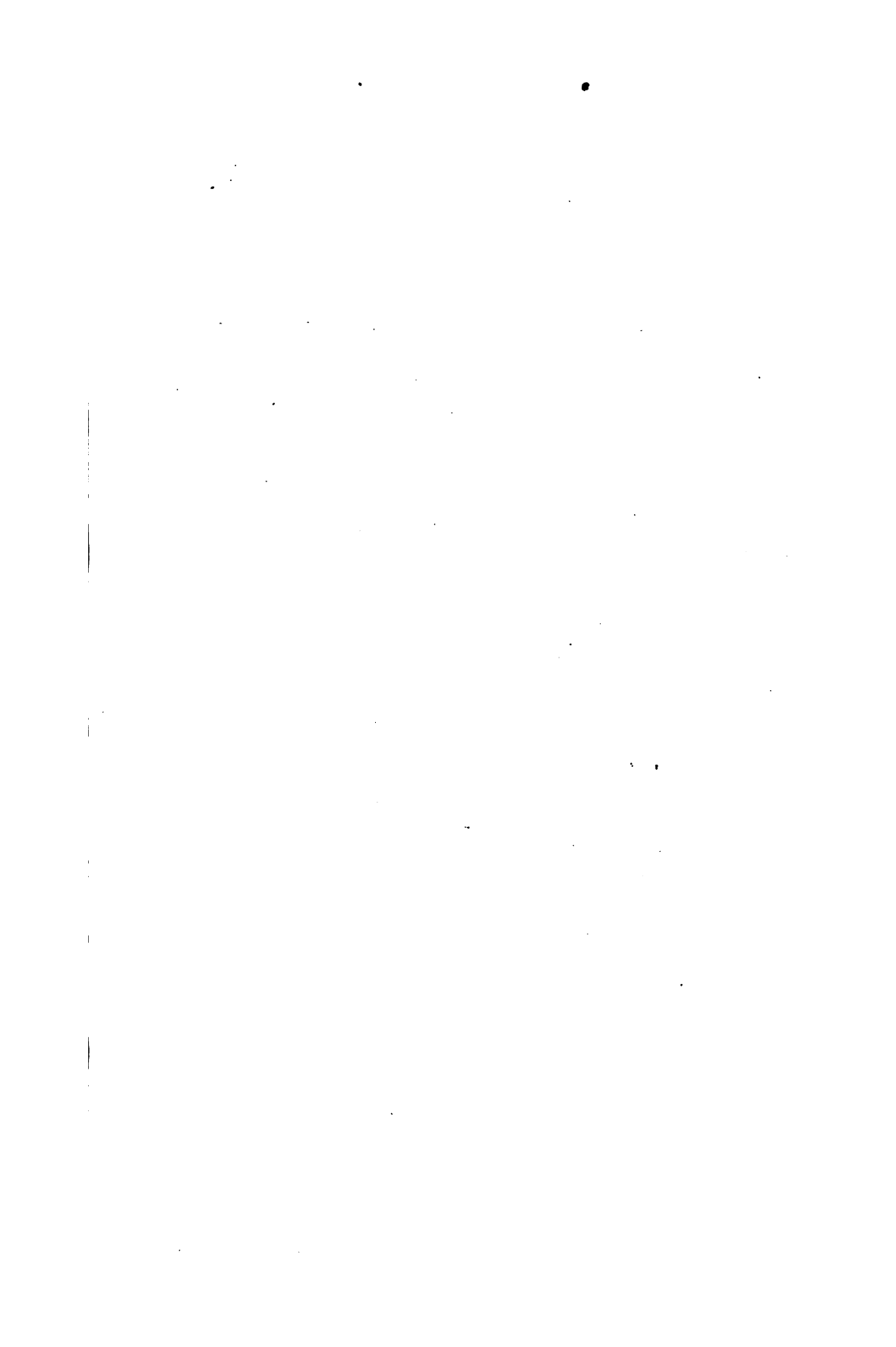
Bereits erschienen:

- VOL. I.** SVLPICIVS SEVERVS. Edidit C. HALM.
1 fl. 60 kr. = 3 Mark 20 Pf.
- VOL. II.** M. MINVCII FELICIS Octavius, IVLII FIRMICI MATERNI
liber de errore profanarum religionum. Edidit C. HALM.
1 fl. = 2 Mark.
- VOL. III.** TH. CAECILIUS CYPRIANVS. III partes. Edidit Guil. HARTEL.
7 fl. 50 kr. = 15 Mark.
- VOL. IIII.** ARNOBII Aduersus nationes libri VII. Edidit A. REIFFER-
SCHEID.
3 fl. = 6 Mark.
- VOL. V.** PAVLVS OROSIVS. Edidit C. ZANGEMEISTER.
8 fl. = 16 Mark.
- VOL. VI.** M. F. ENNODIVS. Edidit Guil. HARTEL.
7 fl. 50 kr. = 15 Mark.
- VOL. VII.** VICTOR VITENSIS. Edidit M. PETSCHENIG.
1 fl. 80 kr. = 3 Mark 60 Pf.
- VOL. VIII.** SALVIANVS. Edidit Fr. PAVLY. 3 fl. 50 kr. = 7 Mark.
- VOL. VIIII.** EVGIPPIVS. (I. pars. Excerpta.) Edidit PIVS KNOELL.
11 fl. = 22 Mark.
- VOL. VIIII.** EVGIPPIVS. (II. pars Vita Seuerini.) Edidit Pius KNOELL.
1 fl. 20 kr. = 2 Mark 40 Pf.
- VOL. X.** SEDVLIVS. Edidit I. HVEMER. 4 fl. 50 kr. = 9 Mark.
- VOL. XI.** CLAVDIANVS MAMERTVS. Edidit A. ENGELBRECHT.
3 fl. = 6 Mark.
- VOL. XII.** CASSIANVS. (II. pars) Collationes. Edidit M. PETSCHENIG
7 fl. 50 kr. = 15 Mark.
- VOL. XIII.** LVCIFERVS CALARITANVS. Edidit Guil. HARTEL.
4 fl. 50 kr. = 9 Mark.

Unter der Presse:

- VOL. XII.** AVGVSTINVS. (Sect. III, pars 1) Speculum. Edidit Fr. WEIHRICH.
- VOL. XV.** COMMODIANVS. Edidit B. DOMBART.
- VOL. XVI.** POETAE CHRISTIANI MINORES (pars I. Orientius, Paulinus Pell., Marius Victor, Paul. Petric.) Ed. BRANDÈS, C. SCHENKL, ELLIS, PETSCHENIG.

hrliche Prospecte stehen auf Verlangen gratis zu Diensten.

CORPVS
SCRIPTORVM ECCLESIASTICORVM
LATINORVM

EDITVM CONSILIO ET IMPENSIS
ACADEMIAE LITTERARVM CAESAREAE
VINDOBONENSIS

VOL. VIII.
EVGIPPII OPERA

PARS II
EVGIPPII VITA S. SEVERINI
EX RECENSIONE PII KNOELL.

VINDOBONAE
APVD C. GEROLDI FILIVM BIBLIOPOLAM ACADEMIAE
MDCCCLXXXVI.

Egyptus Africa
EVGIPPI

VITA SANCTI SEVERINI

RECENSUIT

ET COMMENTARIO CRITICO INSTRVXIT

PIVS KNOELL.

VINDOBONAE

APVD C. GEROLDI FILIVM BIBLIOPOLAM ACADEMIAE

MDCCLXXXVI.

BR
60
.C6
v.9
pt. 2
cop. 2

604

~~Corpus~~

~~Engippius~~

39.306

~~G04
C822
v. 9
P. I
C822~~

WENDELINO · FOERSTER

BONNENSI

SODALICII · VINDOBONENSIS

SYMBOLVM

PRAEFATIO.

Cum mihi ab Academia litterarum Vindobonensi munus oblatum esset, ut post Sauppîi, uiri praestantissimi, curas nouam in Corpore scriptorum ecclesiasticorum editionem Vitae s. Seuerini pararem, primum quaerendum erat, num codex, quem Sauppe in recensenda Vita ducem secutus erat, ea praestantia esset, in quo noua editio niti posset. multa autem erant, quibus codicis Lateranensis auctoritas debilitari atque infringi uidebatur: de qua re egi in libello academico, qui inscribitur *‘Das Handschriftenverhältniss der Vita S. Seuerini des Eugippius’ Sitzungsberichte d. phil. hist. Classe d. k. Akademie XCV p. 445—498*, in quo codicem Lateranensem multis locis et a librario et a correctore quodam arbitrarie correctum multisque interpolationibus deformatum fundamentum nouae editionis esse non posse exposui simulque codicem potius antiquissimum alterius familiae Taurinensem sequendum esse demonstraui. quam ob rem mihi hic rem paucis absolvere licet. itaque enumeratis atque breuiter descriptis codicibus, quibus in adornanda editione usus sum, enarrabo, cur nonnumquam et ab auctoritate codicis Taurinensis et a coniecturis Sauppîi recedendum esse existimauerim.

Iam uero codices huius libelli, per mediam quam dicunt aetatem in Italia et Germania lectitati et saepe descripti, in duas familias discedere iam a Sauppîo obseruatum est: altera est bonorum librorum, qui hodie tantummodo in bibliothecis

Italiae inueniuntur¹⁾, altera eorum, qui interpolati, saepe etiam decurtati sunt: quales multi et in Italia et in Germania imprimis in monasteriis ad ripam Danuuii sitis — unde nonnulli in bibliothecas Vindobonensem et Monacensem translati sunt — asseruantur. dolendum autem est nullos Vitae codices saeculo X uetustiores aetatem tulisse: Vita enim numquam cum altero eiusdem scriptoris opere coniuncta in codicibus mss. inuenitur.

Codicum ipsorum melioris notae duae familiae extant: ad alteram codices Taurinensis, Vaticanus prior, Vallicellianus pertinent, quibus proxime accedit liber Ambrosianus; alterius familiae sunt Lateranensis, Vaticanus alter, quattuor libri, qui nunc Casini asseruantur.

Integrioris familiae codex antiquissimus idemque optimus T est Taurinensis F. IV. 25 (T), bibliothecae, uniuersitatis, in quarto, paginis bipertitis, X^a), ut uidetur, saeculo scriptus. hic liber olim ad bibliothecam monasterii Bobiensis pertinebat, quod inscriptione in summa folii secundi parte posita indicatur: *Liber sc̃i [148] columbani de bobio*, quae inscriptio plenior folio 4^r iteratur: *hic liber est monachorum congregationis sc̃e Iustine de obseruantia ord̃is sc̃i benedicti residentiū in moñ sc̃i columbani de bobio. Et cup̃ si ñro 17.* codex inde a folio 1ra ad 24ra omnes Vitae partes continet, ut principem locum Epistola Eugippii ad Pascasium diaconum obtineat (fol. 1ra — 2ra), deinde ²⁾ capitulorum index sequatur

¹⁾ Ex omnibus codicibus Germanicis proxime ad eos accessisse uidetur liber S. Emmerami Ratisbonensis, ex quo Vitam Marcus Welser (Augustae Vindel. 1595) edidit.

²⁾ Reifferscheid eum X uel XI saeculo scriptum esse autumat. cum autem Vaticanum priorem, quem Sauppium X saeculo exeunti uel XI ineunti assignat, ex Taurinensi descriptum esse demonstrauerim, Taurinensem ipsum s. X scriptum esse, praesertim cum rationes palaeographicae non repugnent, affirmare non dubito.

³⁾ Hunc ordinem genuinum archetypi fuisse et ex Epistola Eugippii apparet, ubi p. 5, 21 legitur: *huic epistolae coniuncto praelatis capitulis commemoratorio.*

(— 4ra), hunc Commemoratorium ipsum excipiat (fol. 4ra — 23va), cuius postrema uerba, quae non ad Commemoratorium, sed ad Epistolam Eugippii spectant: *Habes, egregie Christi minister*, sqq., in Lateranensi genuino partium ordine perturbato interciderunt. Commemoratorium Epistola Pascasii ad Eugippium rescripta sequitur (fol. 23va — 24ra), quae totum opus concludit. codex nitide exaratus raro correcturas librarii ipsius uel scribae alicuius aequalis expertus est. Taurinensem primus indagauit atque descripsit A. Reifferscheid in Bibliotheca patrum Italica II p. 137 sq., Sauppe autem non adhibuit. contuli ipse ad exemplar Mignianum, cum a. 1877 horum studiorum causa Taurini morarer; nonnullos codicis locos postea Iosephus Müller Taurinensis a me rogatus inspexit meamque lectionem aut comprobauit aut correxit.

Codex Vaticanus 5772 (V) in folio minore, XI, ut uidetur, V saeculi ineuntis, binis columnis exaratus. hic quoque, priusquam in bibliothecam Vaticanam, ubi nunc asseruatur, translatus est, ad bibliothecam monasterii Bobiensis pertinebat, quod inscriptione in margine superiore folii primi posita indicatur: *Liber s^ci [123] columbani de bobio*. Vaticanus tantummodo Epistolam Eugippii et Commemoratorium a fol. 29va ad 41ra exhibet; consulto, ut uidetur, a librario index capitum et Epistola Pascasii omissa sunt, cum ea ad rem necessaria esse non uiderentur. in codice cum cura exarato litterarum initialium spatia uacua relictas sunt, nempe ut postea a rubricatore minio pingerentur; nonnullae autem litterae, quae propter uitiosam membranae naturam in scribendo difflexerant, a librario ipso supra uersum additae sunt. Vaticanus quamquam non omnes quas Taurinensis Vitae partes continet, tamen ex Taurinensi descriptus est, quod ex concordia mendorum lacunarumque utriusque libri in libello s. l. p. 454 sqq. demonstrasse mihi uideor. librum a. 1878 ad editionem Mignianam contuli; posteaquam Sauppⁱ editio in lucem prodiiit, eos codicis locos, ubi lectio mea a Sauppⁱ testimoniis differebat, iterum accuratissime inspexi.

N Codex Vallicellianus Tom. XII, quem in libello littera v, in editione littera N signavi, 0·28 × 0·16, XI uel XII saeculo scriptus, Romae in bibliotheca monasterii oratorianorum asservatus, inde a fol. 74^r — 108^v omnes Vitae partes eodem quo Taurinensis ordine complectitur: Epistolam Eugippii fol. 74^r — 76^v, capitula 77^r — 79^r, Commemoratorium 79^r — 107^v, rescriptum Pascasii 107^v — 108^v. Vitam s. Seuerini ut in codice Taurinensi collectio uitarum aliorum sanctorum, qui Paradisus inscribitur, excipit. codicem a librario neglegenter exaratum nec corrector fere aequalis admodum uerecunde tractauit et manus recens lectiones nonnullas ex codice alio interpolato uel editione excerptas supra lineas uel in margine adiecit, quas in notis silentio praeterii, ne apparatus rebus inanibus nimis augerem. ita explicatur codicis Vallicelliani utilitatem in recensendis uerbis scriptoris fere nullam esse. ipsum autem ad familiam codicis Taurinensis pertinere ex eis, quae l. c. p. 458 sq. attuli, apparet, quamquam in quibusdam scripturis, quae minoris momenti sunt, cum codice principe alterius familiae consentire uidetur: de qua re cf. libelli s. l. p. 459. Vallicellianum ipse a. 1878 contuli.

Difficilius est exponere, quatenus cognatio inter codicem primarium Taurinensem et alium eiusdem familiae sit, qui tamen quin ad eandem familiam pertineat omnino dubitari **M** nequeat: codicem dico Ambrosianum I. 61. inf., quem in libello s. c. littera A, in notis autem cum Sauppio littera M insigniui. hic liber, etsi in catalogo ms. eius bibliothecae X saeculo scriptus esse dicitur, tamen saeculo XII uetustior non est, quod rationibus palaeographicis probari posse uidetur. ne Ambrosianus quidem liber omnes Vitae partes integras complectitur, sed eas tantum, quae etiam in Vaticano priore extant, Epistolam Eugippii et Commemoratorium a fol. 45^r — 60^v. in margine libri a librario ipso uel correctore aequali hic illic correcti manus XV uel XVI saeculi argumenta capitum (cf. l. c. p. 453 not. 2), nomina quaedam propria (cf. ibid. not. 3), numeros litterasque initiales capitum, alia uerba probationem legentis exprimentes (cf. ibid. not. 3) adiecit. liber Ambrosianus quamquam in plerisque cum codicibus

NTV ita consentit, ut eum eidem familiae annumerare non dubites — de quo uide quae disputauimus l. c. p. 461 — tamen permultis locis a textu non solum huius familiae, sed omnium omnino librorum differt, atque non solum in minutis et quisquiliis, sed etiam grauioribus in rebus, de qua re cf. quae l. c. p. 462 attuli. a Taurinensi autem ita in quibusdam discrepat, ut dubium prorsus non sit, quin ex eo originem non traxerit. magni certe momenti ad ponderandam codicis Ambrosiani auctoritatem esset ille locus, qui in omnibus utriusque familiae libris hiatus laborat, cum codex Ambrosianus solus lacunam his uerbis expleat: p. 25, 22: *reliquiasque sanctorum ab eo suscipiens uiro dei detulit*, si haec uerba a librario non coniectura addita, sed ex codice parente recepta esse ad liquidum perducere posset. cum autem codex arbitraria interpolatione multifariam deprauatus sit, ne id quidem pro certo affirmari licet, quamquam ea uerba genuinae originis speciem prae se ferre negari non potest. ceterum conferenda sunt quae l. c. p. 462 sq. de hoc libro dixi.

Alterius familiae codex uetustissimus est Lateranensis L n. LXXIX (L), tabularii archibasilicae Lateranensis, membranaceus, 0.51 × 0.37, X saeculo binis columnis exaratus, quattuor uoluminibus uitas sanctorum continet. in fronte primi folii uacui a manu posteriore de origine huius collectionis adnotatum est: *Est compositum a secundino ep̃o tauro-*
menitano tempore sc̃i gregorii pape, quod nescio quis correxit addendo: *erronea inscriptio*. folia 29^a — 40^b primi uoluminis Vitam s. Seuerini continent. partes Vitae ita se excipiunt, ut principem locum, sicut in omnibus libris, Eugippii Epistola obtineat, deinceps responsum Pascasii sequatur, Commemoratorium ultimum locum teneat; indices uero singulis capitibus praemissi leguntur: qui ordo in nullo alio codice inuenitur neque genuinus codicis parentis ordo fuit: quod uel ex Lateranensi ipso demonstrari potest. librarius enim, postquam Epistolam Eugippii ad Pascasium exarauit, iam in eo erat, ut capitulorum indicem integrum describeret, quod ex uerbis, quae post Eugippii Epistolam scripta etiam nunc legun-

tur: *EXPLICIT PLOGVS. INCIPIVNT CAPITVLA. Quomodo primū beat' seuerin' in opido q asturis uocat'. Et cetera. Expliciunt cap̃. Expliẽ uita et obitus beati seuerini. Incip̃ epla paskasii diaconi ad eugepiũ pr̃bm* perspici potest. sed ordine suo arbitrio immutato librarius Epistolam Pascasii, quae in omnibus libris ultimum, ut aptum est, locum tenet, primis indicis capitum uerbis, quae iam exarauerat, deletis descripsit, capitula uero singulis capitibus praemisit. Lateranensis et a librario ipso et ab emendatore fere aequali multis locis corrigendo deprauatus est. corrector autem, ut a me multis exemplis l. c. p. 471 sqq. demonstratum est, rem suam tam temere ac sine ullo consilio gessit, ut persaepe lectione genuina scriptoris mutata sua inuenta in loco eorum quae non intellexerat poneret. id certe et ex correcturis Lateranensis et ex consensu eorum librorum, qui Casini scripti ad eandem familiam pertinent, recte concludi posse uidetur, codicem parentem, ex quo L et Casinenses originem traxerunt, multo propius ad familiam codicis Taurinensis accessisse, quam ex Lateranensi solo conici poterat. quod etiam Sauppe sensisse uidetur, qui quamquam Vitam ad exemplar Lateranense recensuit, tamen persaepe neglecta scriptura codicis Lateranensis ueram et genuinam lectionem ex codice Vaticano (V) repetiuit, cuius rei exempla l. c. p. 477 sqq. attuli. neque uero dubium est, quin id pluribus locis facturum fuerit, si accuratiore collatione codicis Lateranensis usus esset. quibus autem locis uerba Lateranensis aperta interpolatione deprauata sint, l. c. p. 464 sqq. exposui.

Vt autem cognoscamus, quae sit auctoritas codicis Lateranensis qualisque codicis parentis huius familiae condicio fuerit, maximi momenti sunt libri in monasterio Casinensi exarati, qui quamquam XI uel XII demum saeculo scripti sunt, tamen genuinam archetypi lectionem multo fidelius quam ipse codex Lateranensis seruasse uidentur: hi sunt codices Casinenses CXXXVIII, CXLIII, CXLV, CXLVI, Vaticanus alter n. 1197. inter eos enim libros ecclesiasticos, qui plurimi post reuocata per abbatem Desiderium (1058—1087) in monasterio

Casinensi litterarum studia ¹⁾ notissimis illis characteribus langobardicis descripti sunt, etiam Eugippii opera fuerunt. nam et Excerptorum codex XI saeculi ibi asservatur et Vitae s. Senerini quinque exemplaria in eodem monasterio scripta esse constat. omnes ex uno exemplari fluxisse videntur, nisi forte — id quod Carolus Hofmannus, qui mea causa codicem CXLV diligenter contulit, ceteros excerpsit, affirmat — codices CXXXVIII, CXLIII, CXLVI ex codice CXLV descripti sunt. omnes autem, quos nominaui, cum codice Lateranensi ad eandem familiam pertinere cum ex plurimis scripturae similitudinibus tum imprimis inde concludi potest, quod et uerba Epistolae Eugippii p. 4, 7: *tamen — tacebo* et primi Vitae capituli p. 13, 4: *ac primum — interitum*, quae in codicibus alterius familiae leguntur, in omnibus desiderantur, sub finem autem Commemoratorii p. 66, 6—23 narratio trium sanationum, quae Neapoli per corpus sancti factae esse perhibentur, et in Lateranensi et in Casinensibus leguntur, cum in libris alterius stirpis desint. codices autem Casinenses, quorum discrepantiam scripturae in notis enarraui, sunt:

Vaticanus alter n. 1197, olim littera V₂, nunc G signatus, G formae maximae, singulis paginis bipertitis, Casini XI uel XII saeculo litteris langobardicis scriptus. continet autem inde a folio 189rb — 205rb omnes Vitae partes, quae hoc ordine decurrunt, ut Epistolam Eugippii (189rb — 190rb) capitulorum index (— 191ra) excipiat, Commemoratorium (— 204rb) sequatur, opus totum concludat Epistola Pascasii (— 205rb): ordo igitur idem est, qui in codicibus NT. cum Vaticanus alter a librario diligentissime ex codice parente transcriptus sit, rarissime in eo raturas et correcturas a manu 2 factas deprehendas. librum partim (— c. VIII) ipse, reliqua G. Kieseritzky a. 1878 contulit.

Cum Vaticano altero in omnibus mendis lacunisque ii libri consentiunt, qui adhuc in bibliotheca Casinensi seruantur, codices CXXXVIII, CXLIII, CXLV, CXLVI. ex quibus

¹⁾ cf. Giesebrecht De litterarum studiis apud Italos. Berolini 1844. A. F. Ozanam Documents inédits p. 111 sqq.

CXLVI decurtatus est, cum Vitae maxima pars desideretur, CXLIII praeter Epistolam Eugippii et capitula nihil nisi primum Commemoratorii caput exhibet, CXXXVIII omnes partes praeter capitulum indicem¹⁾ habet. totum igitur opus C integrum solus exhibet Casinensis n. CXLV (C), formae maximae, XI uel XII saeculo characteribus langobardicis scriptus. singulae Vitae partes plane eodem ordine atque in codice Vaticano G se excipiunt. cum autem etiam textus eosdem quos G hiatus atque eadem menda prae se ferat, dubitari uix potest, quin uterque codex non solum ex eodem fonte deriuatus, sed fortasse ab eodem scriba confectus sit. namque ea, in quibus alter ab altero discrepat — cf. notam ad 1, 3. 3, 10. 7, 4. 16. 8, 1. 2. 3. 6. 14. 9, 3. 21. 28. 10, 10 al. — tam leuia et nullius momenti sunt, ut potius ad comprobendam quam improbandam hanc rationem ualeant. codex diligenter exaratus fere nullas correcturas expertus esse uidetur. librum Casinensem CXLV a me rogatus C. Hofmannus diligentissime ad editionem Saupprii contulit, ceteros excerpuit.

Libros Casinenses ex alio eiusdem familiae, ex qua Lateranensis deductus est, exemplari fluxisse l. c. p. 466 sqq. ex concordia mendorum lacunarumque probaui. quamquam autem negari non potest textum codicum Casinensium multas labe atque corruptelas, quae a Lateranensi alienae sunt, traxisse — de quo cf. notas ad 2, 11. 19. 3, 6. 14. 4, 7. 6, 1. 7, 11. 11, 12. 12, 12. 16, 3. 11. 17, 4. 18, 4. 10. 15. 19, 1. 6. 20, 10. 21, 17 al. — tamen saepe ueram archetypi scripturam multo fidelius quam Lateranensis seruauerunt, quod ex consensu codicum alterius stirpis et ex rasuris correcturisque, quas Lateranensis plurimis locis passus est, apparere l. c. p. 469 sqq. demonstraui.

¹⁾ Si codex CXXXVIII, id quod Hofmannus affirmat, ex codice CXLV ortus est, fortasse uerba, quae in CXLV in fine Epistolae Eugippii leguntur: *Capitula. dimitte* ita explicantur, ut haec uerba propterea addita sint, ne scriba codicis CXXXVIII capitula, cum ad rem necessaria non esse uiderentur, ex codice CXLV in apographum reciperet.

Codices interpolatos, qui plurimi in Italia et Germania extant, consulto neglexi; plerique autem non totam Vitam, sed quaedam capita exhibent. omnium librorum uero, non solum interpolatorum, antiquissimus est Monacensis, IX saeculo scriptus, cuius scripturas Sauppe in notis editionis suae sub littera D addidit. cum autem eius utilitas, ab I. Friedrich in Hist. eccl. Germ. uol. I p. 432 sqq. iusto pluris aestimata, ad recensendum textum nulla sit, lectiones eius in editionem meam recipere nolui, ne apparatus farragine scripturarum, quae nullius pretii sunt, onerarem. — Interpolatorum praeterea hos aut inspexi aut contuli: codicem Marcianum Venetum, codicem Barberinianum XII, 29, Valli-cellianos quattuor: Tom. II, fol. 299, Tom. III, fol. 84, Tom. IIII, f. 94, Tom. VI, fol. 114; codices Vindobonenses quattuor: n. 329, XIII saeculi, n. 416, XIII s., n. 444, olim Lunaelacensem, XII saeculi, n. 1064, XIII uel XIII saeculi, cuius glossas germanicas in notis addidi. similes glossas etiam codicem Lambacensem 109, s. XII, habere I. Huemer mecum communicauit. codicis s. Petri Salisburgensis arm. 35 notitiam eidem Huemero, collegae optimo, debeo.

Haec fere sunt quae de indole ac condicione codicum manuscriptorum dicenda uidentur. libri autem melioris notae omnes a duobus codicibus ex uno apographo archetypi deriuatis originem traxerunt, quod ex illo hiatu p. 25, 22, qui in omnibus praeter unum Ambrosianum inuenitur, concludi potest. in illo igitur apographo iam haec uerba propter similem uerborum *sacrauit* et *detulit* terminationem intercidissee uidentur. de Ambrosiani autem codicis origine quidquam certi affirmare non ausim atque minime constare supra dixi, utrum illa uerba p. 25, 22 ex codice parente deprompta an potius coniectura addita sint.

Kerschbaumer et Sauppe, qui ante me Vitam s. Seuerini ediderunt, in recensendis uerbis Lateranensem a Bethmanno detectum ducem secuti sunt. contra Lateranensem multis locis corruptelis deprauatum et interpolatum esse, ita ut fundamentum nouae editionis esse non possit, ex correcturis

Lateranensis et consensu codicum Casinensium probavi. sed ne illum quidem codicem parentem Lateranensis et librorum Casinensium, cuius scripturas ex consensu codicum deriuatorum fortasse eruere possimus, ducem in recensendo textu esse posse, cum et ipse iam mutandi coniectandique licentia librarii deprauatus esset, l. c. p. 484 sqq. probasse mihi uideor. quibus rationibus adductus sum, ut in recensendis uerbis Vitae antiquissimum et optimum librum alterius stirpis, Taurinensem, sequi constituerem.

Sed ne codicis quidem Taurinensis auctoritas tanta est, ut neglectis ubique alterius familiae libris in restituendis uerbis Eugippii in eo acquiescere possimus. ita factum est, ut etiam in hanc editionem, quamquam Taurinensem potissimum secutus sum, pauca ex codicibus alterius stirpis reciperem, uelut pro *silenti* p. 2, 13 scripsi *silentii*, p. 4, 22 pro *senior* cum CG *serio*, cum L habeat *seuerinus*, p. 30, 3 ex CGL uerba *atque contemptor* recepi, quamquam in MNTV desunt, cum et propter homoeoteleuton facile excidere potuerint et in capitulo p. 8, 15 legantur; p. 32, 2 *quid, inquit*, pro *quid* edidi, cum fere nusquam in Vita uerbum dicendi omittatur, de quo cf. Ind. s. u. ellipsis. p. 35, 1 dubitanter cum CGL *subdiaconi et materni* pro *diaconi et martini*, quod MNTV praebent, scripsi; eodem modo p. 48, 4 *item* pro *idem*, 48, 10 *compulsa* pro *compulsus*, 60, 5 *singulos* pro *singulorum*, 65, 3 *et orasse et* pro *et orasset* edidi. praeter hos locos numquam a textu Taurinensis codicis recedendum erat, cum Sauppius saepissime codicis Lateranensis scripturis neglectis lectiones alterius familiae recipere cogatur, de quo cf. l. c. pp. 477 sqq.

Vno autem loco doleo scripturam codicum CGL a me auctoritate codicis Taurinensis sine iusta causa neglecta receptam esse: p. 31, 4 enim cum CGL *concussis ex more lapidibus* scripsi, cum mihi lectio codicum alterius familiae *excussis ex more lapidibus* genuina non esse uideretur. sed plagula iam typis absoluta occurrit simillimus Ouidii locus, Met. VIII 339: *ut excussis elisi nubibus ignes*. quare reponas cum codice T *excussis* pro *concussis*, quod eodem modo ortum

esse uidetur, quo p. 26, 13 in CGL *retrosum respiciendo* pro *retrosum aspiciendo*, quod in MNTV legitur, oriri potuit; hoc tamen simillimo Sedulii pasch. carm. I 123 loco firmatur: *quia nemo retrosum . . . Aspiciens saluandus erit.*

Neque uero alio loco scriptura codicum neglecta Sauppil coniecturam recipere debebam. uerba sunt c. XXIII, 2 (p. 41, 8), quae in codicibus omnibus ita leguntur: *quas (sc. reliquias) . . . suscipiens basilicam sancti Iohannis . . . ultronea benedictione collata sacrauit officio sacerdotum.* Sauppe autem ea ita immutauit, ut scriberet: *quas . . . suscipiens in basilicam sancti Iohannis . . . ultronea benedictione collata sacrauit officio sacerdotum*, cum sine dubio alium locum simillimum respiceret, quem tamen interpolando corripuisse uidetur. uerba enim *et sacrauit*, quae p. 26, 1 inserit: *qui debito sanctorum Geruasii et Protasii martyrum reliquias honore suscipiens in basilica . . . collocauit et sacrauit officio sacerdotum*, non solum abundant sed etiam sensum plane turbant. tantum enim abest, ut reliquias sanctorum siue per sacerdotem siue per quempiam sanctum uirum sacrari opus sit, ut ipsae locum, in quemcumque conferuntur, consecrent. at nihil prorsus excidit. uerba enim in codicibus tradita recte se habent, dummodo locum recte interpreteris: nam *officio sacerdotum* non ablatius est, quem uulgo — cf. Brunneri et Rodenbergii uersiones — interpretantur, sed datius, quem finalem uocant. his autem uerbis significatur basilicam monasterii Fauianensis collatis in eam sanctorum Geruasii et Protasii reliquiis ita sacratam esse, ut *sacerdotes* in ea sollemne sacrificium siue *officium* offerre possent. sunt enim quaedam ecclesiae, ubi sacrificium missae offerre sacerdotibus licet, aliae uero, quae eo iure carent. — nostro autem loco interpretes ¹⁾, qui datium *officio sacerdotum* pro ablatiuo acceperunt, non magis quid *benedictio* esset intellexerunt. *benedictio* enim

---

¹⁾ Fallitur etiam Büdinger, cum in Hist. Aust. p. 50 *benedictionem s. Iohannis* idem, quod germanicum '*Iohannisminne*', significare opinatur indeque concludi posse arbitratur linguam moresque Germanorum iam tum a Romanis recipi coepisse.

uel benedicendi actionem, quam lingua uernacula dicimus 'Segen', uel rem ipsam sacratam siue sacram significat. ita Paulinus Nolanus ep. 32 c. 8 particulam sanctae crucis *benedictionem crucis* appellat; Eugippius autem uocem hac significatione duobus praeterea locis usurpauit: p. 9, 24 et 39, 21. *benedictio* igitur plane idem significat, quod *reliquiae* siue *sanctuaria*. proinde restituenda sunt uerba librorum mss., quae in linguam uernaculam uersa hoc fere significant: *er weihte die Basilica Iohannes des Täufers, dass die Priester in ihr Messe läsen, indem er die Reliquien, die sich ihm ohne sein Zuthun dargeboten hatten, dorthin übertrug.*

Aliis autem locis in textum codicis parentis utriusque familiae siue incuria librarii siue mendositate ipsius archetypi corruptelae irrepserant, quas scriba eius apographi, ex quo CGL fluxerunt, corrigere conatus est. ita factum est, ut c. XIII, 1, p. 31, 5 pro tradito *alterutra ac petrae collisione* scriberet: *alterutra ferri ac petrae collisione*, cum restituere deberet *alterutra hac petrae collisione*. c. XXXII 2, p. 51, 21 sq. *integritatem* pro tradito *integri* scripsit. huc fortasse etiam pertinet, quod c. XLIII 7, p. 64, 13 legitur: *multis emensis regionibus* pro corrupto *mulsemensis regionis*, quod tamen expedire nondum contigit. — Non solum autem locos corruptos tentauit, sed etiam uerba integra non satis intellecta emendare studuit, uelut c. XLIII 9, p. 62, 8 *nobis* pro *nostris* scripsit. itaque cum mihi persuasissem iam textum codicis parentis alterius familiae CGL a librario ipso uel correctore arbitrarie mutatum esse, ne iis quidem locis, ubi uerba codicis Taurinensis aperta mendositate laborant, speciosam librorum CGL scripturam recepi, sed spretis horum librorum inuentis iis locis, qui in T deprauati uidebantur, ex ipsorum uerborum ductibus medellam petui. quod e. gr. factum est c. XXXI 6, p. 51, 9, ubi Sauppe lectionem codicum Casinensium: *in Romani soli prouinciam* — nam etiam uerba a L tradita *in romā soli* corrupta sunt — in textum recepit. quae quamquam ferri possunt, tamen uerba, quae in codice T leguntur, magis genuina esse uidentur: *asserens uniuersos in Romanis ad suas prouincias . . . migraturos*, quae leuissima mutatione emendantur, cum pro *in* scri-

bitur inde (= in): *uniuersos inde Romanos ad suas provincias . . . migraturos*; *Romanos* autem habet M.

Difficilius autem erat alium locum intricatissimum expedire. quae enim uerba c. XI 4, p. 28, 10 leguntur: *secreta pectoris satisfactionibus prodiderunt*, ea aperte mendosa esse nemo non uidit; neque tamen coniecturae prolatae placebant, cum non omni ex parte satisfacerent. uerum Hartelius uidisse uidetur, cum scribendum proponit *satactionibus* uel *satisfactionibus*, quod uocabulum idem significat atque *perturbatio*. haec significatio nostro loco maxime quadrat. substantium quidem, quantum scio, nusquam legitur; uerbum autem *satisagendi* hac significatione apud scriptores sequioris aetatis, imprimis apud Luciferum — cf. Ind. Hartelii p. 374 — saepissime usurpatur. in scriptoribus autem huius aetatis quid inusitatum? cur autem aliis locis — uelut p. 14, 20 *putas non ipse est*, p. 29, 8 *quae docetis* al. — mea editio a Sauppiana dissentiat, aut ex notis aut ex indice adiecto satis apparere puto.

Hymnum in laudem s. Seuerini a monacho quodam ex codice aliquo familiae CGL compositum A. F. Ozanam primus in *Documents inédits* p. 241 sqq. ex codice Vaticano 7172 publicauit, Sauppe editioni suae praemisit. H. autem Sedlmayer, collega optimus, eum mea causa denuo accuratissime excussit, cuius collationis lectiones in notis addidi: qui codicem illum Vaticanum saeculo XI uetustiores esse negat.

Restat, ut de ratione huius editionis pauca addam. in scripturis librorum manuscriptorum in annotatione critica allatis, quae a notis editionis Sauppianae differunt, meis fidem uindico, cum in ipsis codicibus primariis conferendis, Vaticano priore et Lateranensi, exemplar Sauppianae editionis mihi praesto fuerit; neque tamen id singulis locis annotandum esse putauit, ne iactantiae speciem incurrerem. multum autem me Sauppianae curis debere libere et grato animo hoc loco profiteor. ordinem tamen singularum Vitae partium, qui in editione eius inuenitur, deserendum esse existimaui, cum mihi ne hac quidem in re ab auctoritate codicis Taurinensis, quocum Vallicellianus et Casinenses faciunt, esse recedendum propo-

suerim cumque ordinem codicis Lateranensis arbitrium esse supra demonstrauerim. sic etiam in capite VII, quod a Sauppio una capitis VI paragrapho addita auctum erat, ordinem ab omnibus libris commendatum restitui. in orthographicis autem fere ubique auctoritatem Taurinensis religiose sum secutus. ita factum est, ut e. gr. in Vita *epistola* scriberem, cum in Excerptis semper *epistula* legatur; numquam autem cum Taurinensi *cottidie*, sed ubique *cotidie* scripsi. in uetustioribus libris Taurinensi, Lateranensi, Vaticano priore uel minutissimam scripturae discrepantiam — uelut ubi *e* pro *ē* uel *oe* scriptum erat — diligenter annotaui, quod in recentioribus neglexi, nisi ubi cum illis consentiebant.

Reliquum est, ut iis uiris doctis, qui me in adornanda hac editione adiuuerunt, quas debeo gratias agam, H. St. Sedlmayero, A. Bachmanno Pragensi, qui notas quasdam ad Vitam mihi transmisit, R. Heinzel, qui de nominibus propriis germanicis mea causa consultus opem suam non denegauit, imprimis autem G. Hartelio, qui qua est humanitate et singulari doctrina, etiam in edenda Vita s. Seuerini mihi adiutor extitit.

Scribebam Vindobonae Nonis Martiis 1886.

P. Knöll.

EVGIPPII
VITA SANCTI SEVERINI.

C = codex Casinensis CXLV, XI—XII s.
G = codex Vaticanus alter n. 1197, XI—XII s.
L = codex Lateranensis LXXIX, X s.
M = codex Ambrosianus I. 61. inf., XII s.
N = codex Vallicellianus tom. XII, XI—XII s.
T = codex Taurinensis F. IV. 25, X s.
V = codex Vaticanus prior n. 5772, XI s.
codd. Casin. = codices Casinenses CXXXVIII, CXLIII, CXLVI, in
primo Vitae capite adhibiti.

EPISTOLA EVGIPPII PRESBYTERI AD PASCASIVM DIACONVM.

DOMINO SANCTO AC MERITO VENERABILI PASCASIO DIACONO
EVGIPPIVS IN DOMINO SALVTEM.

5 Ante hoc ferme biennium, consulatu scilicet Inportuni, 1
epistola cuiusdam laici nobilis ad quendam directa presby-
terum nobis oblata est ad legendum, continens uitam Bassi
monachi, qui quondam in monasterio montis, cui uocabulum
est Titas, super Ariminum commoratus, post in Lucaniae
10 regione defunctus est, uir et multis et mihi notissimus. quam
epistolam cum a quibusdam describi cognoscerem, coepi mecum
ipse tractare nec non et uiris religiosis edicere, tanta per
beatum Seuerinum diuinis effectibus celebrata non oportere
celari miracula.

1 epistola — diaconum] *om. T*; Incipit uita beati seuerini (seue-
rini *add. m. 2*) *V*¹ plogus in uita *supra scripsit V*² Incipit plogus de
uita u[bi] obitu *sci seuerini L* Incipit epistola *egeppii p[re]bri ad paschasium*
diaconum de uita et miraculis *sci seuerini G* Explicit uita beati hyla-
rionis. Incipit epistola eugepii *p[re]bri ad paschasium diaconem* directa de uita
sci seuerini abbatis M Finit uita *sci hylarionis heremite*. Incipit uita
scissimi abbatis seuerini. epistola eugepii p[re]bri ad paschasium diaconem
directa *N* 3 sancto ac] suo *G* merito] *om. CGL* paschasio
CG paskasio *L* 4 eugipius *V* eugepius *CGLMNT* domino]
xpo CGL 5 consolatu *M* consulatus *N* importuni *CGLN*
importuni *M pr.* 7 uobis *NTV* 8 quondam] quodam *TV*
9 titis *MNTV*; *cf. Ind.* 10 michi *CGL*; *sic semper* 11 de-
scripta *L* cepi *CMV* cepi *GL* 13 celebrata *MV* 14 celari *V*

2 Quae cum auctor epistolae praefatae rescisset, animo prompto remandauit, ut aliqua sibi per me eiusdem sancti Seuerini mitterentur indicia, quibus instructus libellum uitae eius scriberet posterorum memoriae profuturum. hac ego protinus oblatione compulsus commemoratorium nonnullis refertum 5 indicibus ex notissima nobis et cotidiana maiorum relatione composui, non sine magno maerore animi, iniustum scilicet reputans, ut te superstitute laicus a nobis hoc opus efficere rogaretur, cui et modus et color operis non sine praesumptione quadam possit iniungi, ne forsitan saeculari tantum litteratura 10 politus tali uitam sermone conscriberet, in quo multorum plurimum laboraret inscitia et res mirabiles, quae diu quadam silentii nocte latuerant, quantum ad nos attinet ignaros liberalium litterarum, obscura disertitudine non lucerent. sed non ultra lucernae illius igniculum te uelut sole splendente per- 15 quiram: tantum ne mihi peritiae tuae radios nube quadam excusationis obducas, imperitiam propriam uidelicet accusando. noli, obsecro, tam duris me uerberare sermonibus, dum dicis: quid tibi aquas expectare de silice? iam utique non expecto de silice plateae saecularis, sed a te, qui spiritalibus spiritalia 20

1 praefatae] *om. LM* prompto remandauit] promptiore mandauit
CGL 2 sci et 3 quibus] *bis, a m. 1 et 2, scriptum exhib. T*
3 inditia *M* uite *V* scriberet] scribere^t *M* ederet *L* 4 memorie
(e *add. T^a*) *TV* hac] huic *L* ego] ergo *L* 5 oblatione
V commemoratorium *V* commoratorium *M* 6 inditiis *M*
cotidiana *TV* quotidiana *L* relatione *V* 7 merore *CGLMNT*
timore *V* 8 superstitē *N^a* rogaretur efficere *CGL*; ere *in ras.*
G 9 calor *M* 10 quodam *T^a* forsità *L^a* forsitàn *L^a*
saeculari *MT* litteratura] littura *M* 11 multorum] *om. CG*
12 plurimorum *CG* inscitia *M* inscientia *N* 13 silenti *MNT*
V quantum] quatū *V* liberalium *V*; *corr. m. 2* 14 disertit-
tudine *MNTV* sed non *MNTV*: sed nequaquam *CGL* 15 lu-
cerne *T* uelud *G* 16 pericię *V* 17 impericiam *V* pro-
priam] *om. N* uidelicet propriam *C* accusando] accusatio *M^a*
accusans *M^a* 18 noli] non *M* 19 scilice *M* iam] quam *CG*
nam *Sauppe* utique] itaque *M* 20 scilice *M* spiritalibus
CG spiritalia *C* spiritali *G*

comparans nos de firmissima petra illo quo profluis orationis
 melle recreabis: de quo iam nectareum suauissimae promissionis
 gustum dirigens praecipis, ut commemoratorium uel indicia
 uitae saepe dicti sancti Seuerini transmitterem: quae donec in
 5 tuae constructionis libellum transire mereantur, nequaquam
 animum recensentis offendant. quisquis enim ad construendam 4
 domum architectum requirit, necessariam sollicitus materiem
 praeparat: quod si moles instar parietum impolitis componatur
 artifice tardante lapidibus, numquid aedificasse dicendus est, ubi
 10 nulla magistri structura prorsus interuenit, nulla rite subicitur
 fundamenti munitio? sic ego quoque pretiosam materiem in-
 genio uestro uilissima compositione uix praeparans num putari
 debeo conscripsisse quod cupio, ubi disciplinae liberalis nulla
 constructio, nullus grammatici culminis decor extitit? habet 5
 15 plane certum fundamentum solius fidei, quo sanctum uirum
 mirandis constat claruisse uirtutibus, quod per manus linguae
 tuae nunc offero collocandum, de tui operis fastigio laudes
 Christo debitas redditurus.

Illa quoque, precor, uirtutum beneficia sanitatumque remedia, 6
 20 quae uel in itinere uel hic apud eiusdem beatissimi patris
 memoriam diuina sunt peracta uirtute, digneris adnectere:
 quae quoniam fidelis portitor, filius uester Deo gratias, optime
 nouit, uerbo commendauimus intimanda, sperantes nos baiuli
 nomen etiam de tui operis perfectione iugiter esse ducturos,

1 illo quo profuit *N* ilico profuit *M* illo pro quo fluit *TV*
 orationibus *M* 2 nectariū *V* 3 commemorium *V* inditia
M 4 sepe *GM* dicta *V* 5 tue *TV* 6 quisquis] siquis
CG 7 materiam *CL* 8 molēs *M* instar *CGMNTV*: ad
 instar *L* componat *CGL* 9 nunquid *CGT* 10 magistri—
 nulla] *om. G* magistri] magis *L* post interuenit *ras.* 10 fere
litt. V 11 preciosam *V* materiam *MN* 12 compositio *V*
 comparatione *M* praeparans] comparans *M* 14 constructio] in-
 structio *suspiciatur Hartelius cl. ep. Pascas. §. 5* gramatici *T* extitit
LMNTV: existit *CG* 15 quo] quod *L* 16 constat *M* linguae
T 17 offero] confero *CGL* 19 uirtutum] *om. M* bñficia *M*
 20 itinere] itire *V* apud] ad *CGL* 21 uirtute] *T* annectere
CGLN 24 nomine *CG* perfectione *pfectione V* ducturos
Sauppe: dicturos *CGLMNTV*

ut dei fidelissimus famulus tantis uirtutibus opulentus, sicut
ad sanctorum gloriam suis per Christi gratiam meritis uehitur,
sic ad humanam memoriam tuis litteris consecratur.

- 7 Sane patria, de qua fuerit oriundus, fortasse necessario a
nobis inquiritur, ut inde, sicut moris est, texendae cuiuspiam 5
uitae sumatur exordium. de qua licet me fatear nullum euidentem
habere documentum, tamen quid hinc ab ineunte aetate cogno-
8 uerim non tacebo. cum multi igitur sacerdotes et spirituales
uiri nec non et laici nobiles atque religiosi, uel indigenae uel
de longinquis ad eum regionibus confluentes, saepius haesitarent 10
inter se quaerentes, cuius nationis esset uir, quem tantis cer-
nerent fulgere uirtutibus, nec ullus ab eo penitus auderet
inquirere, tandem Primenius quidam, presbyter Italiae, nobilis
et totius auctoritatis uir, qui ad eum confugerat tempore, quo
patricius Orestes inique peremptus est, interfectores eius metu- 15
ens, eo quod interfecti uelut pater fuisse diceretur, — post
multos itaque familiaritatis adeptae dies erupit quasi pro omni-
bus et ita sciscitatus est dicens: 'domine sancte, de qua pro-
uincia deus his regionibus tale lumen donare dignatus est?'
9 cui uir dei faceta primum hilaritate respondit: 'si fugitiuum 20
putas, para tibi pretium, quod pro me possis, cum fuero
requisitus, offerre'. his talia serio mox subiciens: 'quid prodest'

1 uirtutibus *M pr.* opulentus] opimus *L* 2 per] *p* (= pro)
N uehitur *M* euehitur *CGL* 5 ut inde *MNTV*: unde *CGL*
texende *GV* texendo *N* 6 qua] *om. L*; ea *Sauppe* licet] *om. C*
GL fateor *CGLM* 7 tamen—tacebo *MNTV*: *om. CGL*
8 cum multi igitur *MNTV*: nam cum multi *CGL* spirituales *CG*
9 nobiles *V* 10 regionibus *T* saepius *GMNV* esitarent *N*
hesitauerint *C* esitauerint *M* excitauerint *L* 11 querentes *GN*
12 fulgere] flere *M* nullus *G* penitus *LV* penitus *M*
13 inquirer] *N* primus *L pr.* pimenius *CG* Italiae]
om. M 15 oreste *N* inique *G* peremptus *N*
16 uelud *N* 17 itaque] *om. CG* adeptus *NV* 18 sciscitatus
G scq] *LN* pronintia *MT* 19 deus] *om. M* lumen]
lumen *xpi M* 20 hylaritate *CGL* 21 precium *MNV*
22 serio *CG*: senior *MNTV* seuerinus *L* subiciens *M*

inquit 'seruo dei significatio loci uel generis sui, cum possit
id tacendo facilius uitare iactantiam, utpote sinistram, qua
nesciente cupit omne opus bonum Christo donante perficere,
quo mereatur dextris socius fieri et supernae patriae cuius
5 adscribi? quam si me indignum ueraciter desiderare cognoscis,
quid te necesse est terrenam cognoscere, quam requiris? uerum
tamen scito, quia deus, qui te sacerdotem fieri praestitit, ipse
me quoque periclitantibus his hominibus interesse praecepit'.
tali memoratus presbyter responsione conticuit nec quisquam 10
10 ante uel postea beatum uirum super hac parte percontari prae-
sumpsit. loquela tamen ipsius manifestabat hominem omnino
latinum, quem constat ad quandam orientis solitudinem feruore
perfectioris uitae fuisse profectum atque inde post ad Norici
Ripensis oppida, Pannoniae superiori uicina, quae barbarorum
15 crebris premebantur incursibus, diuina compulsum reuelatione
uenisse, sicut ipse clauso sermone tamquam de alio aliquo referre
solitus erat, nonnullas orientis urbes nominans et itineris in-
mensi pericula se mirabiliter transisse significans. haec igitur
sola quae retuli, quotiens de beati Seuerini patria sermo ortus
20 est, etiam ipso superstite semper audiui. indicia uero mirabilis 11
uitae eius huic epistolae coniuncto praelatis capitulis comme-

2 cf. Matth. 6, 3

1 sui loci uel generis *CGL*   possit *MNTV*: potius *CGL*
2 facilius] facilius possit *CGL*   euitare *CGL*   iactandam *MN*;
corr. m. 2 *M*   3 omne] *om. N*   op' (= opus) *add. M¹ in*
mg.   4 sotius *T*   cuius] ciues *N* cui' (= cuius) *V*   5 ad-
scribi *MT¹* (d *ras. in T*): ascribi *CGLNV*   quam] quā (*uirgula rasa*)
L   desiderare *CGMTV*: desiderante *N* designare *L*   cognoscis
— terrenam] *om. M*   6 requiris] queris *L*   ueruntamen *GL*
ueruptamen *M*   8 me] *om. V*   9 quicquā (*sed c in ras. a m. 2*)
L   10 percunctari *M*   12 constat] constat prius *CGL*
quendam *G¹*; *corr. m.* 2   13 ad] *om. M*   nōrici *L* nurici *M*
TV   14 opida *L*   15 premebantur *L*   compulso *N*   reue-
latione] uisitacione *L*   16 tanquam *CGTV*   17 immensi *LN*
immensa *CG*   19 hortus *G*   20 semper] sepe *M*   inditia *M*
21 prelati *C* prelat' (= praelatus) *N*

moratorio recensita fient, ut rogauī, libro uestri magisterii clariora. superest, ut eius orationibus tuas sociare non desinas et indulgentiam mihi poscere non desistas.

1 fiant *CG* rogauit *M* uestro *G* magisterio *G* magistri *M* 2 tuas sociare] t. sotiare *T* tu associare *N* 3 et libri: ut *Sauppe* mihi] *om. M* desistat *L* INCIPIUNT CAPITVLA DE HIS QVAE IN COMEMORATORIO CONTINENTVR (*rubric.*) ID EST QVIB; VITÆ (*om. N*) VEL GESTORṼ SCĪ SEVERINI PANDVNTVR INDICIA *NT* Expliç prologus. Incipiunt capitula. Quomodo primum beatus seuerinus in opido quod asturis uocatur. Et cetera. Expliciunt cap. Expliç uita et obitus beati seuerini. Incip̃ ep̃la paskasii diaconi ad eugepiū pr̃bm *L* Explicit ep̃la (*om. V*) Incipit uita sc̃i (beati *V² in ras.*) seuerini abbatis ab eugepio p̃bro edita pascasio diacono directa *MV*; *sed uerba inde ab abbatis om. V* Explicit prologus. Capitula dimitte *C* .

CAPITVLA.

I. Quomodo primum beatus Seuerinus in oppido, quod Asturis uocabatur, et saluberrima exhortatione bonorum operum et ueracissima futurorum praedicatione claruerit.

5 II. De oppido, cui erat uocabulum Comagenis, per eum mirabiliter ab hostibus liberato.

III. Quod habitatoribus ciuitatulae Fauianis diu fame laborantibus miro modo deus eius oratione subuenerit.

10 IIII. De praedonibus barbaris, qui etiam omnia arma sua cum praeda, quam extra muros Fauianensium ceperant, amiserunt, uel de instituto eius atque humilitate praecipua.

V. In quanta reuerentia eum Rugorum rex Flaccitheus habuerit, uel qualiter ab insidiis inimicorum ipsius sit liberatus oraculo.

15 VI. De unico filio uiduae gentis praedictae Rugorum, quem per annos XII dolor excruciauerat, uiri dei oratione sanato.

VII. Qualiter Odoacar adulescentulus, uilissimis pellibus opertus, ab eo praenuntiatus sit regnaturus.

VIII. Quod Feletheus, qui et Feba, Rugorum rex, ante lati

1 *Capitula exhibent CGNT, om. MV; in L singulis capitibus praeposita sunt*   2 *opido L*   3 *uocatur CGL*   exortatione *N*
 4 *uericissima L ueracissimas N*   craruerit *C*   5 *opido L*
 6 *liberatos N*   7 *Titulus capituli III plane differt in L: De ciuitate oppressa fame & muliere occultante frumenta & de aduentu nauium fabianis CGNT*   8 *oracionem G*   10 *preda CT*   *fabianensium L fabinensium G*   *coeperant T*   11 *uel de LNT: ualde CG*
 12 *rex] rec L¹; corr. m. 2*   *flaccitheus (q a m. 2) L flacitheus NT*
 16 *sanata G*   17 *odoagar N odouacer CGL*   18 *coopertus CG*
prenuntiatus T pnuntiat (' add. m. 2) L   *regnaturos L¹ (corr. m. 2)*
regnaturū N   19 *feletheus (q a m. 2) L*   *pheba T feua CGL*

filius Flaccitheï, pessimam coniugem rebaptizare catholicos metu sancti Seuerini uetuerit, uel quale periculum illa de paruulo filio suo Frederico quadam die, dum pro quibusdam intercessionem eius contempsisset, incurrit.

VIII. De portitore reliquiarum sancti Geruasii et Protasii 5 martyrum mira uiro dei reuelatione monstrato, uel qua responsione, dum rogaretur, episcopatus declinauerit honorem.

X. De quodam ostiario uspiam egredi quadam die prohibito, mox a barbaris capto ab isdemque suppliciter restituito.

XI. De miraculo, quod in castello Cucullis factum est, ubi 10 cereis diuinitus accensis sacrilegi, qui se primitus occuluerant, declarati sunt atque correcti.

XII. Quemadmodum de finibus praefati castelli locustae ieiunio, oratione atque elemosynis deo propitiato depulsae sunt, abrasa mirabiliter segete cuiusdam pauperis increduli con- 15 temptoris.

XIII. Quomodo cereus in manu serui dei orantis accensus sit, dum uespertinae laudis officio ignis de more necessarius minime fuisset inuentus.

XIII. De mirabili sanatione mulieris desperatae, quae post 20 inmanem diutinumque langorem ita uiri dei oratione conualuit, ut ad opus agrale die tertio fortis accesserit.

1 filii *G* flaccitheï (*q a m. 2*) *L* flacithei *N* pessima *N*
 2 uetuerit] uenerit *G* periculum *G* 3 paruunculo *L* die]
om. G pro *NT*: de *CGL* 4 contempsisset *N* incurrerit
CGL 5 reliquiarum *N* ptasii, geruasii *N* 6 mira] miri-
 fica *CGL* uiro *Hartelius*: uiri *GLNT, om. C* reuelatione *CGL*:
 relatione *NT* 8 hostiario *NT* 9 isdēq, *N*: hisdemque *CGLT*
 10 cocullis *T* cu (cullis *marginē desecto intercidit*) *L* 11 caere-ia
L diuin et prim (itus *in mg. intercidit*) *L* occuluerant *CGLN*
 12 declarati sunt] declaratif *N* atque] *intercidit in L* correcti *CGLT*:
 perfecti correpti *N* 13 quemadmodum *N, ubique* 14 oratione]
 et oratione (oratione *G*) *CGL* elemosinis *CLN* elemosinis *G*
 elemosinis *T* dei *G* sint *CGL* 15 abraso *N* incre-
 duli] incretu *G* 17 caereus *L* 20 quae] *om. N* 21 inmane
T langore (*v add. m. 2*) *T* ita] a *N* 22 agrale] *om. N*
 fortis] foris *N*

XV. Quemadmodum in baiulos postes a parte fluminis ecclesiam sustentantes, quos aqua saepe superfluens transcendebat, orans dei seruus crucis signaculum securi sculpsit, quod signum numquam deinceps aqua penitus excedebat.

5 XVI. De Siluino presbytero defuncto, cuius cadauer feretro impositum celebratis nocte uigiliis mox ad uocem uocantis aperuit oculos, rogans dei famulum, quo uocante reuixerat, ne ulterius experta requie priuaretur.

XVII. Quam sollicita pauperibus cura ministrauerit, uel
10 quod distributioni eius etiam Norici decimas dirigebant, quibus de more perlatis periculum his, qui dirigere distulerant, imminere praedixit.

XVIII. Quemadmodum rubigo, quae messibus nocitura paruerat, per uirum dei ieiuniis et oratione depulsa sit.

15 XVIII. Quod Gibuldus, Alamannorum rex, coram seruo dei magno sit tremore concussus et reddiderit multitudinem captiuorum.

XX. Quomodo ei militum fuerit interfectio reuelata, propter quorum corpora sepelienda suos ignorantes direxit ad fluuium.

20 XXI. Paulinum presbyterum, qui de longinquo ad eum uenerat, reuertentem ad patriam praedixit mox episcopum ordinandum.

XXII. Quod, dum basilicae nouae sanctuaria quaererentur, ultro sibi sancti Iohannis Baptistae benedictionem praenuntiauerit deferendam et illi oppido cladem se absente futuram, qua
25 in baptisterio presbyter uaniloquax interfectus est.

XXIII. Qualiter sanctuaria praedicta susceperit.

XXIII. De mansoribus alterius oppidi, qui spreto mandantis

1 eccliam T   2 trascēdebat L   3 orat G   sculpsit T:
scalpsit CGLN   4 numquam] om. CGL   penitus] penitus non
CGL   6 imposito CG   noctē G   8 requiē G   10 quod]
quo N   dirigebant decimas L   15 giuldus L   gebuldus NT
alamannorum G   16 cussus L, sed cussus in ras.   18 interfectio
G   19 fluuium N   21 reuertente (reuert in ras.) C   mox NT:
norici CGL   ordinandi G   23 quererentur CGN   25 opido
L   qua] q (= quod) L   28 opidi L   mandantis CNT: man-
datis GL

oraculo mox ab Herulis interfecti sunt, quia locum praemoniti relinquere noluerunt.

XXV. Quemadmodum scriptis ad Noricum destinatis castella ieiuniis, orationibus atque elemosynis praemunierit, quibus praenuntiata hostis irruptio nocere non potuit. 5

XXVI. De leproso mundato, qui reuerti ad propria, ne lepram peccati magis incurreret, euitauit.

XXVII. De uictoria, quam apud Batauis de Alamannis oratione sancti Seuerini sumpsere Romani, et quod post triumphum, qui praedicentem sequi spreuerant, sint perempti. 10

XXVIII. Quemadmodum ministrante famulo dei pauperibus oleum creuisse contigerit.

XXVIII. De his, quibus collo uestes egenis erogandas Norico deferentibus ursus media hieme ducatum per niues heremi usque ad humana habitacula praebuit, quos tali duce 15 uenire solita uir dei reuelatione cognouit.

XXX. Qualiter ad ciuitatem Lauriacum hostes futura nocte uenturos praesenserit et male securis ciuibus uigilare uix suaserit, quod mane probantes infidelitati ueniam cum gratiarum actione poscebant. 20

XXXI. Quomodo Febae, regi Rugorum, ad Lauriacum cum exercitu uenienti occurrerit et in sua fide populos susceperit, ut eos ad inferiora oppida, id est Rugis uiciniora, deduceret.

1 praemuniti *NT*   3 scriptis *NT*: *om. CGL*; litteris *Sauppe*
 destinatis ad noricum *L*   4 orationibus *T* (*cf. p. 13, 6; 14, 11 al.*):
om. CGLN   elemosinis *CLNT*   elemosynis *G*   praemuniuit *CG*
 praemunient *N*   5 irruptio *T pr.*   7 lepram *T*   peccati *CGL*:
om. NT   uitauit *CGL*   8 batauis *NT*   baptauis *L*   9 sum-
 sere *T*   triumphus *G*   10 praedicentem] praecedentē *N*   spre-
 uerant *T*   spreuerant *G*   sunt *GL*   12 oleum] elei *N*   con-
 tingerit *NT*: prouenerit *CGL*   13 his *LNT*: iis *CG*   14 nurico
NT a norico *CGL*   hyeme *L*   15 humana habitacula] cunabula
N   16 reuelatione *CGL*: relatione *NT*   17 lauriacum *C*
 lauriam *G*   18 uenturo *N*   securi *N*   19 infidelitate
C pr.   21 febe *N*   feue *CGL*   regi] *om. G*   lauricam *C*
 lauriam *G*   22 occurrerat *L*¹ (*corr. m. 2*)   23 opida *L*
 uiciniora (*o del. m. 1*) *L*   deducē *C*

XXXII. Quemadmodum Odoacar rex aliqua a se sperari
poscens Ambrosium quendam de exilio ad serui dei litteras
reuocauerit et, quot annis regnaturus foret, laudatoribus regis
eiusdem dei seruus praedixerit.

5 XXXIII. De filio cuiusdam ex optimatibus regis Rugorum
in oppido Comagenis uiri dei oratione sanato.

XXXIII. Qualiter elephantiosus quidam, nomine Teio, cura-
tus est.

XXXV. De Bonoso monacho, qui, dum oculorum imbecilli-
10 tatem quereretur, audiuit ab eo: 'ora magis, ut corde plus
uideas': mox mirabiliter affectum iugiter orandi promeruit.

XXXVI. De tribus superbientibus monachis, quos mox
tradidit satanae, ut eorum spiritus saluaretur, de qua re pro-
latis duorum patrum exemplis uerissimam suo loco reddidi
15 rationem.

XXXVII. Quemadmodum horam tribulationis Marciani et
Renati monachorum suorum, quam in alia provincia positi
pertulerunt, oratione praesentibus ceteris fratribus indicta
signauerit.

20 XXXVIII. De periculo letalis papulae, quod ante quadraginta
dies Vrso monacho futurum et reuelatione praedixit et orati-
one curauit.

XXXVIII. De habitaculo eiusdem beati uiri, stratu quoque
uel cibo pauca tenuiter indicantur.

1 odoaca ^r N odoacer LT odouacer CG aliqua] reliqua LN
sperari] separari L 3 regis NT: eius CGL 4 eiusdem NT:
idem CGL 6 opido L oppida G commagenis CGT sanata
G 7 elephantiosus] electantius L Teio] telo CL 8 est NT: sit
CGL 9 oculorum imbecillitate N oc. imbecillitate G de oculorum
imbecillitate L de imbecillitate oc. C 10 quereretur LT 11 af-
fectum libri: effectum Sauppe 12 superbientibus LNT: superueni-
entibus CG mox] om. CGL 13 sathane L satane G 14 exem-
plis] test exēplis L loco suo CGL reddidit CGL 16 ora T
hora CGL ora N martiani NT martiani L; corr. m. 1 17 pro-
uintia T 18 oracionem G caeteris L indicta NT: indicia
CGL 19 signant G sign C 20 periculis GNT letalis T
loetalis LN letalis G papulae] paulę N 23 strato CG

XL. Qualiter, cum propinquare transitum suum deo sibi reuelante sensisset, regem Febam noxiamque reginam fuerit adlocutus nec suos ex illo praemonere destiterit, generalem populi migrationem propinquare praenuntians suumque corpusculum pariter portari praecipiens. 5

XLI. Quomodo etiam diem transitus sui sancto Lucillo presbytero manifestius indicauit.

XLII. Quemadmodum Fredericum, fratrem praedicti regis, contestatus sit suosque monuerit.

XLIII. De obitu eius uel qualibus monitis ultima suos et 10 proluxa pius exhortatione fuerit prosecutus.

XLIII. Qualia post discessum eius monasterio Fredericus intulerit qualiterue punitus sit, uel quatenus eius oraculum prospera populi fuerit migratione completum uel corpusculum eiusdem leuatum carpentoque deuectum. 15

XLV. De multorum tunc sanatione debilium, qua de singulis omissa unius tantum muti loquela refertur orando sub carro, quo adhuc erat corpusculum, reddita.

XLVI. De fide inlustri feminae Barbariae susceptricis et occurso Neapolitani populi, ubi cum nihilominus multi tunc 20 a diuersis fuerint sanati langoribus, unius tantum sacrae uirginis sanatio memoratur.

1 cum *NT*: dum *CGL* propinquaret *N* transitum] terminum *N* 2 feam *CGL* 3 allocutus *CGLN* praemoneret
L (t *del. m. 2*) 7 indicauerit *CG* indicarit *L* 8 fredericum *N*
T: ferderuchum *CGL* praedicti] dicti *G* regis] regis feuae
(f~~eu~~e *C*) *CGL* 9 sit] *om. L* suosque monuerit] suos commo-
nuerit *L* 10 uel] et *L* ultimas] *N* 11 exortatione *N*
12 monasteriis *CG* ferderuchus *CGL* 13 quatinus *CG* qualiter
N 14 completus *G* 16 qua] que *G* 17 muti (1, ut uidetur,
~~er~~asa) *T* loquelam *NT* 18 quo] quod *N* redita *N* 19 illustris
CGLN 20 occursum] cursu *CG* nichilominus *CGL* 21 langoribus
T: languoribus *CGLN* unius *NT*: trium *CGL* sacrae uirginis
NT: *om. CGL* 22 sanatione moratur *N* EXPLICIT VNT CAPI-
TULA. INCIPIT (*om. C*) VITA (uel obitus *add. CG*) S^ci SEVERINI ABBATIS
(*om. G*; confessoris *C*) *CGNT* Lectio prima *add. C* Incipit uita s^a
Seuerini abbatis *add. m. posterior T*

VITA SANCTI SEVERINI.

I. Tempore, quo Attila, rex Hunnorum, defunctus est, utra-
 que Pannonia ceteraque confinia Danuuii rebus turbabantur
 ambiguis ac primum inter filios eius de optinendo regno
 5 magna sunt exorta certamina, qui morbo dominationis inflati
 materiam sui sceleris aestimarunt patris interitum. tunc ita-
 que sanctissimus dei famulus Seuerinus de partibus orientis
 adueniens in uicina Norici Ripensis et Pannoniorum paruo,
 quod Asturis dicitur, oppido morabatur, ubi uiuens iuxta euan-
 10 gelicam apostolicamque doctrinam, omni pietate et castitate
 praeditus, in confessione catholicae fidei uenerabile propositum
 sanctis operibus adimpebat. dum ergo talibus exercitiis robo-
 2 ratus palmam supernae uocationis innocue sequeretur, quodam
 die ad ecclesiam processit ex more. tunc presbyteris, clero
 15 uel ciuibus requisitis coepit tota mentis humilitate praedicere,
 ut hostium insidias imminentes orationibus et ieiuniis ac
 misericordiae fructibus inhiherent. sed animi contumaces ac
 desideriis carnalibus inclinati praedicens oracula infidelitatis

2 Tempore] Tenpoe V In tempore L (cf. p. 4, 14) unndrum L hun-
 norum M 3 ceteraque CLV cetera*** (que ras.) G danubii codd.
 Casin. 144. 146 4 ac primum—interitum MNTV: om. CGL codd.
 Casin. 144. 145. 146 5 exhorta TV 6 estimarunt MN 8 uicina
 MNTV: uicina CGL codd. Casin. rupensis L Pannoniarum ma-
 uult Sauppe; Pannoni(ae superi)oris fort. 9 ubi add. Sauppe: om.
 libri 10 castitate et pietate L 11 pditus N 12 exercitiis M
 roboraretur M 13 innocue G quadam CGLN 14 ecclesiam L pr.
 15 cepit CGMV codd. Casin. cepit L 16 hostium] u a m. 2, ut
 uidetur, T propter hostium L ac ieiuniis et CGL codd. Casin.
 17 inhiherent CGMNTV: inhererent L 18 inclinati] inquinati C
 GL codd. Casin. oraculi N

3 suae discrimine probauerunt. famulus autem dei reuersus ad
hospitium, quo ab ecclesiae fuerat custode susceptus, diem et
horam imminentis excidii prodens: 'de contumaci' ait 'oppido
et citius perituro festinus abscedo'. inde ad proximum, quod
4 Comagenis appellabatur, oppidum declinavit. hoc barbaro- 5
rum intrinsecus consistentium, qui cum Romanis foedus inierant,
custodia seruabatur artissima nullique ingrediendi aut egredi-
endi facilis licentia praestabatur. a quibus tamen famulus dei,
cum esset ignotus, nec interrogatus est nec repulsus. itaque
mox ingressus ecclesiam cunctos de salute propria desperantes 10
ieiunio et orationibus atque elemosynis hortabatur armari,
proponens antiquae salutis exempla, quibus diuina protectio
populum suum contra opinionem omnium mirabiliter liberasset.
5 cumque salutem omnium in ipso discriminis articulo promittenti
credere dubitarent, senex, qui dudum in Asturis tanti hospitis 15
susceptor exstiterat, uenit atque a portarum custodibus solli-
cita interrogatione discussus interitum sui oppidi habitu uerbo-
que monstrauit, adiciens eadem die, qua quidam homo dei
praedixerat, barbarorum uastatione deletum. quo audito solli-
citi responderunt: 'putas non ipse est, qui desperatis rebus dei 20
nobis subsidia pollicetur?' mox igitur in ecclesia recognito dei
famulo senex pedibus eius prostratus aiebat ipsius se meritis
liberatum, ne cum ceteris oppidaneis subiret excidium.

2 hospitium (h *rasa*) *L* hospicium *MV* ecclesiam *GMV* 3 pro-
diens *L* 4 citius] cito (*sed o a m. 2 in ras. 3 litt.; post t dispi-*
citur i) *L* 5 comagenis *L*: commagenis *CGMNTV codd. Casin.*
^{chumberc}
comagenis *cod. Vind. 1064* 6 iniierunt *L* 7 nullaue *L*
8 facilis] facile (*sed e a m. 2 in ras. 2 litt.; scriptum erat fortasse a*
m. 1 facilis) *L* facilius *Sauppe* 10 ecclesiam *GLMNV* 11 ieiuniis
CG codd. Casin. elemosinis *CMTV²* helemosinis *GLN* helemosynis
codd. Cas. elemosinas *V¹* 12 antiq. *LV* exemplū *L*
13 oppinionē *L* omnium] *om. L* 14 cunque *T* promit-
tendi *N pr.* 15 tanti] *prior t in ras. T* 16 extiterat *CGLN*
V codd. Cas. 18 aditiis *M* quidam *CGLN codd. Cas.*: quidem
MTV 20 putas non (= ἀρ' οὐκ) *libri; cf. H. Roensch Ital. et Vulg.²*
p. 343: putasne *Sauppe* desperatis *TV* 21 ecclesia *TV*
22 eius] *ei N* 23 ceteris *LMV* oppidaneis *TV* oppidanis
CGM codd. Cas.

II. His auditis habitatores oppidi memorati incredulitati 1
ueniam postulantes monitis uiri dei sanctis operibus paruerunt
ieiuniisque dediti et in ecclesia per triduum congregati errata
praeterita castigabant gemitibus et lamentis. die autem tertio,
5 cum sacrificii uespertini sollemnitas impleretur, facto subito
terrae motu ita sunt barbari intrinsecus habitantes exterriti,
ut portas sibi Romanos cogerent aperire uelociter. exeuntes 2
igitur conciti diffugerunt, aestimantes se uicinorum hostium
obsidione uallatos, auctoque terrore diuinitus, noctis errore
10 confusi, mutuis se gladiis conciderunt. tali ergo aduersariis
internecione consumptis diuino plebs seruata praesidio per
sanctum uirum armis didicit pugnare caelestibus.

III. Eodem tempore ciuitatem nomine Fauianis saeua fames 1
oppresserat, cuius habitatores unicum sibi remedium affore
15 crediderunt, si ex supra dicto oppido Comagenis hominem dei
religiosis precibus inuitarent. quos ille ad se uenire praenoscens
a domino ut cum eis pergeret commonetur. quo cum uenisset,
coepit ciuibus suadere dicens: 'paenitentiae fructibus poteritis 2
a tanta famis pernicie liberari'. qui cum talibus proficerent
20 institutis, beatissimus Seuerinus diuina reuelatione cognouit
quandam uiduam nomine Proculam fruges plurimas occultasse.
quam productam in medium arguit uehementer. 'cur' inquit
'nobilissimis orta natalibus cupiditatis te praebes ancillam et

1 habitores (ta add. m. 2) *M* habitatoribus *V* memorate *N*
pr. incredulitatis *L* (cf. p. 10, 19) 2 sancti *L* 3 ecclesia *GT*
V congregati *L* 4 tercio *M* tertia *L* 5 sollempnitas *GMV*
solemnitas *N* 6 terre *GMNV* 7 sibi portas *M* pr. uelociter
exeuntes. Igitur *MNTV* 8 estimantes *CGLMN* 9 auctoque]
actoque *L* noctis] om. *N* 11 internecione *T* internecione *CGL*
internitione *MN* internione *V* 13 Eodem] odem *V* fabianis
GL seuu *LMNV* famis *L* 14 oppresserat *T* affore]
fore *LM* 15 comagenis *L*: commagenis *CGMNTV* 16 religios
V uenire] ire in ras. *T* 17 commonetur] ammoneretur *L* (re
del. m. 1) 18 cepit *CGV* cepit *LN* sudere *V* 19 per-
nitie *NV* pernitie *M* 20 beatus *L* releuatione *V* 23 orta
MN

extas auaritiae mancipium, quae est docente apostolo seruitus
 idolorum? ecce domino famulis suis misericordia consulente
 tu quid de male paratis facias non habebis, nisi forte frumenta
 dure negata in Danuuii fluenta proiciens humanitatem piscibus
 exhibeas, quam hominibus denegasti. quam ob rem subueni 5
 tibi potius quam pauperibus ex his quae adhuc te aestimas
 Christo esuriante reseruare'. quibus auditis magno mulier
 pauore perterrita coepit seruata libenter erogare pauperibus.
 3 igitur non multo post rates plurimae de partibus Raetiarum
 mercibus onustae quam plurimis insperatae uidentur in litore 10
 Danuuii, quae multis diebus crassa Heni fluminis glacie fuerant
 colligatae: qua dei imperio mox soluta ciborum copias fame
 laborantibus detulerunt. tunc coeperunt omnes deum insperati
 remedii largitorem continuata deuotione laudare, qui se tabe
 diuturnae famis interire crediderant, fatentes euidentius rates 15
 extra tempus glaciali solutas frigore serui dei precibus aduenisse.
 1 IIII. Per id tempus inopinata subreptione praedones barbari,
 quaecumque extra muros hominum pecudumque reppererant,
 duxere captiuas. tunc plures e ciuibus ad uirum dei cum
 lacrimis confluentes inlatae calamitatis exitium retulerunt, 20
 2 simul ostendentes indicia recentium rapinarum. ille uero

1 cf. Eph. 5, 5

1 que *M* 2 idolorum] dolo *in ras.* *G* ydolorum *L* idolorum
 seruitus *M* mia (= misericordia) *MNTV*: misericorditer *CGL*
 3 quid] qui *N* malis *N* paratis] partis *CG*¹ fatias *M*
 4 dure *NTV*: diu *CGLM* denegata *CG* 5 subuenit *M*
 6 estimas *CLMN* 7 seruare *CGL* 8 cepit *CGMV* cepit
L 9 retiarum *CGLN* reciarum *MTV* 10 on'te *V* hunustę *M*
 qua *N* insperate *GLV* litore *T* 11 danubii *L* crassa
 Heni] crassęni (ę *in ras. a m. 1*) *L* crassa rheni *CG* glatie *TV*
 glacię *N* 12 qua] quę *L* solutę *L* cyborum *L* copias
 fame] copiissime *N* 13 ceperunt *CGLMV* insperate *L pr.*;
corr. m. 1 14 continua *LM* qui] quę *N* 15 diurnę *M*
 credebant *CGL* 16 extra tempus] extra e tempus *M* glatiali
TV aduenisset *M* 17 id *TV*: idem *CGLMN* inoppinata
M surreptione (*prior r in ras. a m. 2 L*) *CGL* 18 quę-
 cunque *T* pecudumque *CGL* precodumque *N* reppererant *supr.*
*uers. add. L*¹ reppererant *M* 20 illatę *CGL* 21 inditia *M*

Mamertinum percontatus est, tunc tribunum, qui post episcopus ordinatus est, utrum aliquos secum haberet armatos, cum quibus latrunculos sequeretur instantius. qui respondit: 'milites quidem habeo paucissimos, sed non audeo cum tanta hostium
 5 turba configere. quod si tua ueneratio praecipit, quamuis auxilium nobis desit armorum, credimus tamen tua nos fieri oratione uictores'. dei famulus ait: 'etiam si inermes sunt tui³ milites, nunc ex hostibus armabuntur: nec enim numerus aut fortitudo humana requiritur, ubi propugnator deus per omnia
 10 comprobatur. tantum in nomine domini perge uelociter, perge fidenter: nam deo misericorditer praeunte debilis quisque fortissimus apparebit: dominus pro uobis pugnabit et uos tacebitis. uade ergo festinus, hoc unum ante omnia seruaturus, ut ad me, quos ex barbaris ceperis, perducas incolumes'. exeuntes igitur⁴
 15 in secundo miliario super riuum, qui uocatur Ticuntia, praedictos latrones inueniunt: quibus in fugam repente conuersis arma omnium sustulerunt, ceteros uinctos ad dei famulum, ut praeceperat, adduxerunt captiuos. quos absolutos uinculis, cibo potuque refectos paucis alloquitur: 'ite et uestris renuntiate
 20 complicibus, ne auditate praedandi ultra huc audeant propinquare: nam et statim caelestis uindictae iudicio punientur, deo pro suis famulis dimicante, quos ita consuevit superna uirtute protegere, ut tela hostium non eis inferant uulnera, sed arma potius subministrent'. dimissis itaque barbaris ipse⁵
 25 de Christi miraculis gratulatur, de cuius et miseratione pro-

1 percunctatus *M* 4 sed] et *CGL* 5 praecipit *V* 7 uictores] auctores *N* dei] et dei *CGL* inermes (h *rasa*) *L* inhermes *M*
 10 perge fidenter *CGMNTV*: om. *L* 11 nam *CGMNTV*: iā *L*
 praeunte *G* 13 ad] a *V* 14 coeperis *T* ceperis *MV* incolumes *NTV* 15 ticuntia *NTV*: ticuntia *M* tyguntia *CG* tigantia
L predictos *L*¹ 16 inueniunt] inuenerunt *CGL* 17 ceteros *LMN*
 uinctos] uero uinctos *CGL* 18 praeceperat] praedixerat
L adduxere *CGL* 19 denuntiate *CGL* 20 praedandi *L*¹
 huc] hunc *G*¹*N* 21 et *MTV*: om. *CGLN* uindictae *V* iudicio
M 22 deo] dñs *V* 24 subministrent *LMNT*¹: sumministrent *CG*
*T*¹*V* 25 gratulatur *M* de cuius — promittit] om. *M* miseratione] miratione *G*

mittit numquam illud oppidum hostium praedas ulterius experturum: ciues tantum ab opere dei nec prospera nec aduersa retraherent.

- 6 Deinde beatus Seuerinus in locum remotiorem secedens, qui ad Vineas uocabatur, cellula parua contentus, ad praedictum oppidum remeare diuina reuelatione compellitur, ita ut, quamuis eum quies cellulae delectaret, dei tamen iussis obtemperans monasterium haud procul a ciuitate construeret, ubi plurimos sancto coepit informare proposito, factis magis quam uerbis 7 instituens animas auditorum. ipse uero ad secretum habitaculum, quod Burcum appellabatur ab accolis, uno a Fauianis distans miliario, saepius secedebat, ut hominum declinata frequentia, quae ad eum uenire consueuerat, oratione continua deo proprius inhaereret. sed quanto solitudinem abditam incolere cupiebat, tanto crebris reuelationibus monebatur, ne 8 praesentiam suam populis negaret afflictis. proficiebat itaque per singulos dies eius meritum crescebatque fama uirtutum, quae longe lateque discurrens caelestis in eo gratiae signa pandebat. nesciunt enim latere quae bona sunt, cum iuxta sententiam saluatoris nec lucerna sub modio tegi nec in 9 monte posita ciuitas possit abscondi. inter cetera enim ma-

20 cf. Matth. 5, 14. 15

1 numquam *L* illud *V* experturum] *x et um in ras. a m. 1*
T 4 in remotiore loco *M* secedens] recedens *CL* qui] quod
CG 5 uineas ^{wibero} *cod. Vind. 1064 fol. 64^r* contentus] cōtēpt' *V*
 6 ut] *om. L* 8 haud] ^haud *T* haut *L*; *om. M* procul] *om. M* 9 coepit *CGL'MTV* 10 animas] animos *CG*; *om. L* auditorum] *om. L*
 secretum *N* 11 burgum *CGL* appellatur (sic) *M*
 fabianis *GLNTV* fauianis ^{wiana} *cod. Vind. 1064* 12 saepius *GLNV*
 14 proprius *Hartel* (comparat. aduerb. proprie *cl. Neue Lat. Formenl.² II 114*): propius *CGM* propitius *NTV* propitio *L* inhereret *CGNTV*
 sollicitudinem *N* abditam] *om. CGL* 15 crebrius *CG* relationibus *M* 16 praesentiam *L* populis] popliff *M* denegaret *CGL*
 17 meritum eius *G* 18 caelestis] ^{qa} celestis (*qa add. m. 2*) *L* gratiae] *gra L*
 20 lucernā *M* 21 monte] mte *V* ciuitas posita *M*
 caetera *GL*

gnalia, quae illi saluator indulserat, praecipuum abstinentiae munus accipiens carnem suam plurimis subiugabat inediis, docens corpus cibis abundantioribus enutritum animae interitum protinus allaturum. calciamento nullo penitus utebatur: 10
 5 ita media hieme, quae in illis regionibus saeuiore gelu torpescit, nudis pedibus ambulare contentus singulare patientiae dabat indicium. ad cuius immanitatem frigoris comprobendam testem constat esse Danuuium, ita saepe glaciali nimietate concretum, ut etiam plaustris solidum transitum subministret.
 10 qui tamen talibus per dei gratiam uirtutibus sublimatus intima 11
 humilitate fatebatur dicens: 'ne putetis mei meriti esse quod cernitis: uestrae est potius salutis exemplum. cesset humana temeritas, elationis supercilium comprimatur. ut aliquid boni possimus, eligimur, dicente apostolo: qui elegit nos ante
 15 mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius. orate immo pro me, ut non ad condemnationis cumulum, sed ad iustificationis augmentum saluatoris dona proficiant'. haec et his similia solebat proferre 12
 cum fletibus, miro erudiens homines humilitatis exemplo, cuius
 20 uirtutis fundamento munitus tanta diuini muneris claritate fulgebat, ut ipsi quoque ecclesiae hostes haeretici reuerentissimis eum officiis honorarent.

14 Eph. 1, 4

1 indulserat] intulerat *N* praecipue *G* praecipue *C* 3 ha-
 bundantioribus *MTV* 4 illaturum *N* calciamento *T* peni-
 tus nullo *L* penitus *V* 5 medio hyeme *L* saeuiore *GL*
NV torpescit (= torpescitur) *V* 6 ambulare] semper ambulare
CG contemptus *L* patientie *V* 7 immanitate *M* 8 danubium
cod. Vind. 1064 sepe *GLM* glaciali *TV* 9 sumministret
CGTV 11 meriti* (s. *rasa*) *G* 12 uestre *GV* 14 eligimur]
 eligimur (q̄ [= quo] *add. m. 2*) *L* eligere *M* eligimur (?) *M*
 15 sancti] sicuti *V* immaculati *MV* 16 immo] in me *L*
 17 ad condemnatio (*L*² in *ras.*) nis cumulum sed ad (*add. L*¹ in *mg.*) iusti-
 fic(ationis) *L*² in *ras.* condemnationis *G* 18 dona] michi dona *CGL*
 proficiant *V pr.* 19 miro] mino *V* 20 funda^{mento} *T* diuini
 (uini *a m. 2* in *ras.*) *T* 21 eccle *GL'MTV* heretici *GMNTV*

1 V. Rugorum siquidem rex, nomine Flaccitheus, in ipsis
 regni sui coepit nutare primordiis, habens Gothos ex inferiori
 Pannonia uehementer infensos, quorum innumera multitudine
 terrebatur. is ergo beatissimum Seuerinum in suis periculis
 tamquam caeleste consulebat oraculum. ad quem, dum uehe- 5
 mentius turbaretur, adueniens deflebat se a Gothorum principi-
 bus ad Italiam transitum postulasse, a quibus se non dubitabat,
 2 quia hoc ei denegatum fuerat, occidendum. tunc ergo a uiro
 dei hoc responsum praedictus accepit: 'si nos una catholica
 fides annecteret, magis me de uitae perpetuitate debuisti 10
 consulere: sed quia de praesenti tantum salute sollicitus, quae
 nobis est communis, interrogas, instruendus ausculta. Gothorum
 nec copia. nec aduersitate turbaberis, quia cito securus eis
 discedentibus tu desiderata prosperitate regnabis: tantum ne
 humilitatis meae monita praetermittas. non te itaque pigeat 15
 pacem appetere etiam minimorum, numquam propriis uirtuti-
 bus innitaris. maledictus, inquit scriptura, qui confidit
 in homine et ponit carnem brachium suum et a
 domino recedit cor eius. disce igitur insidias cauere,
 3 non ponere: in lectulo quippe tuo pacifico fine transibis'. qui 20
 dum tali animatus oraculo laetus abscederet, perlato sibi,
 quod turba latronum aliquos captiuasset ex Rugis, uirum dei
 misit protinus consulendum. qui sanctis eum mandatis, ne

17 Hier. 17, 5

1 ^{ruon} rugorum *cod. Vind. 1064* flaccitheus *L* flacetheus *N*
 2 cepit *CGLTV* cepit *N* inferiore *CGL* 3 infensos] infestos
L 4 is] His *N* 5 celeste *L* celeste *N* 6 principibus *G*
 7 postulasse] ptulisse *N* 8 denegatum] delegatum *L* 9 accipit
N 10 annecteret (*n prior sup. uers. a m. 2*) *L* adnecteret *M* me]
 ime *V*; *om. CG* uite *V* perpetuitate *libri*: perpetuae (= aeternae)
 salute uel prosperitate *Hartel* 11 sollicitus quae nobis est] *om. V*
 13 turbaberis *CGNTV*: turbaris *L* turberis *M* 14 desiderata prosperi-
 tate *L* 15 pretermittas *L* 21 dum *MNTV* (*cf. Paucker Spicileg.*
add. lexic. lat. p. 67): cum *CGL* sibi *V* 22 latronum *MNTV*:
 latrocinantium barbarorum *CGL* uirum *CGLMNTV* (*cf. Lucif. p. 7,*
15 ed. Hartel): ad uirum *Sauppe ex codd. recc.* 23 misit] *om. M*
 protinus] protinus adiit (*adiit a m. 2 in ras. 5 litt.*) *M*

praedones sequeretur, domino reuelante praemonuit dicens: 'si
eos secutus fueris, occideris. caue, ne amnem transeas et insi-
diis, quae tibi in tribus locis paratae sunt, improvida mente
succumbas: nam cito nuntius fidelis adueniet, qui te de his
10 omnibus efficiat certiores'. tunc duo captiuorum ab ipsis 4
hostium sedibus fugientes ea per ordinem retulerunt, quae
beatissimus uir Christo sibi reuelante praedixerat. igitur fru-
stratis insidiis aduersantum Flaccitheus incrementis auctus
prosperioribus uitam rebus tranquillissimis terminauit.

10 VI. Post haec autem quidam Rugus genere per annos duo-
decim incredibili ossuum dolore contritus omni caruerat
incolumitate membrorum, cuius cruciatus intolerabilis circum-
quaque uicinis factus erat ipsa diurnitate notissimus. itaque
nihil proficiente diuersitate remedii tandem uidua mater ad
15 sanctum uirum uehiculo filium deduxit impositum et ante
ianuam monasterii proiciens desperatum continuatis fletibus
reddi sibi unicum filium precabatur incolumem. sed uir dei 2
sentiens a se magna deposci fletu commotus aiebat: 'quid
opprimor opinione fallaci? cur aestimor posse quod nequeo?
20 non est uirtutis meae praestare tam grandia: consilium tamen
do tamquam misericordiam consecutus a deo'. tunc mandat
mulieri, ut pauperibus aliquid pro suis uiribus largiretur. illa
nihil morata uestem, quam induta fuerat, se uelociter exuens
egentibus diuidere properabat. quo audito uir dei feruorem 3
25 eius admirans iterum mandat, ut suis operiretur amictibus,

1 domino] *om. V*   dicens] *didicens G; om. M*   2 insidiis] 1
insidias *G² supr. uers.*   4 nuntius *V*   te *M*   5 efficiat *M*
7 sibi] *om. M*   8 aduersantium *CGLN*   flaccitheus (*q a m. 2*)
L   auctis *V*   9 uita *V*   tranquillissimis. *L*   11 ossuum
NTV (*cf. Roensch Itala u. Vulg.² p. 265*): ossium *CGLM*   12 in-
colomitate *LMNTV*   membrorum *MN*   cruciatus *TV*   14 ni-
chil *CGLM*; *sic semper*   .proficiente *M*   15 filium] *add. M²*
supr. uers.   deduxit] *dedit M¹*   adduxit *CG*   16 ianuam
L   17 filium] *om. CG*   incolomem *LNTV*   incolumem *CG*
18 senciens *V*   19 estimor *CGLMN*   20 uirtutis] enim uirtutis
L   21 tamquam — a deo *CGMNTV*; *om. L*   23 uestem quam
CGMNTV (*cf. Hartel Ind. ad Cypr. p. 431*): ueste qua *L*   24 egen-
tibus *L*   25 ammirans *L¹MNT¹*

- dicens: 'cum filius tuus tecum domino sanante perrexerit, opere nota supplebis'. indicto igitur paucorum dierum de more ieiunio, fuis ad deum precibus ilico sanauit infirmum atque incolumem suis gressibus ambulantiem remisit ad propria.
- 4 qui cum postea nundinis frequentibus interesset, stupendum 5 miraculum cunctis uidentibus exhibebat. nonnulli enim dicebant: 'ecce ille, qui fuerat totius corporis putredine tabefactus': aliis autem, quod ipse esset, omnino negantibus grata contentio nascebatur. ex illo igitur tempore, quo est reddita sanitas desperato, uniuersa Rugorum gens ad dei famulum frequentans 10 coepit gratulationis obsequium reddere et opem suis postulare langoribus. de aliis etiam gentibus, ad quas tanti miraculi fama peruenerat, multi Christi militem uidere cupiebant. qua deuotione etiam ante hoc factum quidam barbari, cum ad Italiam pergerent, promerendae benedictionis ad eum intuitu 15 deuenterunt.
- 1 VII. Inter quos et Odoacar, qui postea regnauit Italiae, uilissimo tunc habitu iuuenis statura procerus aduenerat. qui dum se, ne humillimae tectum cellulae suo uertice contineret, inclinasset, a uiro dei gloriosum se fore cognouit. cui 20

14—p. 23, 2 exhibet Anonymus Valesii §. 46 p. 291 ed. Gardth.

1 filius ^{tuus} T tecum] in *mg.* add. M¹ 3 sanabit G¹ 4 incolomem LNV incolumen CGM remisit] ire iussit N 6 exhibebat C 9 quo] quod (d ras.) G q N sanitas reddita N 10 desperata L uniuersa rugorum] uniuersarum gothorum (a del., o add. m. 2) M 11 cepit CGL¹V 12 languoribus CGLMNV 13 Christi] xpiani V 14 quidam barbari—p. 23, 2 largiturus] apud Anonymum Valesii §. 46 p. 291 sq. ed. Gardth. 15 promerende GV 16 deuenterunt CGMNTV Anon. cod. Meerm. et Palat.: deuenerunt L 17 odoacar MNTV: odoouacar CG odoacer L oducar Anon. cod. Meerm. m. 1 oduacar m. 2 odoachar Anon. cod. Pal. 18 uilissimo V uilissimo L (i add. m. 2) tunc] om. Anon. 19 se, ne] om. Anon.; se (om. ne) L humillime LN humillimum tectum Anon. cod. Pal. humillimo tecte Anon. cod. Meerm. suo] eius suo (sua Meerm.) Anon. contingeret] ne contingeret L 20 inclinasset] et inclinasset se Anon. cod. Pal. se fore] esse forte Anon. cod. Meerm. ee fore te Anon. cod. Pal.

etiam ualedicenti: 'uade' inquit 'ad Italiam, uade, uilissimis nunc pellibus coopertus, sed multis cito plurima largiturus'.

VIII. Feletheus quoque rex, qui et Feba, memorati filius 1
Flaccithei, paternam secutus industriam sanctum uirum coepit
5 pro regni sui frequentare primordiis. hunc coniux feralis et
noxia, nomine Giso, semper a clementiae remediis reuocabat.
haec ergo inter cetera iniquitatis suae contagia etiam rebapti-
zare quondam est conata catholicos, sed, ob sancti reuerentiam
Seuerini non consentiente uiro, a sacrilega quantocius intentione
10 defecit. Romanos tamen duris condicionibus aggrauans quos- 2
dam etiam Danuio iubebat abduci. nam cum quadam die in
proximo a Fauianis uico ueniens aliquos ad se transferri
Danuio praecepisset, uilissimi scilicet ministerii seruitute
damnandos, dirigens ad eam uir dei ut eos dimitteret postu-
15 labat. uerum illa facibus feminei furoris exaestuans mandata
reportari iussit asperrima. 'ora' inquit 'tibi, serue dei, in tua
cellula delitescens: liceat nobis de seruis nostris ordinare
quod uolumus'. haec igitur audiens homo dei: 'confido' inquit 3
'in domino meo Iesu Christo, quia necessitate compelletur ex-
30 plere quod praua uoluntate despexit'. uelox itaque secuta
corruptio prostrauit animos arrogantis. quosdam enim aurifices
barbaros pro fabricandis regalibus ornamentis claustrat arta
custodia. ad hos filius memorati regis admodum paruulus,

1 ualedicendi *L pr. (corr. m. 1 in mg.)* ualedicenti *G¹ Anon. cod. Meerm.* inquit *V Anon. codd. Meerm. et Pal.* uilissimis (*s rasa*) *T uilissimis V* 2 cito] scito *L* plurimi *Anon. cod. Meerm.* 3 Felethēus (ē a m. 2) *L* Feua *CGL* filius] *om. L* 4 cepit *CL¹MTV* cepit *GL* eras. 5 coniunx *CGL* (*n alteram add. L² supr. uers.*) 6 clementiae] dementiē *V* reuocabat *MNTV*: retrahebat *CGL* 7 ergo] autem *M* cetera *G L* 8 quondam *MNTV*: quosdam *CGL* conata] contra *N* 9 seuerini *M* sacrilega *T* quantotius *LMTV* quātotius *N* 10 romanis *V* conditionibus *MNTV* 11 adduci *M* post abduci *spatium uacuum unius uersus et semis in L* 12 fabianis *GL* fauanis *N* 13 praecepisset] prēcessisset *L* (ē a m. 2) ministerii (ē ras.) *T* ministrii *V* 14 dānnandos (*corr. m. 1*) *L* dāpnandos *M* 16 serue dei] *om. M* 19 in] i *add. G² in mg.* meo] *om. CGL* compellestur *T* compellitur *L* 22 pro] (= propter *cf. l. 5 et Ind. ad Vict. Vit. ed. Petsch.*) *om. L* 23 ammodum (*corr. m. 2*) *LT* ammodum *N*

nomine Fredericus, eodem die, quo regina seruum dei contempterat, puerili motu concitus introiuit. tunc aurifices infantis pectori gladium imposuere dicentes, quod, si quis ad eos absque iuramenti praesidio ingredi conaretur, paruulum regium primitus transfigentes semet ipsos postea trucidarent, quippe cum sibi nullam spem uitae promitterent, macerati diuturnis 4 ergastulis. his auditis regina crudelis et impia, uestibus dolore conscissis, talia clamitabat: 'o serue domini, Seuerine, sic, sic a deo tuo inlatae uindicantur iniuriae! hanc mei contemptus ultionem effusis precibus postulasti, ut in mea uiscera 10 uindicares! itaque multiplici contritione ac miserabili lamentatione discurrens fatebatur se pro scelere contemptus, quod in seruum dei commiserat, plagae praesentis ultione percelli confestimque directis equitibus ueniam poscens et Romanos, quos eodem die tulerat, pro quibus et rogantem contempterat, 15 retransmisit et aurifices accipientes protinus sacramentum ac 5 dimittentes infantulum pariter et ipsi dimissi sunt. his auditis reuerentissimus Christi seruus gratias creatori referebat immensas, qui ob hoc interdum differt uota poscentium, ut fide, spe et caritate crescente, dum minora petitur, maiora concedat. 20 id namque egit omnipotentia saluatoris, ut, dum liberos saeua mulier subiecit seruituti, seruientes cogeretur reddere libertati. 6 quibus mirabiliter impetratis regina statim ad seruum dei properans cum marito monstrat filium, quem fatebatur illius

2 concitis *T* 3 pectore *LN*^r imposuere *Sauppe ex cod. Tegerns.*:
posuere *CGLMNTV* 4 regium *T* 6 cum sibi] cum nichil sibi
(nichil *del. m. 1*) *M* uitae] *om. CGL* promitterent *V* 8 seuerine
L sic sic *MNTV*: sic *CG* sicut *L* 9 tuo] *om. N* illatę *CGL*
M uindicabuntur *L* contemptus] obtentus *L* 13 dei] *om. M*
presentis *L* 14 poscens *MNTV*: petitura *CGL* et libri: *om.*
Sauppe; iunge et Romanos — et aurifices 18 reuerentissimus libri (*cf.*
Paucker Spicilegium add. lex. lat. p. 187 sq. et Neue Lat. Forment. II 193):
reuerendissimus *Sauppe ex libris quibusdam recc.* xp̃i] *Z xp̃i G*
immensas *CLN* 20 karitate *LN* minora petitur *CGMNTV*:
miro patitur *L* 21 egit] *om. N* om̃i potentia *T* seua *G*
LNV 24 monstrans *L*

orationibus de mortis confinio liberatum, promittentes se nequaquam ultra eius iussionibus obuiare.

VIII. Magna quoque famulo dei prophetiae gratia praedito¹ in redimendis erat captiuis industria. studiosus etenim insiste-
 5 bat barbarorum ditione uexatos genuinae restituere libertati. interea cuidam cum coniuge liberisque redempto praecepit transuadare Danuuium, ut hominem ignotum in nundinis quaereret barbarorum, quem in tantum diuina reuelatione didicerat, ut etiam signa staturae capillorumque colorem,
 10 uultus eius ac uestis habitum indicaret et in qua parte nundinarum reperturus eum foret ostenderet, addens, ut, quicquid ei reperta diceret persona, reuersus sibi maturius intimaret. profectus itaque cuncta, sicut uir dei praedixerat, miratus² inuenit. is igitur ab eodem homine, quem repperisse se
 15 mirabatur, interrogatus audiuit dicentem: 'putasne possum inuenire hominem, qui me ad uirum dei, cuius ubique fama diffunditur, qua uoluerit mercede perducatur? diu est enim, quod ipsos sanctos martyres, quorum reliquias fero, suppliciter interpello, ut a tali ministerio tandem aliquando soluar indi-
 20 gnus, quod huc usque non temeraria praesumptione, sed religiosa necessitate sustinui'. tunc nuntius hominis dei eius se aspecti-³ bus praesentauit reliquiasque sanctorum ab eo suscipiens uiro dei detulit. qui debito sanctorum Geruasii et Protasii martyrum reliquias honore suscipiens in basilica, quam in monasterio

1 promittentes *MNTV*: promittens *CGL*   3 Magna] *agna
 V   4 remendis *M*   industria] ex industria *L*   studiosus.
 Etenim *GMNTV* Studiosius etenim *CL*   5 ditione *MNTV*
 genuine *V*   6 coniuge] cóniunge *L*   7 transuadare *CGMNTV*
 (cf. *Rönsch Ital. et Vulg.* p. 202): transuadare *L pr.*, corr. m. eadem
 danubium *LN*   8 quereretur *GMNV*   diuinū *V pr.*   10 habi-
 tus *CGL*   11 forent *L* (n expunxit m. 2)   quicquid *G*
 12 ei] eū *N*   14 reperisse *CLNV*   18 martires *MV*   19 a
 tali ministerio tandem] om. *M*   20 huc] nū (= nunc) *N*   21 ne-
 cessitate *L pr.*, corr. m. 1   22 presentauit *L*   reliquiasque—
 detulit *M*: om. *CGLNTV*   23 martirum *MV*

construxerat, collocauit officio sacerdotum. quo loco martyrum congregauit sanctuaria plurimorum, quae tamen praeunte semper reuelatione promeruit, sciens aduersarium saepe subripere sub nomine sanctitatis.

- 4 Episcopatus quoque honorem ut susciperet postulatus prae-
 finita responsione conclusit, sufficere sibi dicens, quod solitudine
 desiderata priuatus ad illam diuinitus uenisset prouinciam, ut
 turbis tribulantium frequentibus interesset. daturus nihilominus
 monachis formam sollicitius admonebat beatorum patrum
 uestigiis inhaerere, quibus sanctae conuersationis acquireretur
 instructio, adhibendamque operam, ne is, qui parentes reli-
 quit et saeculum, pompae saecularis inlecebras retrorsum
 aspiciendo cuperet, quas uitauerat, et ad hoc uxoris Loth
 5 exemplum terribile proponebat. memorabat etiam timore
 domini mortificanda esse incentiua libidinum nec aliter supe-
 randa corporeae delectationis asserebat incendia, nisi fuissent
 per dei gratiam lacrimarum fonte restincta.
- 1 X. Quidam uero, nomine Maurus, basilicae monasterii fuit
 aedituus, quem beatus Seuerinus redemerat de manibus
 barbarorum. huic quadam die praecepit dicens: 'caue, ne
 hodie digrediaris alicubi: alioquin ab imminente periculo non
 cauebis'. hic ergo contra praeceptum tanti patris saecularis

1 collocauit *libri*: collocauit et sacravit *Sauppe* martirum
MV 2 plurimarum (*corr. m. 1*) *M* praeeunte *L* 3 subripere
 (*forma vulg. pro subrepere*; cf. *Eugipp. Excerpt. p. 51, 3, Ennod. ed. Hartel Ind. p. 651*) *L¹N¹TV*: surripere *CGL¹M* subrepere *edd. Welseri et Boll.* 7 prouintiam *MTV* 8 tribulantium *CL¹N¹TV*: tribulancium *G* (bulancium *in ras.*) tribulantib; *L²* tribulationū *M* nichilominus *CGL* nichilominus *M* 9 sollicitus *M* amonebat *L¹M*
NV 10 inherere *GMNV* acquireretur *L¹N* 11 is] his *MN*
 reliquit *CGLMN*: relinquit *TV* 12 pompae] pompe *GV* 1 pompe
 (1 *add. m. 2*) *L* illecebras *CGLMN* 13 aspiciendo *MNTV*: respiciendo *CGL* 14 memorabatur *L* 18 basilice *GV* fuit] *om.*
M 19 redimerat *LNV* 20 quadam *CGLM*: quādam *N* quidam *TV*
 die] *supr. uers. add. T²* praecepit *MNTV²*: praecedit *V pr.* praecepit uir dei *CGL* 21 ab] *om. CGL* 22 cauebis
MNTV: carebis *CGL* preceptum *L*

cuiusdam hominis persuasu meridie ad colligenda poma in secundo a Fabianis miliario egressus mox a barbaris Danuio transuctus est cum suo persuasore captiuus. in illa hora uir 2 dei, dum in cellula legeret, clauso repente codice: 'Maurum' ait 'cito requirite'. quo nusquam reperto ipse quantocius Histri 5 fluenta praetermeans latrones properanter insequitur, quos uulgus scamaras appellabat. cuius uenerandam praesentiam non ferentes supplices quos ceperant reddidere captiuos.

XI. Dum adhuc Norici Ripensis oppida superiora constarent 1 et paene nullum castellum barbarorum uitaret incursus, tam celeberrima sancti Seuerini flagrabat opinio, ut certatim eum ad se castella singula pro suis munitionibus inuitarent, credentes quod eius praesentia nihil eis eueniret aduersi. quod non sine nutu diuini muneris agebatur, ut omnes eius monitis 15 quasi caelestibus terrentur oraculis exemploque illius bonis operibus armarentur. in castellum quoque, cui erat Cucullis 2 uocabulum, denotionibus accolarum uir sanctus aduenerat euocatus, ubi factum grande miraculum nequeo reticere: quod tamen Marciani, post presbyteri nostri, ciuis eiusdem loci, 20 stupenda relatione cognouimus. pars plebis in quodam loco nefandis sacrificiis inhaerebat. quo sacrilegio comperto uir dei multis plebem sermonibus adlocutus ieiunium triduanum per presbyteros loci persuasit indici ac per singulas domos cereos afferre praecepit, quos propria manu unusquisque parietibus

1 hominis cuiusdam *N* 2 fabianis *G* danubio *L* 4 in cellula *CGNT*: cellula (*om. in*) *L* in cella *MV* 5 nusquam] nūquā *N* quantotius *T* quātotius *LVN* hystri *CGM* 6 pretermeans *L* properantes *L* 7 scamaras *N* (*cf. Ind.*): se amaras *MTV* scameras *CGL* appellat *CG* 8 coeperant *T* ceperant *V* reddere *G* 9 Dum *LMT*: Cum *CGN* sum *V* 10 pene *GM* *NT* 11 fragrabat *L* opinio *L pr.* 12 municionibus *GM* monitionibus *NTV* 13 eueniret *CGMNTV*: adueniret *L* 16 Cucullis] *om. N* 17 denocionibus *GMV* 18 aduocatus *GN* 19 martiani *V* ciuis *CGL* (*sic*) *MTV*: ciues *N* 21 inherebat *GNV* 22 allocutus *CGLMN* 23 presbiteros *T* persuasi *V* cerreos *V* cereos *L* 24 afferre *NTV*: afferri *CGL* afferi *M* praecepit *L* manu unusquisque *MNTV*: manus quisque *L* manu (*om. unusquisque*) *CG*

3 affixit ecclesiae. tunc psalterio ex more decurso ad horam
sacrificii presbyteros et diaconos uir dei hortatus est tota
cordis alacritate secum communem dominum deprecari, quatenus
ad sacrilegos discernendos lumen suae cognitionis ostenderet.
itaque cum multa largissimis fletibus cum eis fixis genibus 5
precaretur, pars maxima cereorum, quos fideles attulerant,
subito est accensa diuinitus, reliqua uero eorum, qui prae-
dictis sacrilegiis infecti fuerant uolentesque latere negauerant,
4 inaccensa permansit. tunc ergo qui eos posuerant diuino
declarati examine, protinus exclamantes secreta pectoris sat- 10
actionibus prodiderunt et suorum testimonio cereorum mani-
5 festa confessione conuicti propria sacrilegia testabantur. o
clemens potentia creatoris cereos animosque flammantis! ac-
census est ignis in cereis et refulsit in sensibus: uisibilis lux
naturam cerae liquauit in flammis, at inuisibilis corda 15
fatentum soluebat in lacrimas. quis credat amplius eos quos
sacrilegus error inuoluerat postea claruisse bonis operibus,
quam eos, quorum cerei fuerant accensi diuinitus?

1 XII. Alio rursus tempore in finibus eiusdem castelli locustae,
frugum consumptrices, insederant copiosae, noxiis morsibus 20
cuncta uastantes. tali ergo peste perculsi mox presbyteri ceteri-
que mansores sanctum Seuerinum summis precibus adierunt
dicentes: 'ut tantae plagae auferatur atrocitas, orationum
tuarum experta suffragia postulamus, quae magno dudum

1 ecclesie GL^u MV decurso V 2 presbyteros T diacones
LMN hortatus L^u V hortatus L^u exhortatus M 3 alacritate C
GMNTV: claritate L comunem TV quatinus CG 4 sue
MV 5 fletibus libri (cf. Eugipp. Excc. p. 967, 17): fletibus humi
Sauppe 6 cereorum CL 10 declarati V acclamantes
N satactionibus (=satagentes i. e. perturbati) Hartel: satisfactionibus
CLMNTV: satisfaccionibus G suis actionibus Sauppe 11 cereorum
L manifesta CGMNTV: et manifesta L 13 clementis N
cereos CGL flammantes N 14 cereis CL 15 cere GL cere C
liquauit MNTV: liquabat CGL 16 lacrimis N 17 sacrileg^{is} (v
add. m. 2) L 18 cerei GL 20 copiose CLTV: copiose GMN
21 ceterique CL 22 sanctum] ad scm M precipus G pr.
ad ierunt L audierunt N 23 tante plage V tanta plage M

miraculo in accensis caelitus cereis multum apud dominum
 ualere conspeximus'. quos ipse religiosius allocutus: 'non 2
 legistis' ait 'quid auctoritas diuina peccanti populo praeceperit
 per prophetam: conuertimini ad me in toto corde
 5 uostro, in ieiunio et in fletu, et post pauca: sancti-
 ficate, inquit, ieiunium, uocate coetum, congregate
 ecclesiam et cetera, quae secuntur? explete itaque dignis
 operibus quae docetis, ut malitiam facile praesentis temporis
 euadatis: nullus sane ad agrum exeat, quasi humana locustas
 10 sollicitudine uetiturus, ne diuina amplius indignatio pronocetur'.
 nec mora, omnibus in ecclesia congregatis unusquisque in 3
 ordine suo psallebat ex more. omnis aetas et sexus, qui etiam
 uoce non poterat, precem deo fletibus offerebat, elemosynae
 fieri non cessabant, quicquid bonorum operum praesens necessi-
 15 tas exigebat, sicut famulus dei praeceperat, implebatur. omnibus 4
 igitur huiusce modi studiis occupatis quidam pauperrimus opus
 dei coeptum deserens ad agrum propriae segetis inuisendae
 causa, quae perparua inter aliorum sata iacebat, egressus est
 totoque anxius die locustarum nubem impendentem qua potuit
 20 exturbauit industria moxque ecclesiam communicaturus intrauit,
 sed segetem eius exiguam, multis uicinorum circumdatam

4 Ioel 2, 12. 15 sq.

1 miraculis *N* caelitus] diuinitus *M* cereis *CGL* apud
V dominum] deum *N* 2 religiosus *M* 4 prophetam] pro-
 phetam dicens *M* 5 in fletu *TV*: fletu *CGLMN* 6 coetum *C*
LV cetum *M* 7 ecclesiam *GLV* cetera *CGL* secuntur
LMNT: sequuntur *GT* sequuntur *CV* 8 docetis (*scil.* presbyteri)
libri: docet *Sauppe* docet iste olim proposui 9 humanas *G*
 11 ecclesia *GLMV* 12 etas *MV* qui *MNTV*: quae *CGL*
 13 uoce *CGLM*: uocē *NTV* flentib; *L pr.* elemosinē *GLT*
 elesine *V* helemosine *N* hele Mosinē *M* 14 quidquid *GT pr.*
 operum] *om.* *M* presens *L* preces *N* 15 exigebat] exhibebat
M 16 huiuscemodi *M* paupin' (= pauperinus) *M* 17 cep-
 tum *NV* ceptum *LM* inuisendē *NT*: inuisende *V* inuisendi *CG*
LM 18 quē *M* iacebat] habebat *M* 19 totoque] totaque
 (?) *G* toto *M* anxios *N pr.* inpendentem *MV* impudentem
G 20 ecclesiam *GV* eccla *L* 21 circumdata *V*

frugibus, locustarum densitas deuorauit. quibus ex ea nocte ab
 illis finibus exterminatis imperio diuino probatum est, quanti
 5 ualeat fidelis oratio. mane quippe sancti operis temerator atque
 contemptor rursus ad agrum suum male securus egrediens eum
 locustarum pernicie funditus inuenit abrosum et omnium circum- 5
 quaque sationes integras: uehementer admirans ad castellum
 luctuosa uociferatione reuertitur, cumque id quod acciderat indi-
 casset, ad huiusce modi uidendum cuncti exiere miraculum: ubi
 quasi ad lineam regularem contumacis hominis segetem locusta-
 6 rum morsus ostenderant. tunc omnium uestigiis prouolutus inter- 10
 cessionibus eorum delicti sui ueniam fusa lamentatione posce-
 bat. ob quam rem monendi occasionem homo dei reperiens
 docebat uniuersos, ut omnipotenti domino discerent oboedire,
 cuius imperiis obtemperant et locustae. pauper uero praedictus
 flebiliter allegabat posse se mandatis oboedire de cetero, si 15
 7 ulla spes sibi, qua uiueret, remansisset. tunc ergo uir dei
 ceteros allocutus: 'iustum est' inquit 'ut qui proprio supplicio
 humilitatis uobis et oboedientiae dedit exemplum liberalitate
 uestra anni praesentis alimenta percipiat'. collatione itaque
 fidelium et correptus homo pauperrimus et ditatus didicit, 20
 quantum dispendii incredulitas inferat, quantum beneficii suis
 cultoribus conferat diuina largitio.

1 ex ea *Hartel*: ea *CGL* ex *MNTV* 2 imperi *N* quan-
 tum *M* 3 mane] manne] *L* atque contemptor *CGL* (cf. p. 8,
 15): om. *MNTV* 4 rursū *MV* securus (r in ras. a m. 1;
scriptum erat secutus) *L* 5 pernicie *CMNTV*: pernitie *N* pr.
 perniciē *G* sub pernicie *L* abrosum *GMNTV*: ambrosum *C* ab-
 rásū *L* 6 ammirans *L¹MNT¹* 7 luctuosa] lamentuosa *N*
 cunque *T* accederat *NT¹* 8 huiuscemodi *M* 9 segete
V 10 ostenderant *CGLMTV* (cf. *Vict. Vit. ed. Petsch. p. 167*): exten-
 derant *N* ostendebant *suspiciatur Sauppe* 11 eorum] om. *M* 12 rep-
 eriens *L¹MTV* 13 omniptenti deo *M* obēdire *CLV* obedire *G*
 15 posse se *CGLT¹*: post se *T¹* p' se *V* se posse *M* posse *N* non posse se
Sauppe obēdire *CLV* obedire *GM* cetero *GLM* 16 ulla
libri: nulla *Sauppe* spes sibi *MNTV*: sibi spes *CGL* 17 cē-
 teros *L* susplicio *V* (p *eras*.) 18 obēdientiae *CLV* obedienciē
GM 20 pauperrimus *V* pr. pauperimus *L* paupinus *M* 21 suis]
 sui (post i spatium unius litt.) *L* 22 largicio (largi in ras. *G*) *GM*

XIII. Item iuxta oppidum, quod Iuua¹ appellatur, cum quadam die intrantes basilicam aestatis tempore sollemnitate uespere reddituri ad accendenda luminaria ignem minime repperissent, flammam concussis ex more lapidibus elicere nequiverunt, in tantum alterutra hac petrae, conlisione tardantes, ut tempus uespertinae sollemnitatis efflueret. at uir dei genibus humi fixis orabat attentius. mox igitur in conspectu trium² spiritalium qui aderant tunc uirorum cereus, quem manu idem sanctus Seuerinus tenebat, accensus est. quo lucente¹⁰ sacrificio uespertini temporis ex more suppleto gratiae deo referuntur in omnibus. quod factum licet memoratos, qui huic interfuere miraculo, celare uoluerit sicut et multa magnalia, quae per illum diuinis sunt effectibus celebrata, claritas tamen tantae uirtutis occultari non potuit, sed ad magnam fidem¹⁵ ceteros excellenter accendit.

XIII. Accidit etiam eiusdem loci quandam mulierem¹ diutino langore uexatam iacere seminecem, exequiis iam paratis, cuius proximi maesto silentio uoces funereas quodam fidei clamore presserunt et ante ostium cellulae sancti uiri corpus² iam paene exanime deposuere languentis. uidens itaque homo²⁰ dei clausum aditum oppositione lectuli ait ad eos: 'quidnam

1 Item] Item V Iuua¹ ^{falsibure} iuuauo *cod. Vind. 1064* appellatur
MNTV: appellabatur CG appellabatur L 2 sollempnitatem LM
NV 3 uespere M reddituri] dicturi M 4 repperissent L
concussis CGL²: excussis MNTV concussit L¹ 5 hac petrae MN:
ac petre T ac petre V ferri ac petre (tre a m. 2 in ras. 5 litt. in L)
CGL collisione CGLMN 6 uespertine MV sollempnitatis
(p del. m. 2 L) LV 8 spiritalium LMNTV: spiritualium CG
adherent N cereus CGL manu] in manu M 10 uesper-
tinis N gratie V dei N 11 refferuntur L memoratis
L² 12 sicut et MTV: sic et N sicut CGL 13 celebrata LM
15 ceteros GL 16 accidit (a om.) M 17 diutino MNTV: diu-
turno CGL (in ras. a m. 1 L) langore LMT: languore CGNV
paratis] patis M 18 mesto CGLMN funeratas M fidi
LM 19 hostium GLMNTV cellule V 20 pene GL¹M
NT languentis (s in ras. G) CGLM: languentes NTV
21 oppositione L²NTV: opposicione M oppissione L¹ appissione
CG

est, quod facere uoluistis? responderunt: 'ut oratione tua uitae reddatur exanimis'. tunc ipse lacrimabundus: 'quid' inquit 'a paruo magna deposcitis? agnosco me prorsus indignum. utinam merear ueniam pro meis inuenire peccatis!' et illi: 'credimus' inquit 'quod, si oraueris, reuiuiscet'. tunc sanctus 5 Seuerinus fuis ilico lacrimis in oratione prostratus est et muliere protinus assurgente allocutus est eos: 'nolite quicquam horum meis operibus applicare: hanc enim gratiam fidei uestrae feruor emeruit, et hoc fit in multis locis et gentibus, ut cognoscatur, quod unus sit deus, faciens in caelo et in terra 10 prodigia, excitans perditos in salutem et mortuos uitae restituens'. mulier uero sanitate recepta opus agrale die tertio iuxta morem prouinciae propriis coepit manibus exercere.

1 XV. Quintanis appellabatur secundarum municipium Raeti-
arum, super ripam Danuuii situm: huic ex alia parte paruus 15
fluuius, cui Businca nomen est, propinquabat. is crebra in-
undatione Danuuii superfluentis excrescens nonnulla castelli
spatia, quia in planum fundatum fuerat, occupabat. ecclesiam
etiam loci eius mansores extra muros ex lignis habuere con-
structam, quae pendula extensione porrecta defixis in altum 20
stipitibus sustentabatur et furculis, cui ad uicem soli tabularum

1 uite (i a m. 2 in ras.) L 2 quid inquit CGL (cf. praef.): quid M
NTV 3 agnoscite M 4 inuenire pro meis M inuenire] om. V
5 quod si CGMNTV: qd si p ea L² in ras. orauerint N pr.
reuiuiscet CGM 7 eos CGMNTV: eos dicens L 9 feruor
emeruit (or a m. 2 in ras. L) CGLMNT: feruore meruit V 10 a-
gnoscat G in cælo et in terra faciens GM 11 uite V
12 recepta MNTV: percepta CGL opus] op'q M 13 cepit
CL cepit GMN 14 ^{chunisen} quintanis cod. Vind. 1064 post appella-
batur add. L² supr. uers. locus secundarum] secundariū N secun-
darum (, add. m. 2) L municipiū (ū a m. 2 in ras.) L reti-
arum CLNTV reciarum GM 15 danubii GL situ L¹ situ'
(= situs) L² 16 businca (nca in ras. a m. 2) L inca M bun-
sica (n del. m. 2) N 17 is (h ras.) L his MNTV 17 danubii L
castella L pr. 18 planū MNTV: plano CGL ecclesiam
LN 19 eius loci G eiusdem loci M ex] et G 20 que V
qui N porrecta V 21 sustentabatur (i, ut uidetur, rasa) L
ad uicem] ad inuicem N soli L

erat leuigata coniunctio, quam, quotiens ripas excessisset, aqua superfluens occupabat. Quintanensium itaque fide sanctus 2 Seuerinus illuc fuerat inuitatus. ubi, cum tempore siccitatis uenisset, interrogat, cur tabulata nudatis obstaculorum teg-
 5 minibus apparerent. accolae responderunt, quod frequenti fluminis alluione quicquid fuisset superstratum, continuo laberetur. at ipse: 'sternatur' inquit 'super tabulata nunc in Christi nomine pauimentum: iam uidebitis amodo fluuium caelesti iussione prohibitum'. pauimento itaque perfecto ipse 3
 10 subter nauis descendens accepta securi postes facta oratione percussit atque ad aquam fluminis uenerandae crucis expresso signaculo dixit: 'non te sinit dominus meus Iesus Christus hoc signum crucis excedere'. ex illo itaque tempore, cum ex 4
 more fluuius creuisset in cumulos ambissetque uiciniam, quam
 15 solebat, ita spatiis ecclesiae erat inferius, ut numquam sancti patibuli signaculum, quod impresserat homo dei, prorsus excederet.

XVI. Accidit autem, ut castelli presbyter memorati admodum 1 uenerabilis, Siluinus nomine, moreretur, et cum in ecclesia
 20 feretro posito noctem psallentes duxissent ex more peruigilem, iam clarescente diluculo regauit uir dei fessos presbyteros et diacones uniuersos parumper abscedere, ut post laborem uigili-
 arum somno se aliquantulum recrearent. quibus egressis homo 2
 2 dei ostiarium, Maternum nomine, interrogat, utrum omnes, ut

3 illic *M* siccitatis *L* 4 tabulate *L* pr. 5 apparent
M accolae *MV* 6 illuione *MN* fuisset *OGLMN*: fuisse
TV 7 inqd *V* super tabulata *OGMNTV*: tabulatis *L*
 8 fluuium ammodo *M* 10 nauis *OGLN*: nauim *MTV* postes
 (es in ras. a m. 2) *L* p'////// hec (ante hec scriptum fuisse uidetur
 acta) *M* oratione] om. *M* 11 ad] om. *N* uenerande
GMNV 14 cumulos *V* cumulos *M*, corr. m. 1 uicina *M*
 15 ecclesie *GLMV* ecclē *T* inferius *OGLMNTV*: inferior *Saupe*
 ex cod. *D Monacensi*; inferi(or fluui)us *Hartel* 16 quod — excederet]
 om. *L*¹, add. m. 2 homo dei impresserat *M* 18 ammodum *L*¹*MN*
TV 19 moreretur (ore in ras.) *G* ecclesia *GLNV* ecclā *T*
 20 nocte *N* ex more duxissent *M* 21 presbyteros *T* 22 uigilarum
T 23 aliquantum *N* 24 hostiarium *LMNTV*

dixerat, abscessissent. at illo respondente cunctos abisse: 'nequaquam' ait 'sed latet hic quaedam'. tunc ianitor ecclesiae saepa secundo perlustrans nullum intra ea remansisse testatur. uerum Christi miles domino sibi reuelante: 'nescio quis' ait 'hic delitescit'. tertio itaque diligentius perscrutans quandam inuenit uirginem consecratam locis se occultioribus abdidisse. hanc ergo memoratus sic increpauit aedituus: 'cur istic famulo dei posito tuam credideras posse latere praesentiam?' at illa: 'pietatis' inquit 'amor talia me facere persuasit: uidens enim cunctos foras expelli cogitavi mecum, quod seruus Christi, innocata diuina maiestate praesentem mortuum suscitar¹⁰et'. exeunte igitur memorata uirgine homo dei cum presbytero et diacono ianitoribusque duobus in oratione curuatus orauit fletu largissimo, ut opus solitae maiestatis superna uirtus ostenderet. tunc orationem complente presbytero ita cadauer uir beatus¹⁵ alloquitur: 'in nomine domini nostri Iesu Christi, sancte presbyter Siluine, loquere cum fratribus tuis'. at ubi oculos defunctus aperuit, uix praesentibus homo dei tacere prae gaudio persuasit. et denuo ad eum: 'uis' inquit 'rogemus dominum, ut te adhuc seruis suis in hac uita condonare dignetur?' at ille ait: 'per dominum te coniure, ne hic diutius tenear et frauder quiete perpetua, in qua me esse carnebam'. statimque reddita oratione quieuit exanimis. hoc autem factum ita sancti Seuerini adiuratione celatum est, ut ante mortem eius non potuisset agnosci: ego tamen haec quae retuli Marci²⁵

1 dixerat *CGMNTV*: dixerant *L* illo] o ex e corr. *L*¹
 2 ecclesie *GLV* 3 saepa *libri* 4 miles *CGLMNT*: milites *V*
 sibi *CGMNTV*: om. *L* 7 ergo] igitur *G* aedituus *GMN*
TV istic *CGMNTV*: istius *L* 8 credideras *MNTV*: credi-
 deris *CGL* posse *MNTV*: potuisse *CGL* 9 pietas *V*
 10 expelli foras *M* 11 presentem *LM* post suscitar^{et} *spatium*
uacuum duorum fere uersum in L 13 diacone *L* orauit] postu-
 lauit *G* 14 solite *G* solito *M*, corr. *m. 1* 15 oratione *C*
 16 sancte *T* 17 ubi] *add. G* in *mg.* 18 defunctos *N* apper-
 uit *N*, corr. *m. 1* prae gaudio tacere *M* 19 rogemus *CGMNT*
V: ut rogemus *L* dominum] deum *M* 24 adiuratione] diuratione
L celatum *GLM* est] om. *N* 25 que *V*

subdiaconi et Materni ianitoris relatione cognoui. nam presbyter et diaconus, tanti testes miraculi, ante uirum sanctum, cui iurauerant nulli se quod uiderant prodituros, obisse noscuntur.

XVII. Talibus igitur beatus Seuerinus per Christi gratiam ¹
⁵ muneribus opulentus captiuorum etiam egenorumque tantam
 curam ingenita sibi pietate susceperat, ut paene omnes per
 uniuersa oppida uel castella pauperes ipsius industria pasce-
 rentur: quibus tam laeta sollicitudine ministrabat, ut tunc se
 crederet tantummodo saturari uel abundare bonis omnibus,
¹⁰ quando uidebat egentum corpora sustentari. et cum heb-²
 domadarum continuatis ieiuniis minime frangeretur, tamen
 esurie miserorum se credebat afflictum. cuius largitionem tam
 piam in pauperes plurimi contemplantes, quamuis ex duro
 barbarorum imperio famis angustias sustinerent, deuotissime
¹⁵ frugum suarum decimas pauperibus impendebant. quod man-
 datum licet cunctis ex lege notissimum, tamen quasi ex ore
 angeli praesentis audirent, grata deuotione seruabant.

Frigus quoque uir dei tantum in nuditate pauperum sentiebat, ³
 siquidem specialiter a deo perceperat, ut in frigidissima regione,
²⁰ mirabili abstinentia castigatus, fortis et alacer maneret. pro ⁴
 decimis autem, ut diximus, dandis, quibus pauperes alerentur,
 Norici quoque populos missis exhortabatur epistolis. ex qua
 consuetudine cum ad eum nonnullam erogandarum uestium
 copiam direxissent, interrogauit eos qui uenerant, si ex oppido

1 subdiaconi *CGL*: diaconi *MNTV*   materni *CGL*: martini
MNTV   ianitoris] genitoris *N*   2 sanctum uirum *M*   4 bea-
 tissimus *M*   6 ingenita *V*   poene *TV* pene *GLMN*   9 satu-
 rari] saluari *M*   habundare *TV* habundari *M*   omib; *V*
 10 egentum *CGLNTV*: egencium *M*   sustentari *N*   cum *L*
MNTV: cum ipse *CG*   ebdomadaram *CLMNT* eptomadarum *G*
 edomadaram *V*   12 largitionem (*corr. m. l*) *L* largitiorem *N* lar-
 giciorem *G*   14 imperio] *om. M*   angustias *NTV*: angustiam
CGL inopias angustias *M*   15 frugum] tamen frugum *CG*
 impendebant *MNV*   16 notissimum] notissimum sit *CG*   17 praesentis] *om. M*   19 spetialiter *TV*   a deo specialiter *M*   acce-
 perat *M*   20 maneret *MNTV*: permaneret *CGL*   22 exortabatur
L'V   23 nonnullam *CGLN*: nonnulli *M*   24 copia *TV*

quoque Tigurniae similis collatio mitteretur. respondentibus etiam inde protinus affuturos uir dei nequaquam eos uenire signauit, sed dilatam eorum oblationem praedixit barbaris offerendam. itaque non multum post ciues Tigurniae uario cum obsidentibus Gothis certamine dimicantes uix initi foederis 5 pactione inter cetera etiam largitionem iam in unum collatam, quam mittere famulo dei distulerant, hostibus obtulerunt.

- 1 XVIII. Ciues quoque ex oppido Lauriaco crebra quondam sancti Seuerini exhortatione commoniti frugum decimas pauperibus offerre distulerant. quibus fame constrictis iam maturitate 10 messium flavescente uicina subsidia monstrabantur. at ubi rubiginis inprouisae corruptio frugibus nocitura comparuit, mox ad ipsum conuenere prostrati, poenas suae contumaciae 2 confitentes. miles uero Christi fessos uerbis spiritalibus alleuabat dicens: 'si decimas obtulissetis pauperibus, non solum 15 aeterna mercede frueremini, uerum etiam commodis possetis abundare praesentibus. sed quia culpam confessione propria castigatis, de domini pietate polliceor, quod rubigo praesens tam ualida penitus non nocebit: tantum fides uestra ulterius non uacillet, uerum ciues ad persoluendas ex illo decimas 20

1 (et 4) tigurnie NT: tigurnie V tugurnie M tiburnie CG tiburtinie (ti expunct m. 2) L collatio] collocatio N 4 offerendam L multum MNTV: multo CGL (in ras. a m. 1 L) uario—certamine] om. L 5 obsidentibus Gothis CGNTV: hostibus M initi L MNTV: inita CG federis CGL² federis L¹M 6 pactionem N TV cetera GL largitionem] largione V unum] ultra V collata L collectam N 7 dei] om. N optulerunt CLM 8 ciues] u in ras. a m. 2 C lauriaco ^{lauriac} cod. Vind. 1064 9 exortatione V 11 flauente M 12 inprouise MTV: improuise CG improuisa L inprouiso N comparuit V 13 conuenire L² penas CG penas LMN contumacie V 14 spiritalibus NTV: spiritualibus CGM spiritalibus L 15 decimis N, corr. m. 2 optulissetis LM 16 eterna V frueremini L; re add. m. 2 etiam] om. M 17 habundare L¹MTV set V pr. propria V 18 praesens LV praesentis N 19 penitus CL (a m. 2 L) 20 illo decimas CGMNTV: illo decimas die L

haec promissio reddidit promptiores. tunc, ut solebat, hortatus est indici ieiunium: quo expleto placidus imber desperatae messis amputauit incommoda.

XVIII. Batauis appellatur oppidum inter utraque flumina, 1
 5 Henum uidelicet atque Danuuium, constitutum, ubi beatus Seuerinus cellulam paucis monachis solito more fundauerat, eo quod ipse illuc saepius rogatus a ciuibus adueniret, maxime propter Alamannorum incursus assiduos, quorum rex Gibulds summa eum reuerentia diligebat. qui etiam quodam tempore 2
 10 ad eum uidendum desideranter occurrit. cui sanctus obuiam, ne aduentu suo eandem ciuitatem praegrnaret, egressus est, tantaque constantia regem est allocutus, ut tremere coram eo uehementius coeperit, secedensque suis exercitibus indicauit numquam se nec in re bellica nec aliqua formidine tanto
 15 fuisse tremore concussum. cumque dei famulo daret optionem 3 imperandi quae uellet, rogauit doctor piissimus, ut sibi potius praestaturus gentem suam a Romana uastatione cohiberet et captiuos, quos sui tenuerant, gratanter absolueret. tunc rex constituit, ut ex suis aliquem dirigeret ad id opus maturius
 20 exsequendum, statimque missus Amantius diaconus e uestigio regem subsequitur eiusque prae foribus excubans multis diebus non potuit nuntiari. cui re, pro qua directus fuerat, non per- 4

1 haec] hec *V*, om. *L*   redidit *M*   prompiciores *G*   pmtiores *V*
 pmciores *M*   hortatus *N*   2 ymber *MN*   desperate *V*   3 in-
 comoda *M*   4 atauis *V*   Beatauis *N*   Patauis *cod. Vind. 1064*   5 henum
NTV: henum *M*   renum *L*   rhenum *CG*   danubium *L*   7 sepius *M*
V   a] ad *V*   10 desideranter] et desiderandu *M*   11 ad-
 uenta *CGMNTV*: adtentu *L*¹   attentu *L*²   pregrnaret *CV*
 12 regem constancia allocutus est *M*   eo] *L*, o a m. 2 in ras.
 13 ceperit *CG*   ceperit *LM*   14 nunquam se nec *CGNTV*: nūquā
 semet *L*   se nūquā nec *M*   15 fuisse tremore *CGMNTV*: tremore
 fuisse *L*   concussus *N*   cunque *T*   famulu *V*   16 im-
 petrandi *GM*   que *V*   17 prestaturus *CL*¹   18 absoluerent
*LV*¹   19 dirigeret (ret in ras. a m. 2) *L*   id *CGMNTV*:
 om. *L*   20 exequendum *CGMN*   21 prae *MNT*: pro *CG*
LV   excubantis *N*   22 nontiani *V*   re pro qua *Bollandus*:
 pro re qua *libri*

acta tristissimo reuertenti apparuit quidam, effigiem sancti
 praeferens Seuerini, qui eum minaci compellatione perterritum
 sequi se iussit. cumque pauens et concitus sequeretur, per-
 uenit ad ianuam regis statimque dux ille praeuius ex oculis
 mirantis euanuit. uerum regis internuntius diaconum unde
 esset uel quid speraret interrogat. ille rem breuiter insinuans
 5 oblati regi receptisque remeauit epistolis. dimissus igitur
 reuexit fere septuaginta captiuos, insuper promissionem regis
 gratam deferens, qua se spopondit, cum diligenter prouinciam
 peragrasset, remissurum quantos in eadem reperturus fuisset
 10 numeros captiuorum. pro qua re sanctus Lucillus presbyter
 postmodum destinatus magnam miserorum copiam ex captiui-
 tate reuocauit.

1 XX. Per id temporis, quo Romanum constabat imperium,
 multorum milites oppidorum pro custodia limitis publicis
 stipendiis alebantur. qua consuetudine desinente simul mili-
 tares turmae sunt deletae, cum limite Batauno utcumque
 numero perdurante: ex quo perrexerant quidam ad Italiam
 extremum stipendium commilitonibus allaturi, quos in itinere
 2 peremptos a barbaris nullus agnouerat. quadam ergo die, dum
 in sua cellula sanctus Seuerinus legeret, subito clauso codice
 cum magno coepit lacrimare suspirio, astantes iubens ad fluuium

3 Cunque *T* conciti (= concitius) *V* 4 statimque] statimq;
M 5 mirantib; *L* diaconum *MNT*: diacon' (= diaconus) *V*
 diaconem *CGL* 6 uel] et *N* 7 regi] regis *L*¹*N*¹*TV* receptis-
 que] pceptisque *N* 9 gram (= gratiam) *N* se spopondit *MNT*
V: spopondit se *CGL* prouintiam *N*¹*TV* 10 quantos *MNTV*:
 quantus *CGL*² quantas *L*¹ reperturus *MTV*: repertus *CGLN*
 11 numeros *MNTV*: numerus *CGL* postmodum scs lucillus presbyter
CGL 12 ex *MNTV*: a *CGL* 14 Per] er *V* id temporis *M*
NTV: idem tempus *CGL* 15 puplicis *TV* 17 turme *V* dele-
 tae *L* delate *V* *pr.*, *corr. m. 1*; delate *M*, quod mauult *Hartelius* cum]
 simul cum *M* limite] lim a *m. 2* in *ras.* *L* batauno *L* utcum-
 que *L* uno ut cuque *M* 18 quidam *CGMNTV*: quide *L* 20 pe-
 remptos *N* barbaris *M* quada *V* 21 sua] *om. N* scs seuerinus
 legeret *MNTV*: scs legeret seuerinus *CGL* 22 cepit *CGL*¹ cepit
MN lacrimari *C(?)L* iubens *MNTV*: iubet *CGL*

properanter excurrere, quem in illa hora humano firmabat
 cruore respergi, statimque nuntiatum est corpora praefatorum
 militum fluminis impetu ad terram fuisse delata.

XXI. Paulinus quidam presbyter ad sanctum Seuerinum 1
 fama eius latius excurrente peruenerat. hic in consortio beati
 uiri diebus aliquot remoratus, cum redire uellet, audiuit ab
 eo: 'festina, uenerabilis presbyter, quia cito dilectionem tuam,
 populorum desideriis, ut credimus, oblectantem, dignitas epi-
 scopatus ornabit'. moxque, remeante ad patriam, sermo in eo 2
 praedicentis impletus est. nam ciues Tigurniae, quae est me-
 tropolis Norici, elegerunt praedictum uirum summi sacerdotii
 suscipere principatum.

XXII. Basilicae extra muros oppidi Batauni in loco nomine 1
 Boiotro trans Henum fluuium constitutae, ubi cellulam paucis
 monachis ipse construxerat, martyrum reliquiae quaerebantur.
 ingredientibus ergo se presbyteris, ut mitterentur ad sanctuaria
 deferenda, haec beatus Seuerinus monita proferebat: 'quamuis
 cuncta mortalium opere constructa praetereant, haec tamen
 aedificia prae ceteris celerrime relinquenda sunt': et ideo pro
 reliquiis sanctorum nullum laborem debere suscipere, quia et
 ultro eis sancti Iohannis benedictio deferretur. interea beatum 2

1 quem] qa (*sed q tantum est a m. 1*) L humano CGL'MNT
 V: humanum L¹ affirmabat M 2 cruorē (*uirgulam add.*
m. 2) L 5. latius MNTV: om. CGL 6 diebus CGL'MNTV:
 dies L¹ demoratus M 7 tuam] om. N 8 ablectantem G
 9 ornabit] ornabit V ornauit L¹ ordinabit G remeantē GN
 eo MNTV: eum CGL 10 tigurniē NT: tigurnie V tugurniē M
 tiburniē CG tiburtiniē L que V 11 elegerunt MNTV: coe-
 gerunt CGL sacerdotii] sacerdotis MN 13 asilica V
 14 boiotro CGL: boiothro N baiiothro M biothro TV henum
 fluuium NTV: haētū fluuium L rhenum (rehenum G) fluuium CG fluuium
 henum M constitute GV 15 martirum V reliquie V
 querebantur GMV querebat N, *corr. m. rec.* 17 hec V pro-
 ferebat MNTV: praeferabat CGL praeferabant N, n *del. m. rec.*
 19 edificia GV ceteris L celerrime L et ideo CGMNTV:
 Video L 20 debere (*sc. eos*) CGMNTV: debere L debetis Sauppe
 et ultro MN¹TV: ultro CGL 21 iohis (= iohannis) LM bñe-
 dictio (*sic*) V benedictio M deferretur CMTV (*cf. Ind.*): deffer-
 retur (*prior f eras.*) G deferretur LN

uirum ciues oppidi memorati suppliciter adierunt, ut pergens
ad Febanem, Rugerum principem, mercandi eis licentiam
postularet. quibus ipse: 'tempus' inquit 'huius oppidi propin-
quauit, ut desertum, sicut cetera superiora castella cultore
destituta, remaneat. quid ergo necesse est locis mercimonia
3 prouidere, ubi ultra non poterit apparere mercator?' respon-
dentibus illis non se debere contemni, sed consueti sublenari
regimine quidam presbyter haec diabolico spiritu repletus
adiicit: 'perge, quaeso, sancte, perge uelociter, ut tuo discessu
parumper a ieiuniis et uigiliis quiescamus.' quo dicto uir dei
lacrimis urgebatur ingentibus, quod in ridiculam uanitatem
cunctis audientibus sacerdos eruperit. aperta namque scurrilitas
latentium est testificatio delictorum. sanctus itaque uir cur
ita fletet interrogatus a fratribus: 'uide' inquit 'plagam
grauissimam nobis absentibus huic loco protinus euenturam, 15
et Christi sacraria, quod non sine gemitu cogor exprimere,
humano sanguine redundabant in tantum, ut etiam locus iste
4 uiolandus sit'. nam in baptisterio loquebatur. ad antiquum
itaque et omnibus maius monasterium suum iuxta muros
oppidi Fauianis, quod centum et ultra milibus aberat, Danubii
nauigatione descendit. mox igitur eo descendente Hunumundus
paucis barbaris comitatus oppidum, ut sanctus praedixerat,

2 febanem *MTV* (cf. *Ind.*): febanum *CGLN* fabianum *L* 3 inqđ
V propinquauit *libri* (cf. *Luc. 21, 8; Rom. 13, 19*): propinquabit
suspiciatur Hartel 4 cetera *L* 5 destituta *LMNTV*: destituito *CG*
L loci *G* 6 prouidere *N* 7 illis] eis *M* contemni *GLM*
NTV 8 hec *V* repletus] plenus *M* 9 queso perge *G*
queso *NTV* scđ *L·V* perge *M* discessu *V* 10 dicto]
audito *M* 11 lacrimis] a lacrimis (a. del. m. 1): *L* urge-
batur *CGLN* in ridiculam] irridiculam *N*: uanitem *M*, corr.
m. 1 12 erupit *G* aperta—delictorum] om. *M* namque
C scurrilitas *NTV* 14 uide inqđ *V* 16 et *CGMTV*: ex
N ut *L* non sine *CGMTV*: sine *LN* 19 suum] om. *M*
20 fabianis *GL* danubii *L* 21 descendente *LMNTV*: disce-
dente *CG* hunumundus *CGL·NTV*: hunimundus *L* hodemundus
M post hunumundus spatium uacuum 6 litt. in *L* 22 comi-
tatus *L*

Batauis inuasit ac paene cunctis mansoribus in messe detentis. quadraginta uiros oppidi, qui ad custodiam remanserant, inter-
emit. presbyterum quoque illum, qui tam sacrilega contra
famulum Christi in baptisterio fuerat elocutus, ad eundem
locum confugientem insequentes barbari peremerunt. frustra
enim illuc offenso deo ueritatis inimicus accessit, ubi tam
imprudenter excesserat.

XXIII. Igitur sanctissimus Seuerinus, dum in monasterio 1
Fauianis euangelium legeret, oratione suppleta consurgens
scafam sibi iubet ilico praeparari et mirantibus ait: 'sit nomen
domini benedictum: sanctuariis beatorum martyrum nos oportet
occurrere'. nec mora: transmeato Danubio inueniant hominem
considentem in ripa ulteriore fluminis ac multis eos precibus
postulantem, ut ad seruum dei, ad quem fama uulgante olim
uenire cuperet, duceretur. mox itaque ei Christi famulo de-2
monstrato suppliciter sancti Iohannis Baptistae reliquias optulit.
multis apud se seruatas temporibus. quas dei seruus debita
eneratione suscipiens in basilicam sancti Iohannis, sicut prae-
dixerat, ultronea benedictione collatas sacrauit officio sacerdotum.

XXIII. Ad habitatores praeterea oppidi, quod Iobiaco
uocabatur, uiginti et amplius a Batauis milibus disparatum, 1

1 pene *GLMN* poene *V* 3 presbyterum *CGV* sacrilegam *C*
N contra] *add. T s. l.* 4 xpi famulum *M* locutus *N*
5 confugientes *G pr.* 6 offenso deo] offendō *V* 7 imprudenter
LMTV: impudenter *CGN* 8 sanctissimus *CGNT*: sanctissimus *M*
sanctus *LV* im monasterio *N* 9 fabianis *G* 10 scafam. *CG*
MNTV: scāphā *L* sibi] ibi (*s add. m. 2*) *L* ilico preparari
iubet *M* 12 occurrere *M* danubio *L* 13 considentem *CG*
confidentem *V* ulteriore *CGMNTV*: ulteriori *L* (*ori in ras.*
a m. 2) alteriori in ripa *L* multis eos *CGLNTV*: multos
eorum *M* 14 quem] quā *V* 16 baptiste *CGMV* optulit
LMTV: obtulit *CGN* 17 seruata (*s add. m. 2*) *T* seruata *N*
18 in basilicam *Saupe*: basilicam *CGLMT* basilica *NV* 19 collatas
Saupe: collata *CGLNTV* collocata *M* offitio *V* 20 Ad] d
V iobiaco *CMNTV*: iouīāco *L* iobiano *G* 21 uocabatur *LMN*
TV: uocatur *CG* amplius] eo amplius *M* bātābis *L pr.*
disparatu *N*

solita uir dei reuelatione commonitus Moderatum nomine, cantorem ecclesiae, destinavit praecipiens, ut habitationem loci illius omnes sine cunctatione relinquerent: mox enim 2 perituros fore, si contemnerent imperata. aliis ergo de tanto nuntio dubitantibus, aliis prorsus non credentibus iterum misit Quintasium quendam, cui et inlacrimans ait: 'perge uelocius, denuntians eis, si hac ibidem nocte manserint, sine dubitatione capientur'. sanctum quoque Maximinum, spiritualis uitae presbyterum, instantius imperat admonere, ut saltem ipse contemptoribus derelictis properaret caelesti misericordia liberari: de quo 10 sibi dei famulus magnam dicebat inesse maestitiam, ne forte salutiferum differendo mandatum imminenti subiaceret exitio. 3 praedictus itaque pergens imperata suppleuit, sed presbytero et reliquis incredulitate nutantibus nuntius uiri dei presbytero retinenti se atque hospitalitatis gratiam praebere cupienti 15 nullatenus adqueiuit. qua nocte Heruli insperate protinus irruentes oppidumque uexantes plurimos duxere captiuos, presbyterum memoratum patibulo suspendentes. quo audito seruus dei grauiter doluit praemonitos non curasse.

1 XXV. Deinde quidam de Norico, Maximus nomine, ad seruum 20 dei frequentare solitus cum uenisset et pro familiaritate, quam

2 ecclesie *GMV* destinabit *L* 3 enim] *om. M* 4 forent
N contempnerent *GLMV* tento (*corr. m. 1*) *V* 5 nuntio
NTV: nuncio *M* praesagio *CGL* 6 inlacrimans *MNTV*: illa-
crimans *CG* inlacrimans *L* (il, ut uidetur, *erasum*) 7 denuncians
GMV denuntians ait (ait *del. m. 1*) *L* dubitatione *NT*: dubitatione
V dubio *M* dilacione *CL* dilacione *G* 8 maximinum *NTV*: maxi-
mianum *CGL* maximum *M* spiritualis *CGLM* uite *GV*
9 instantius *GMV* ammonere *MN* ammoneri *L* admoneri *CG*
L saltim *N* 11 mestitiam *CLN* mesticiam *G* tristiciam
M 12 exitio] excidio *M* 13 sed presbytero *MTV*: *om. CGL*
N 14 nuntiis (*a m. 2*) *L* uiri *CGMN*: uero uiri (*corr. m. 1*) *T*
uiri (*a m. 2*) *L* 15 retinendi *M* hospitalitatis *N* 16 acqueiuit
L *N* insperate *M* imperante *G* 17 uexantes *MNTV*: uastantes
CGL 18 suspentes (den *add. m. 2*) *M* 19 praemonitos *MTV*:
premonitos *N* premonitus *L* premonitum *CG* 20 Deinde] einde
V

meruerat, in monasterio sancti uiri diebus aliquot moraretur, eius informatur oraculis patriam suam graue repente exitium subituram. qui acceptis litteris ad sanctum Paulinum episcopum destinatis remeauit instantius. igitur memoratus antistes 2 litterarum tenore perstructus uniuersa diocesis suae castella scriptis propriis uehementer admonuit, ut triduo ieiunio, quod litterae uiri dei signauerant, exitio uenturae cladis occurrerent. quibus iussa complentibus terminato ieiunio ecce 3 Alamannorum copiosissima multitudo feraliter cuncta uastauit. 10 castella uero nullum sentire periculum, quae lorica fidelis ieiunii et laudanda cordis humilitas per uirum propheticum aduersus hostium ferociam fidenter armauerat.

XXVI. Post haec leprosus quidam Mediolanensis territorii 1 ad sanctum Seuerinum fama eius inuitante perrexerat: hunc 15 sanitatis remedia suppliciter implorantem monachis suis indicto ieiunio commendauit: qui continuo dei gratia operante mundatus est. cumque recepta sanitate redire suaderetur ad patriam, prostrauit se pedibus sancti uiri, petens, ne ulterius ad sua redire cogeretur, cupiens scilicet, ut lepram quoque 20 peccatorum sicut carnis effugeret uitamque in eodem loco fine laudabili terminaret. cuius animum religiosum uir dei uehementer admirans paucis monachis paterna iussione praecepit, ut frequentatis cum eo ieiuniis in oratione continua permanerent,

1 diebus] *om. V* aliquit (*corr. m. 2*) *L* 2 informatur] in
forma *G* grauem] graue (in *rasa*) *T*, *om. V* exitium *CNTV*:
exicium *GM* excidium *L* 3 episcopum destinatis *CGMNTV*: ^{episcopum} *****
^{ordinis} ***** *L*² *sup. ras.* 5 perstructus *MNTV*: praestructus *CG*
prestructus *L* diocesis *CGLMTV*: a diocesis *N* 6 ammonuit
*L*¹*MNT*¹ 7 signauerat *N* uenture *MV* 8 complentibus
(*corr. m. 1*) *V* 10 periculis *N* fidelis] in *mg. add. M*¹
11 cordis *CGLMNT*: carnis *V* 12 ferociam *G* ferocium *N*
13 leprosus *T* mediolensis *L* 14 eius] ei *T* perrexerat
CGLNTV: peruenerat *M* 15 implorante *N* 16 qui libri: ita-
que *Hartel* dei gratia *CGNTV*: dei *gram* *L* deo *M* 17 cun-
que *T* 18 *sci* uiri pedibus *M* 19 lepram *T* 20 effugeret
CGMNTV: effugaret *L* eadem *G*¹ 22 ammirans *L*¹*MN*
23 ut *MTV*: *om. CGLN* permanerent *MNTV*: permanere *CGL*

ut dominus ei quae essent opportuna concederet. tantis itaque remediis praemunitus intra duorum mensuum spatium vitae mortalis est compedibus absolutus.

- 1 XXVII. Eodem tempore manseros oppidi Quintanensis, creberrimis Alamannorum incursionibus iam defessi, sedes proprias 5 relinquentes in Batanis oppidum migrauerunt. sed non latuit eosdem barbaros confugium praedictorum: qua causa plus inflammati sunt credentes, quod duorum populos oppidorum uno impetu praedarentur. sed beatus Seuerinus orationi fortius incubans Romanos exemplis salutaribus multipliciterhorta- 10 batur, praenuntians hostes quidem praesentis dei auxilio superandos, sed post uictoriam eos qui contemnerent eius monita 2 perituros. igitur Romani sancti uiri praedictione firmati spe promissae uictoriae aduersus Alamannos instruxerunt aciem, non tam materialibus armis, quam sancti uiri orationibus 15 praemuniti. qua congressione uictis ac fugientibus Alamannis uir dei ita uictores alloquitur: 'filii, ne uestris uiribus palmam praesentis certaminis imputetis, scientes idcirco uos dei nunc praesidio liberatos, ut hinc paruo intervallo temporis, quasi quibusdam concessis induitiis, discedatis. mecum itaque ad 20 oppidum Lauriacum congregati descendite'. haec homo dei 3 plenus pietate commonuit. sed Bataninis genitale solum relinquere dubitantibus sic adiecit: 'quamuis et illud oppidum, quo pergitur, ingruente barbarie sit quantocius relinquendum,

1 oportuna libri 2 praemunitus MT: premunitus N premonitus CGLT³V mensuum NTV (cf. Rönisch Italia et Vulg. p. 265): mensium CGLM spacium GMV 3 uite V 4 Eodem] odem V 5 iam] om. N 6 babtauus V obpidum L pr. sed non— 9 praedarentur] om. M latuit] latos V 8 inflammati G inflammati V 9 pda predarentur G 10 ortabatur L 11 praesentes CGL 12 contemnerent GLV contēpnerint M 13 Romani] romani omnes CGLN praedictione] praedicatione CG spe CGL: om. MNTV 14 promissae NV uictorie V instruxerunt CGL: construxerunt MNTV 16 fugientibus N 17 ita dei G 18 praesentis L imputetis] computetis L idcirco CGM nunc CGMNTV: om. L 19 praesidio L hinc] hinc G 20 induitiis L: induciis GM indiciis NTV meum T 24 barbarie GLMN quantotius LTV quātotius N

hinc tamen nunc pariter descendamus'. talia commonentem secuti sunt plurimi, quidam uero reperti sunt contumaces, nec defuit contemptoribus gladius inimici. quicumque enim ibidem contra hominis dei interdicta manserunt, Thoringis irruentibus
 5 in eadem hebdomada alii quidem trucidati, alii in captiuitatem deducti poenas dedere contemptui.

XXVIII. Igitur post excidium oppidorum in superiore parte 1 Danuuii omnem populum in Lauriacum oppidum transmittentem, qui sancti Seuerini monitis parueraat, assiduis hortatibus
 10 praestruerat, ne in sua uirtute confiderent, sed orationibus et ieiuniis atque elemosynis insistentes armis potius spiritalibus munirentur. praeterea quadam die uir dei cunctos pauperes 2 in una basilica statuit congregari, oleum prout poscebat ratio largiturus: quam speciem in illis locis difficillimam negotia-
 15 torum tantum deferere euectio. igitur tamquam benedictionis accipiendae gratia maior egenorum turba confluit: pretiosius quippe ibidem huius liquoris alimentum auxit turbam numerumque poscentium. tunc uir beatus oratione completa, signo 3 crucis expresso solitum sibi scripturae sanctae sermonem
 20 cunctis audientibus exprimens ait: 'sit nomen domini benedictum'. tunc coepit oleum propria manu ministris implere portantibus, imitatus fidelis seruus dominum suum, qui non

1 hunc *N* descendamus *NTV*: discedamus *CGLM* commonente *L¹MN* 3 quicumque *T* 4 thoringis *CGMTV*: thorigis *N* turingis *L* 5 ebdomade *CNT* ebdomadae *GV* ebdomada *LM* 6 penas *CGL* penas *MN* 7 superiorē partē *L* 8 danubii *L* 9 hortatibus *CGLTV*: hortatib; *L¹* hortationibus *N* oracionibus *M* 10 praestruerat *MNTV*: praestruerat *CGL* ne] pon *N* sed] sed et *G* 11 atque] an *V* elemosinis *CGLTV* elemosinis *MN* spiritalibus *CGLM* 12 quadam die uir dei *CGL^{pro}MNTV*: uir dei quadam die *signis supra scriptis transposuit L¹* 13 ut *T* 14 speciem *V* difficillima *L* difficillima *N* 16 accipiente *MV* preciosius *M* pretiosum *OL* pretiosum *G* 17 ibidem] idē *L* huius *CGMNTV*: om. *L* alimentum *CGMNTV*: elementum (ele a. m. 2 in ras.) *L* turba *TV* 18 poscentum *N* cōpleta (corr. m. 1) *L* signo *MNTV*: signoque *CGL* 19 scripture sancte *V* 21 cepit *CGLV* cepit *MN* 22 imitatus *L pr.*

ministrari uenerat, sed potius ministrare, sequensque uestigia
saluatoris gaudebat angeri materiem, quam officio dexteræ
sinistra nesciente fundebat. completis quippe uasculis pauperum
4 nihil minuebatur in manibus ministrantium. tantum igitur dei
beneficium dum circumstantes tacite mirarentur, unus eorum, 5
cui nomen erat Pientissimus, nimio timore perterritus excla-
mauit: domine ~~mi~~, crescit hic caccanus olei et in modum
fontis exundat'. sic liquor ille gratissimus prodita uirtute
5 subtractus est. statim Christi famulus exclamans ait: 'quid
fecisti, frater? obstruxisti comoda plurimorum: ignoscat tibi 10
dominus Iesus'. sic aliquando mulier uidua debitis onerata
Helisei prophetae iussis instruitur ex olei stilla, quam habebat,
uasa replere quam plurima. quod cum fecisset et adhuc a
filiis uasa deposceret, ubi audiuit defecisse numerum, mox
stetit et oleum. 15

1 XXVIII. Per idem tempus Maximus Noricensis, cuius
fecimus in superioribus mentionem, fidei calore succensus
media hieme, qua regionis illius itinera gelu torpente clau-
duntur, ad beatum Seuerinum audaci temeritate, uel magis,
ut post claruit, intrepida deuotione uenire contendit, conductis 20
plurimis comitibus, qui collo suo uestes captiuis et pauperibus

1 cf. Marc. 10, 45   2 cf. Matth. 6, 3   12 cf. III Reg. 4, 2—7

1 ministrari] ministrare *N*, corr. m. 1   2 officio *V*   dex-
træ *CGL*   3 nesciente sinistra *M*   quippe] itaq; ¹ quippe *M*
4 in manibus] immanibus *N*   ministrantium *NTV*: ministrantium
CL ministrantium *GM*   6 Pientissimus] sapientissimus *G*   timore
TV: stupore *CGLMN*   exclamauit] exclamauit dicens *CG*
7 caccanus *L'TV*: caccanus *MN* caccabus *CGL*²   in modum *CGM*:
immodum *NTV* in nodum *L*, corr. m. 1   8 sic libri: sed uel
hinc susp. Hartelius   liquor *T*   9 statim] cui statim *CG*   ait
LMTV: dixit *CG*, om. *N*   11 Iesus] ihs xps *CGL*   sic] si-
(c. res.) *L*   honorata *MTV*   12 helisei *GMT*   propheta *V*
stilla libri: situla maulit *Saupe*   13 quod—deposceret] om. *N*
14 numerum *MNTV*: numerum uasorum *CGL*   15 et oleum *CG*
MNTV: oleū om. *L*¹, add. *L*² in mg.   16 tempus] tep' (sic) *L*
17 fecimus] add. *L*² in ras.   18 hieme *M*   21 comitibus *V*

profuturas, quas Noricorum religiosa collatio profigauerat,
 baiularent. itaque profecti ad summa Alpium cacumina per-
 uenerunt, ubi per totam noctem nix tanta confluit, ut eos
 magnae arboris protectione uallatos uelut ingens fovea demersos
 5 excluderet. et cum de uita sua penitus desperarent, nullo 2
 scilicet subueniente remedio, uidit ductor comitum per soporem
 quendam in effigie uiri dei stantem ac dicentem sibi: 'nolite
 timere, pergite quo coepistis'. hac ergo reuelatione protinus
 animati cum coepissent fide magis quam gressibus proficisci,
 10 subito diuino nutu ingentis formae ursus e latere ueniens uiam
 monstraturus apparuit, qui se tempore hiemis speluncis abdere
 consueuit. mox cupitum reserat iter et per † ducenta ferme
 milia non ad sinistram denians, non ad dexteram uiam demon-
 strauit optabilem. tanta enim eos intercapedine praecedebat, 3
 15 quanta recenti uestigio semitam praepararet. itaque progrediens
 bestia per heremi uastitatem uiros, qui egenis deferebant
 solacia, non reliquit, sed usque ad habitacula hominum qua
 potuit humanitate perduxit et mox in unam partem officio
 diuertit expleto, ostendens tanto ducatus officio, quid homines
 20 hominibus praestare debeant, quantum caritatis impendere,
 cum desperantibus iter bestia saeua monstauerit. igitur cum 4
 seruo dei nuntiarentur qui uenerant, ait: 'sit nomen domini

1 collatione *suspiciatur Hartelius* 4 magne *GLV* 5 exclu-
 deret (sc. itinere) *MNTV*: inluderet *CGL* 7 quendam *MNTV*:
 om. *CGL* in effigie *NTV*: in effigie *M* in effigiem *CG* ** effigie *L*
 (in, ut uidetur, erasum) 8 cepistis *CL* cepistis *M* cepisti *G*
 9 animatis *G* cepissent *CV* cepissent *GLMNT* 10 nuto *N*
 forme *GLV* 11 hyemis *M* 12 reserat] seserat *V* referat *G*,
corr. m. 1 ducenta (co)] duo (II) *fort.*, per duo ducendo uel per-
 ducens t(ri)a *Hartel* 14 optabilem *L^aV* 15 quanta *CGMNTV*:
 quanto *L* 16 egenis *L* egenos (*corr. m. 1*) *V* 17 solatia *CTV*
 habitacula (b add. m. 2) *L* qua] quā *G* 18 humaniter perduxit
 (ter perduxit in ras.) *G* humanitate *V* unam libri: suam
Hartel (et 19) officio *V* 19 diuertit—officio] om. *G* diuertit
MNTV: deuertit *CL* ducatus *MNTV*: ductus *CL* 20 prestare
L^a prestare *V* quantum *MNTV*: quantumque *CGL* karitatis
N 21 desperantibus] de spalib; *N* seuu *GLMN*

benedictum. ingrediantur quibus uiam, qua uenirent, ursus aperuit'. quo audito illi stupore nimio mirabantur uirum dei referre id quod in absenti prouenerat.

- 1 XXX. Ciues item oppidi Lauriaci et superiorum transfugae
castellorum ad suspecta loca exploratoribus destinatis hostes
quantum humana poterant sollicitudine praecauebant. quos
seruus dei diuinitatis instinctu commonitus praesaga mente
praestruxit, ut omnem paupertatis suae sufficientiam intra
muros concluderent, quatenus inimicorum feralis excursio nihil
humanitatis inueniens statim fame compulsa immania crudeli-
2 tatis coepta desereret. haec per quadriduum contestatus
aduesperascente iam die Valentem nomine monachum mittens
ad sanctum Constantium, eiusdem loci pontificem, et ad ceteros
commanentes: 'hac' inquit 'nocte dispositis per muros ex more
uigiliis districtius excubate, superuenientis hostis cauentes
insidias'. at illi nihil aduersi per exploratores sentire se
3 penitus affirmabant. sed Christi famulus praemonere non
desinens dubitantibus uoce magna clamabat, eadem nocte eos
asserens capiendos, nisi imperiis fideliter oboedirent, saepius
repetens: 'me' inquit 'me, si mentitus fuero, lapidate'. itaque
tandem aliquando muris inuigilare compulsi, expleta consueti

- 1 uiam CGLMN: uia TV 2 aperuit ursus M 3 absenti
GLMNTV: absentia C codd. rec. 4 item CGL: idem MNTV
Lauriaci cod. Vind. 1064 transfuge (fug a m. 2 in ras.) L
6 poterant humana sollicitudine CGL humana sollicitudine poterant
M 7 commonitus V, corr. m. 1 8 praestruxit MNTV: per-
struxit CGL sufficientiam V 9 quatenus CG excursus
OG 10 compulsa CL: compulsus GMNTV 11 coepta (q del.
m. 1) L cepta CV cepta GM desererent C quadriduum
CGN: quadriduum MTV quadribus L 13 constantium CL (sic) N
TV: constancium GM ceteros CLV 14 comanentes CGMNTV:
comonentis L 15 cauentes CGMNTV: cauentes (n et s del. m. 2)
L 16 illi libri: illis Saupe per GMNTV: om. C(P)L
17 penitus LV affirmabant CGMNTV: ignorabant (ignora a
m. 2 in ras.) L 18 desinentes N de dubitantibus fort.
19 asserens] affir asserens (affir del. m. 1) M oboedirent CV obe-
dirent GLM saepius] sepius M, corr. m. 1 20 repetes T

operis in noctis principio psalmodia, cum celeberrimo coepis-
 sent uigilare concursu, aceruus faeni comminus positus et
 facula baiuli nolentis accensus lumen, non incendium reddidit
 ciuitati. qua occasione uociferantibus cunctis hostes siluarum
 5 occultati nemoribus, subito splendore clamoreque perterriti,
 putantes se praecognitos quieuerunt ac mane facto circumdantes
 ciuitatem et ubique discurrentes, cum nihil uictualium repperis-
 sent, direpto animalium grege cuiusdam hominis, qui seruo dei
 praedicente contumax sua tutare contempserat, recesserunt.
 10 illis autem abeuntibus ciues portas egressi haud procul a muris
 scalas iacentes inuenerunt, quas ad urbis excidium praeparantes
 barbari uigilantium clamore turbati nocte iactauerant. qua-
 5 propter memorati ciues ueniam a Christi famulo precabantur
 humiliter, confitentes corda sua lapidibus esse duriora, qui
 15 rebus praesentibus agnouerant in sancto uiro gratiam uiguisse
 prophetica: esset nempe tunc plebs inoboediens uniuersa
 captiua, nisi eam liberam uiri dei consueta seruasset oratio,
 Iacobo apostolo protestante: multum, inquit, ualet oratio
 iusti assidua'.
 20 XXXI. Feletheus, Rugorum rex, qui et Feba, audiens cuncto-
 ram reliquias oppidorum, quae barbaricos euaserant gladios,
 Lauriacam se per dei famulum contulisse, assumpto ueniebat
 exercitu, cogitans repente detentos abducere et in oppidis sibi

18 Iac. 5, 16

1 noctis] hoc *M* cepissent *CLV* cepissent *GM* 2 aceruus
 (= aceruus) *V* comminus *L* et facula *MNTV*: facula *CGL*
 3 reddit *N* 4 qua] quasi (si *del. m. 1*) *L* 5 in nemorib;
 (in *expunct* *m. 1*) *L* 6 circumdantes *M* 7 repperissent *LM*
 8 grege animalium *M* animalium gregem *G* 10 haud] aut *M*
 11 inuenerunt *MNTV*: inueniunt *CGL* 15 agnouerant *MNTV*:
 agnouerunt *CGL* 16 propheticum *G pr.* esset *MNTV*: isset
CGL inoboediens *CMV* inoboediens *GL* 17 consueta seruasset
 (sueta *del. m. 1*) *L* 18 iacobo (iaco *a m. 2*) *L* attestante *M*
 20 ^{Rugorum} *cod. Vind. 1064* feba *MNTV*: feua *GL* feua *C*
 21 barbaricos] barbarico se *L* euaserant (inuaserant *N*) gladios lau-
 riaci *CGMNTV*: om. *L* 22 assumpta *G pr.* 23 exercitui *G*

tributariis atque uicinis, ex quibus unum erat Fauianis, quæ
 2 a Rugis tantummodo dirimebantur Danuuiο, collocare. quam
 ob rem grauiter uniuersi turbati sanctum Seuerinum adiere
 suppliciter, ut in occursum regis egrediens eius animum
 mitigaret. cui tota nocte festinans in uicesimo ab urbe mili- 5
 ario matutinus occurrit. rex ergo aduentum eius protinus
 expauescens testabatur se illius fatigatione plurimum prae-
 grauatum: causas itaque repentinae occursionis inquit. cui
 3 seruus dei: 'pax' inquit 'tibi, rex optime. Christi legatus
 aduenio, subditis misericordiam precaturus. recale gratiam, 10
 diuina beneficia recordare, quibus pater frequenter se sensit
 adiutum. nam cunctis regni sui temporibus nihil me inconsulto
 gerere praesumebat. qui monitis salutaribus non resistens
 crebris prosperitatibus recognouit, quanti ualeret oboedientis
 animus quantumque triumphatoribus prosit suis non timere 15
 4 uictoriis'. et rex: 'hunc' inquit 'populum, pro quo beniuolus
 precator accedis, non patiar Alamannorum ac Thoringorum
 saeua depredatione uastari uel gladio trucidari aut in serui-
 tutem redigi, cum sint nobis uicina ac tributaria oppida, in
 5 quibus debent ordinari'. cui seruus Christi constanter ita 20
 respondit: 'numquid arcu tuo uel gladio homines isti a prae-
 donum uastatione creberrima sunt erepti et non potius dei
 munere, ut tibi paulisper obsequi ualeant, reseruati? nunc
 ergo, rex optime, consilium meum ne respuas, fidei meae hos
 committe subiectos, ne tanti exercitus compulsionē uastentur 25

1 ex quibus—fauianis *CGLN*: om. *MTV* fabianis *GLN*
 2 danubio *L* 3 adire *N* 5 in *CGMNTV*: om. *L* 6 matu-
 tinus *CG* (in *ras.*) *NTV*: matuninus *M* maturius (uri a m. 2 in *ras.*
 4 litt.) *L* occurrit *M* ergo *LMNTV*: uero *CG* 9 tibi
 inquit *M* 11 pater] pater tuus *CGL* frequenter se *MNTV*:
 se frequenter *CGL* 12 inconsulto] inconsumpto *N* 14 obedi-
 entis *CLMV* oboedientis *G* 16 beniuolus *M* 17 paciar *GMV*
 18 saeua *LMN* depredatione *T* uel gladio—redigi] om.
M seruitutem *NTV*: seruitium *C* seruitium *G* seruitio *L*
 20 debent *MNTV*: debeant *CGL* Christi] dei *M* 21 nunquid
CTV p̄dōum *M* 22 sunt] *ras. in M* 23 obsequii *G*
 24 obtime *L* consilium *M* 25 commite *V* supiectos *G*
 compulsionē *CGLMN*

potius quam migrentur. confido enim in domino meo, quod ipse, qui me fecit horum calamitatibus interesse, in perducendis eis idoneum faciet promissorem'. his auditis rex modestis 6 allegationibus mitigatus cum suo protinus remeavit exercitu. igitur Romani, quos in sua sanctus Seuerinus fide suscepit, de Lauriaco discedentes pacificis dispositionibus in oppidis ordinati beniuola cum Rugis societate uixerunt. ipse uero Fauianis degens in antiquo suo monasterio nec admonere populos nec praedicere futura cessabat, asserens uniuersos in(de) 10 Romanos ad suas prouincias absque ullo libertatis migraturos incommodo.

XXXII. Isdem temporibus Odoacar rex sancto Seuerino 1 familiares litteras dirigens, quae speranda duceret, dabat suppliciter optionem, memor illius praesagii, quo eum quondam 15 expresserat regnaturum. tantis itaque sanctus eius alloquiis inuitatus Ambrosium quendam exulantem rogat absolui. cuius Odoacar gratulabundus paruit imperatis. quo etiam tempore, 2 dum memoratum regem multi nobiles coram sancto uiro humana, ut fieri solet, adulatione laudarent, interrogat, quem 30 regem tantis praeconiis praetulissent. respondentibus 'Odoacarem': 'Odoacar' inquit 'integer tredecim et quattuordecim

4 cf. Anonym. Valesii §§ 47 sq. p. 292 ed. Gardth.

1 migraentur V enim] om. N 2 me] in me N 3 ydoneum L faciat M modestis CGL¹MNTV: mo/lestis L ras.; in marg. additum: al destis 4 exercitu L (s rasa) 6 discetes T 7 Rugis] regis N 8 fabianis G ammonere L¹MNT¹ 9 inde scripsi: in CGLNTV, om. M 10 romanos ad suas M: romanis ad suas NTV romani soli CG romā soli L regni Romani (i. e. uniuersos Romanos) ad suas suspicatur Hartelius prouincias MNV: prouintias T prouinciam L prouincia CG 12 Hiisdem T hisdem CL MNV (et 17) odoacar MNTV: odoouacar C odoachar Anonym. cod. Pal. odochar cod. Meerm. odoacar L odoouacer G 13 quae MNTV: si qua CGL codd. Meerm. Pal. 15 alloquiis eius CG 16 cuius] cui Anon. Meerm. 17 quo MNTV: quodam CGL 19 humane L adulatione GM adolatione TV Anon. Meerm. 20 odoacarem MN TV: odoacharem Anon. Meerm. m. 1 odoacrem L Meerm. m. 2 odoouacrem CG odoachrem Pal. 21 odoacar NTV: odoouacar M odoouacer CG odoacer L, om. Anon. inquit] om. L integer MNTV: integer inter CGL qui dixit eis inter Anonym. qui integer inter Sauppe integer erit Hartel et] uel fort. quattuordecim G XIII¹ M

annos', (annos) uidelicet integri eius regni significans: et his dictis adiecit citius illos quod ipse praedixerat probaturos.

- 1 XXXIII. Ab oppidaneis Comagensibus, apud quos primum quondam innotuerat, beatus Seuerinus suppliciter rogatus aduenit. cuius comperta praesentia unus ex optimatibus 5 Felethei regis filium suum adolescentem diuturno langore uexatum, cui iam parabat exequia, traiectione Danubio pedibus eius proiecit et lacrimans: 'credo' inquit 'homo dei, te filio meo uelocem impetrare diuinitus sanitatem'. tunc data oratione qui seminiuus allatus fuerat statim incolumis patre mirante 10 surrexit et perfecta protinus reuertitur sospitate.
- 1 XXXIII. Elefantiosus etiam quidam, Teio nomine, de longinquis regionibus sancti Seuerini inuitatus uirtutibus uenit, rogans eius se oratione mundari. accepto itaque ex more praecepto iubetur deum, totius gratiae largitorem, sine cessati- 15 one lacrimabiliter exorare. quid plura? precibus beati uiri idem leprosus diuina opitulatione mundatus, dum commutat mores in melius, mutare meruit et colorem, regis aeterni magnalia tam suis quam plurimorum uocibus longe lateque denuntians.
- 1 XXXV. Bonosus quoque, monachus beati Seuerini, barbarus genere, qui responsis eius inhaerebat, oculorum imbecillitatem 20

1 (annos) uidelicet scripsi (cf. *Sisteb. XCV p. 491 sqq.*): uidelicet libri integri eius regni NTV Anonym. Meerm.: integrum eius regnum Pal. Anon. interi eius regnum M integritatem eius regni CGL
2 probaturus L 3 Ab] .b V oppidaneis NTV: oppidanis CG LM commagensibus NTV commagenensibus CG aput M primum] plurimum M 5 aduenerat M 6 felethei (q a m. 2) L langore LMT: languore CGNT: V 7 exequia MNTV (cf. Roensch *It. et Vulg.* 2 p. 271): exequias CGL transiectione L danubio L 9 ueloce V tum M 10 seminiuius] seminiuium N seminiuius reliquerat V fuerat] M² s. l. incolomis TV mirante] migrante L 11 perfectā G ^{sospitate} sanitate (corr. m. 1) V sanitate C in sanitate G 12 elefantiosus GMV Teio] tegio N 14 se MNTV: om. CGL mundare V 15 iubetur] om. M cessatione] c. iubetur M 16 beati V 18 mores] morē mox N 21 Bonosus] Bonos^{us} T (corr. m. 1) bonus L beati — inhaerebat] om. M 22 responsit N inherebat GNTV inbecillitatem MNV imbecillitate C inbecillitate L imbecillitate G

plurimam patiebatur medelamque sibi praestari eius oratione
poscebat, aegre ferens aduentitios et externos salutaris gratiae
sentire praesidia sibi que nullam remediorum opem aliquatenus
exhiberi. cui seruus dei: 'non tibi' inquit 'expedit, o fili, 2
5 corporeis luminibus aciem habere perspicuam et exterioris
oculi clarum praeferre conspectum: ora magis, ut optutus
uegetetur interior'. talibus igitur monitis informatus dedit
operam corde magis uidendi quam corpore meruitque absque
ullo fastidio mirabiliter in orationis effici iugitate continuus
10 et quadraginta fere annis in monasterii excubiis perseuerans
eodem quo conuersus est fidei calore transiuit.

XXXVI. In loco Boiotro superius memorato quosdam tres 1
monachos sui monasterii doctor humilis superbiae foeditate
respersos dum pro suis singulos excessibus increpatos durare
15 in perniciem comprobasset, orauit, ut eos dominus in adoptionem
recipiens filiorum paterno dignaretur flagello corripere. prius
ergo quam orationem effusis lacrimis terminaret, uno momento
idem monachi daemone corripiente uexati contumaciam sui
pectoris uocibus fatebantur. absit, ut cuiquam hoc crudele 2
20 uideatur aut noxium, quia traditi sunt huiusmodi homines sata-
nae in interitum carnis, sicut beatus dicit apostolus, ut

20 I Cor. 5, 5

1 plurimum *CGL* patiebatur medelamque *MNTV*: praegratuus
medelam *CGL* sibi praestari sibi (*sic*) *V* sibi prae *M* 2 egre *GNT*
V egros *M* aduenticios *GLMN* externos] hesternos *M* gr̃e *V*
3 aliquatinus *M* 4 non tibi *CGMNTV*: om. *L*, Quid *Sauppe*
inquit *N* o fili *MNTV*: fili *CGL* 5 corporei luminis *N*
exterioribus oculis *CG* 6 praeferre] perferre *N* optutus *MNT*
V: obtutus *CGL* 7 uegetetur *LMNTV*: uigeat *CG* taliter
N monetis *M pr.* 8 uidendi *MTV*: uidere *CGL*, om. *N*
9 fastigio *V* 12 boiotro *CGL*: boitro *NTV* boytro *M* 13 fed-
tate *GL'MN* faeditate *CL* 15 perniciem *L* pernitie *N*
adoptione *V* 18 demone *GMNV* sui] suam *N* 20 aut]
nel *M* noxiā *L*¹, corr. *m. 2* traditis (s. expunctis *m. 2*) *L*
sathane *LMV* satane *GNT* 21 beatus dicit *MNTV*: docet beatus
C beatus docens *L* beatus (om. dicit) *G*

spiritus saluus sit in die domini Iesu, cum beatus Ambrosius, Mediolanensis episcopus, seruum Stiliconis, auctorem falsarum epistolarum deprehensum, dixerit oportere tradi satanae, ne talia in posterum auderet admittere: quem eodem momento, cum adhuc sermo esset in ore sacerdotis, spiritus inmundus 5 arreptum coepit discerpere. Seuerus quoque Sulpicius refert 3 ex relatione Postumiani uirum quendam magnis uirtutibus signisque mirabilem ad expellendam de corde suo iactantiae uanitatem, quam incurrerat, exorasse, 'ut permissa in se mensibus quinque diabolo potestate similis his fieret, quos ipse 10 curauerat'. idemque post pauca: itaque 'correptus a daemone, tentus in uinculis, omnia illa quae energumeni solent ferre perpressus quinto demum mense curatus est, non tantum daemone, sed, quod illi erat utilius atque optatius, uanitate'. 4 praedictos itaque monachos uir dei delegatos fratribus per 15 dies quadraginta arduis abstinentiae remediis mancipauit. quibus expletis data super eos oratione a potestate daemonis eruit nec solum sanitatem corporis, sed et mentis inperitiit. quo facto et sancto uiro reuerentiae terror adcreuit et ceteros maior disciplinae metus optinuit. 20

2 cf. Paulin. Vita S. Ambros. 43 (XIII p. 42 M.) 7 Sulpic. dial. I 20, 7 sq. (p. 173 ed. Halm)

1 sit] *om. N* Iesu] *om. M* 2 episcopos *T pr.* stili-
chonis *L* auctorem *CGMN*: auctore *TV* auctoritate *L* 3 sa-
thanae *LMV* satane *GT* 4 in posterum] postmodū *a m. 2 in ras.*
L admittere *CGT*: admitteret *V* amittere *N* amittere *L* cō-
mittere *M* 5 inmundus *L'T*: immundus *CGL'MN* inmundis *V*
6 cepit *CGLV* cepit *MN* 9 exorasse *V* 10 diabolo *NTV*
(diabulo *cod. Veron. Sulpicii*): diaboli *CGLM* 11 pauca ita-
que] pauca idēq; (a idē *a m. 2 in ras.*) *L* correptos *M pr.*
demone *GMNV* 12 tentus *CGMNTV*: tempus *L'* tentus *L'* est
retentus *cod. Veron. Sulpicii* omnia illa *MNTV et Sulpicius*: om-
nia *CGL* inergumini *libri* 13 curatus *CGMNTV*: cura-
tur *L* purgatus *Sulpicius* non tantum—uanitate] *in mg. inf. add.*
M' demone *MNV* 14 optatius] optabilis *M'* optatiubilis *cod.*
Ver. Sulpic. 15 predictos *L'* 17 demonis *MNV* 18 inper-
ciit *V* imperciit *M* impertit *GL'N* 19 et sancto] sancto *N*
terror *V* adcreuit *NTV*: accreuit *CGLM* ceteros *CL*
20 optinuit *GLMTV*: obtinuit *CN*

XXXVII. Marcianum monachum, qui postea presbyter ante 1
nos monasterio praefuit, ad Noricum cum Renato fratre
direxerat. et cum dies tertius laberetur, ait fratribus: 'orate,
carissimi, quia grauis hac hora tribulatio Marcianum com-
5 primit et Renatum, de qua tamen Christi liberabuntur auxilio'.
tunc monachi quae ab eo dicta sunt protinus adnotantes, illis 2
post menses plurimos redeuntibus diem horamque periculi,
qua barbaros euaserant, indicantibus, sicut signauerant,
approbarunt.

10 XXXVIII. Item uir beatissimus Seuerinus uni ex fratribus, 1
nomine Vrso, repente praecepit quadraginta dierum districtiore
ieiunio uenturae calamitati, abstinencia ciborum et lamentis,
occurrere, dicens: 'imminet tibi corporale periculum, quod dei
praesidio parui panis et aquae remediis expiabis'. quadagesimo
15 itaque die mortifera papula in brachio ieiunantis apparuit,
quam mox ad ipsum ingressus suppliciter demonstraui. cui 2
sanctus dei famulus: 'noli' inquit 'metuere praenuntiatum tibi
ante dies quadraginta discrimen', statimque propria manu
signo crucis obducto mirantibus, qui aderant, papula letalis
20 euauit. hoc unum de domesticis sanitatibus narrasse sufficiat,
prolixi operis fastidia declinando. nam saepius suorum aegri-
tudines monachorum Christo sibi reuelante praenuntians isdem
quibus praeuidebat muneribus et sanabat.

XXXVIII. A discipulorum quoque suorum cellula spiritalis 1
25 doctor non longius habitabat, in orationibus uel abstinencia

1 arcianum V   2 renoto V   3 ait T   4 martianum TV
6 annotantes CGLMN   7 plurimos] pluribus N   8 qua] qui M
indicantibus sicut signauerant] om. M   9 approbauerunt N
10 uir MNTV: om. CGL   seuerinu' V   11 reprente L
districtiore] districcione G   12 cyborum M   13 occurre N
15 pabula M   17 tibi] om. M   19 obducto] om. M   loetalis
TV letalis CGL'N   20 euauit M   narrasse CGMNTV: nar-
rare L   suffitiat V   21 nam] om. CG   saepius ** T
egritudines GLMNTV   22 isdem L: hisdem CGMNTV   24 A]
om. V   spiritalis CGL   25 orationibb; (prior b rasa) V
abstinencia] in abstinencia CG

iugiter perseuerans: cum quibus tamen matutinas orationes et propriam noctis principio psalmodiam sollemniter adimplebat, reliqua uero orationum tempora in paruo complebat oratorio, quo manebat. in quibûs saepe caelestibus firmatus oraculis multa futura per dei gratiam praedicebat, multorum etiam occulta cognoscens, ut opus erat, proferebat in medium et singulis remedia, prout poscebat modus aegritudinis, providebat. 2 stratus eius unum erat in oratorii pauimento cilicium, omni tempore ipso quo uestiebatur amictu, etiam dum quiesceret, utebatur. numquam ante solis occasum nisi certa soluit festiuitate ieiunium. quadragesimae uero temporibus una per hebdomadem refectione contentus aequali uultus hilaritate fulgebat. aliena quasi propria errata deflens quibus poterat praesidiis temperabat.

- 1 XL. Deinde post multos agones et diuturna certamina, cum se idem beatus Seuerinus de hoc saeculo transiturum deo reuelante sensisset, memoratum Rugorum regem Febam cum uxore eius crudelissima, nomine Giso, ad se uenire commonuit. 2 quem cum salutaribus exhortatus esset affatibus, ut ita cum sibi subiectis ageret, quo se iugiter cogitaret pro statu regni sui rationem domino redditurum, aliisque uerbis intrepide monuisset, protenta manu regis pectus ostendens reginam his interrogationibus arguebat: 'hanc' inquit 'animam, Giso, an aurum argentumque plus diligis?' cumque illa maritum se diceret cunctis opibus anteferre, uir dei sapienter adiecit: 25

2 psalmodia *L*, corr. *m. 2*   sollempniter *L¹M*   sollenniter *G*
 3 complebat] implebat *M*   4 oraculis *L*   6 in medium proferebat
M   7 egritudinis *GLMTV*   8 cilium (ci *add. m. 2*) *T*   11 quadragesime *GV*   12 ebdomadem *CGTV* ebdomadā (ā *a m. 2 in ras.*
L) *LMN*   contentus] contentus (*uirgulam add.*, *n del. m. 2*) *L*
 equali *GL*   hylaritate *CG*   16 deo] dño *N*   17 regem rugorum
M   febam *MNTV*: febam *CL*   febam *G*   18 (et 23) giso *CG*
LN: gisa *MTV*   19 salutaribus] solarib; *M*   exortatus *L¹V¹*
 affatibus *T*   sibi cum *L*   20 subiectis (*prior i in ras.*) *T*
 quo *CGMNTV*: ut *L*   pro statu] pstratū *N*   22 protenta] porrecta (porrec *a m. 2 in ras.*) *L*   23 interro^{ti}onibus *V*   24 arum
V   Cunque *TV*

ergo' inquit 'desine innocentes opprimere, ne illorum afflictio
 uestram magis dissipet potestatem: etenim mansuetudinem
 regiam tu saepe conuellis'. at illa: 'cur' inquit 'nos sic accipis, 3
 serue dei?' cui ipse: 'contestor' ait 'uos ego humillimus iam
 5 profecturus ad deum, ut ab iniquis actibus temperantes piis
 insistatis operibus. huc usque regnam uestrum auctore domino
 prosperatum est: iam ex hoc uos uideritis'. his monitis rex
 cum coniuge sufficienter instructi ualedicentes ei profecti sunt.

Tunc sanctus non desinebat de suae migrationis uicinia suos 4
 10 alloqui dulcedine caritatis, quod quidem facere nec ante cessa-
 uerat. 'scitote' inquit 'fratres, sicut filios Israel constat ereptos
 esse de terra Aegypti, ita cunctos populos terrae huius oportet
 ab iniusta barbarorum dominatione liberari. etenim omnes
 cum suis facultatibus de his oppidis emigrantes ad Romanam
 15 prouinciam absque ulla sui captiuitate peruenient. sed me-5
 mentote praecepti sancti Ioseph patriarchae, cuius ego indignus
 et infimus uos attestatione conuenio: uisitatione uisitabit
 uos deus: tollite ossa mea hinc uobiscum. quod non
 mihi, sed uobis est profuturum. haec quippe loca nunc
 20 frequentata culteribus in tam nastissimam solitudinem redi-6
 gentur, ut hostes aestimantes auri se quippiam reperturos
 etiam mortuorum sepulturas effodiant'. cuius uaticinii ueri-6
 tatem euentus rerum praesentium comprobauit. leuari uero
 suum corpusculum pater sanctissimus, pietatis prouidus, argu-

17 Gen. 50, 25

4 cui] cum *L pr.* 5 deum] dominum *GM* 6 operibus insistatis
M auctore *L* domino] deo *L* 7 uos *CGMNTV*: om. *L*
 8 coniuge *L* 10 karitatis *N* 11 sitote *V* filii *M* isra-
 hel *C* ihi *G* ereptos esse *CGLNV*: ereptos ess& *T* esse ereptos
M 12 egypti *CGLMN* egypti *V* cunctos] contos *V* terre
MV 13 iusta *V* 15 prouintiam *V* mementote] m̄tote *M*
 16 precepti *L* patriarche *M* ego indignus et infimus uos *NTV*:
 uos ego indignus et infimus *CGL* ego indignus uos *M* 17 uitatione
V uisitauit (*corr. m. 2*) *L* 18 tollite *CGMNTV*: et tolletis *L*
 21 ostes *L* estimantes *CGLM* se auri *M* 22 uaticii (*corr.*
m. 2) *L* 23 comprobant] demonstraui *M* 24 corpusculum *G*

mento praecepit, ut, dum generalis populi transmigratio prouenisset, indiuisa fratrum, quos adquisierat, congregatio proficiscens optentu memoriae eius in uno societatis sanctae uinculo permaneret.

1 XLI. Diem etiam, quo transiturus esset idem beatissimus 5
Seuerinus e corpore, ante duos seu amplius annos hac signi-
ficatione monstrauit. Epiphaniorum die, cum sanctus se Lucillus
presbyter abbatis sui sancti Valentini, Raetiarum quondam
episcopi, diem depositionis annua sollemnitate in crastinum
celebraturum sollicitus intimasset, idem famulus dei ita 10
respondit: 'si beatus Valentinus haec tibi celebranda sollemnia
delegauit, ego quoque tibi in eodem die uigiliarum mearum
2 studia obseruanda migraturus e corpore derelinquo'. ille his
sermonibus tremefactus cum se magis, utpote homo decrepitus,
enixius commendaret quasi primitus transiturus, adiecit: 'hoc 15
erit, sancte presbyter, quod audisti, nec domini constitutum
humana uoluntate praeteriet'.

1 XLII. Praeterea Fredericus a fratre suo, Rugorum rege
Feba, ex paucis, quae super ripam Danuuii remanserant,
oppidis unum acceperat, Fauianis, iuxta quod sanctus Seue- 20
rinus, ut retuli, commanebat. ad quem cum idem Fredericus
ex more salutaturus accederet, coepit ei Christi miles iter
suum enixius indicare, sub contestatione haec proloquens:

1 populi *GM* 2 prouenisset] prouenit se *N* adquisierat *L*¹
MN 3 obtentu *GMN* optēptu *V* 5 beatus *LM* 6 cor-
pore] corpe *M* hac] *om. M* significationes *V pr.* 7 epi-
phaniorum *LN*: epyphaniorum *T* epyphaniorum *CGMV* se sanctus
M 8 presbyter *TV* abbati sui *G*¹*V* retiarum *CLNTV*
reciarum *GM* 9 sollempnitate *L* sollennitate *G* 10 dei famu-
lus *M* 11 celebranda *L* ueneranda *M* sollēpnia *L*¹*M* sol-
lennia *G* 13 studi* (o *eras.*) *V* obseruandā *V* 14 ātpute
L 17 preteriet *LMN* 18 fredericus *MNTV*: ferderuchus *C*
GL rege *TV* 19 feba *MNTV*: feua *CL* feua *G* danūbii
L 20 acceperan *N* fabianis *G* 21 commanebat *CGL*¹*M*
*NT*¹*V*: communebat *L*¹*T*¹ idem] ille *M* fredericus] ferderu-
chus *GL* federuchus *C* 22 cepit *CGLN* capit *M*

'noueris me' inquit 'quantocius ad dominum profecturum et
 idcirco monitus praecaueto, ne me discedente aliquid horum,
 quae mihi commissae sunt, attaminare pertemptes et substantiam
 pauperum captiuorumque contingas, indignationem dei, quod
 5 absit, tali temeritate sensurus'. sed Fredericus insperata
 commonitione percussus: 'cur' inquit 'hac contestatione con-
 fundimur, cum non optemus tantis orbari praesidiis et sanctae
 largitioni tuae, quae omnibus nota est, conferre aliquid deceat,
 non auferre, quatenus solita, sicut et pater noster Flaccitheus,
 10 tua merear oratione muniri, qui experimento didicit sancti-
 tatis tuae meritis se fuisse semper adiutum?' et ille: 'qua-
 libet' inquit 'occasione cellulam meam uolueris laedere, et hic
 statim probabis et in futuro solues quam non opto uindictam'.
 tunc Fredericus promittens se Christi famuli monita seruaturum
 15 remeauit ad propria. doctor uero dulcissimus non cessabat
 suos alloqui per monita discipulos dicens: 'confido de gratia
 domini mei Iesu Christi, quia uobis in opere suo durantibus
 et meae memoriae pacata societate coniunctis, aeternae uitae
 bona tribuet nec praesentium solacia denegabit'.
 20 XLIII. Nonis itaque ianuariis coepit tenuiter lateris dolore 1
 pulsari. quo durante per triduum medio noctis tempore fratres
 adesse praecepit, quos de corpore suo commonens et paterna

1 quantotius LTV quātotius N 2 iccirco CGM monitis
 M praecaueto N 3 pertemptes C 4 indignatione M
 5 temeritate] seueritate M ferdéruchus CGL inspirata L
 6 commotione (corr. m. 2) T commotione N 7 sancte GNV
 8 conferri M aliquid] nos aliquid CGL deceat] doceat L²
 9 auferri M quatinus CG flaccustheus (us del. m. 2) N
 11 se] om. M 12 occasione G uoluerit M ledere CGL
 MN 14 ferdéruchus CGL monita CGLMN: nonita TV
 16 monita MNTV: momenta CGL confidoe N 17 durantibus]
 laborantibus M 18 pacata (a prima a m. 2 in ras. 2 litt.) L
 paccata M eterne GV eterna M uitae] om. M 19 tri-
 buet M praesentiam T pr. solatia N'TV denegauit (u ex b
 corr. m. 2) G 20 ianuariis T cepit CGLN cepit M 21 medie
 M fratres] om. M 22 adessae V suo] om. M
 commouens N

informatione corroborans, instanter ac mirabiliter talia prose-
 2cutus aiebat: filii in Christo carissimi, scitis, quod beatus
 Iacob de saeculo recessurus condicione mortis instante filios
 suos adesse praecipiens et propheticae benedictionis affatibus
 singulos quosque remunerans mysteriorum arcana prodidit
 5 futurorum. nos vero infirmi ac tepidi tantaeque impares pietati
 hanc praerogatiuam nostris usurpare uiribus non audemus,
 unum tamen, quod humilitati congruit, non tacebo, mittens
 uos ad exempla maiorum, quorum intuentes exitum conuersati-
 onis imitamini fidem. Abraham namque uocatus a domino
 10 fide oboediuit, ut exiret in locum, quem accepturus erat in
 3 possessionem, et exiit nesciens, quo uenturus esset. huius
 igitur beati patriarchae imitamini fidem, imitamini sanctitatem,
 terrena despiciite, patriam caelestem semper inquirete. confido
 autem in domino, quod mihi de uobis aeterna lucra prouenient. 15
 uideo enim uos gaudium meum feruore spiritus ampliasse,
 amare iustitiam, fraternae caritatis uincula diligere, castitati
 operam dare, humilitatis regulam custodire: haec, quantum
 ad hominis spectat intuitum, laude confidenter et approbo.
 4 sed orate, ut quae humanis aspectibus digna sunt aeternae
 discretionis examine firmentur, quia non, sicut homo uidet,
 uidet deus. ille siquidem, sicut diuinus sermo denuntiat,
 omnium corda scrutatur et omnes mentium cogi-
 tationes anteuenit. assiduus ergo precibus hoc sperate,
 ut oculos cordis uestri deus inluminet eosque, sicut optauit 25

3 cf. Gen. 49, 1—33

23 Rom. 8, 27

2 aiebat] agebat *TV* 3 condicione *LTV* 4 et propheticae
CGMNTV: propheticae *L* 5 singulos *CGL*: singulorum *MNTV*
 misteriorum *GM* ministeriorum *L*, corr. *m.* 2 archana libri
 6 infirmi (fi in *ras.* *L*) *CGL* pietate *N pr.* 7 prerogatiuan
V 10 abraham *TV*: habraham *LN* abraam *CGM* nanque
C 11 oboediuit *CL* obediuit *GMN* 12 uentu|turus *T*
 13 patriarchae *M* fidem imitamini] *C* in *ras.* 15 autem] *om.*
M eterna *V* 17 karitatis *LN* uincula *CG* 18 haec] hec
 autem *M* 20 eterne *V* 21 examine] examinatione (ion a *m.* 2 *L*)
CL examinacione *G* homo uidet *MNTV*: uidet homo *CGL*
 22 diuinis *N pr.* 25 inluminet *CGLMNTV*

beatus Heliseus, aperiat, quo possitis agnoscere, quanta nos
 circumstant adiumenta sanctorum, quanta fidelibus auxilia
 praeparantur. deus enim noster supplicibus appropinquat. non
 desit militantibus deo iugis oratio: non pigeat agere paeni-
 tentiam, quem non puduit facinus perpetrare: non dubitatis
 lugere peccantes, si quo modo offensa diuinitas uestrarum
 lacrimarum inundatione placetur, quia spiritum contritulum
 suum dignatus est uocare sacrificium. simus igitur corde,
 humiles, mente tranquilli, delicta omnia praecauentes ac
 diuinarum semper memores mandatorum, scientes non prodesse
 nobis humilitatem uestis, nomen monachi, uocabulum religionis,
 speciem pietatis, si circa obseruantiam mandatorum degeneres
 inueniamur et reprobi. mores igitur, filii mei carissimi,
 proposito suscepto consentiant: grande nefas est peccata
 sectari etiam hominem saecularem, quanto magis monachos,
 qui blandimenta saeculi quasi atrocem bestiam fugientes
 Christum cunctis affectibus praetulerunt, quorum incessus et
 habitus uirtutis creditur esse documentum? sed quid uos ultra
 demoror, filii carissimi, longi sermonis affatu? superest, ut
 beati apostoli ultima oratione uos prosequar ita dicentis: et
 nunc commendo uos deo et uerbo gratiae eius,
 qui potens est conseruare uos et dare hereditatem
 in omnibus sanctificatis. ipsi gloria in saecula saeculo-
 rum. amen.

1 cf. III Reg. 6, 17

7 cf. Ps. 50, 19

20 Act. 20, 32

1 quo *LMNTV*: ut *CG* 2 sanctorum adiumenta *M* 3 sup-
 plicibus *Sauppe ex codd. quibusdam recc.*: simplicibus *libri* 4 non
 pigeat—perpetrare] *add. m. 1 in mg. V* penitentiam *V* 5 pudui
N 6 peccantes] ntes in tis (= peccatis) *corr. m. 1 in mg. L*
 8 scimus *TV* 10 memores] *om. N* 12 sp&iem *T¹* mandatorum]
 mandatorum *di M* 13 inueniamur *CGMNTV*: inuenimur *L*
 15 saecularem *LV* 16 saeculi *L* 17 affectibus *V* 19 demoror
M filii] filii mei *M* affatu *CGLMN*: affectu *TV* 20 pro-
 sequar *T* dicentis (tis *del.*, s *add. m. 2*) *L* et] e *V*
 22 conseruare] consolari *M* hereditatem (redi in *ras.*) *L* 23 saecula
 saeculorum *V* 24 amen *MNTV*: *om. CGL*

8 Post huiusmodi igitur aedificationis alloquium cunctos per
ordinem ad osculum suum iussit accedere et sacramento
communione accepto fieri se penitus prohibet totumque corpus
signo crucis extenta manu consignans, ut psallerent imperavit.
quibus maioris suffusione cunctantibus ipse psalmum protulit
ad canendum: Laudate dominum in sanctis eius,
9 omnis spiritus laudet dominum. sexto itaque iduum
ianuariarum die in hoc versiculo nostris uix respondentibus
quieuit in domino. quo sepulto credentes omni modo seniores
nostri, quae de transmigratioe praedixerat, sicut et multa 10
alia praeteriri non posse locellum ligneum parauerunt, ut, cum
praenuntiata populi transmigratio prouenisset, praedictoris
imperata complerent.

1 XLIII. Fredericus uero beati Seuerini morte comperta,
pauper et impius, barbara cupiditate semper immanior, uestes 15
pauperibus deputatas et alia nonnulla credidit auferenda. cui
sceleri sacrilegium copulans calicem argenteum ceteraque
2 altaris ministeria praecepit auferri. quae cum imposita essent
sacris altaribus nec auderet directus uilicus ad tale facinus
suas manus extendere, quendam militem, Auitianum nomine, 20
compulsi diripere memorata. qui quamuis inuitus praecepta
perficiens, mox tamen incessabiliter uexatus omnium tremore
membrorum daemone quoque corripitur. is ergo uelociter
consilio meliore correxit errata. suscepto namque professionis
sanctae proposito in insulae solitudine armis caelestibus 25

6 Ps. 150, 1. 6

3 communiohis <i>M</i>	penitus] protinus <i>M</i>	4 extenta] tenta
<i>N</i> 5 meroris libri	cunctatibus <i>V</i>	8 ianuarii <i>M</i> no-
stris <i>MNTV</i> : nobis <i>CGL</i>	9 quieuit <i>L</i>	10 nostri] om. <i>M</i>
11 praeterire <i>CGLN</i>	12 populi prænunciata <i>M</i>	predictoris
<i>MV</i> predictores <i>L</i> ¹ , corr. m. 2	13 impera ^{ta} (ta fere euanuit) <i>M</i>	
14 ferdéruchus <i>CGL</i>	17 ceteraque <i>GLM</i>	18 com <i>V</i> 19 di-
rectus <i>T</i> uilicus <i>NTV</i> : uilicus <i>CGLM</i>	20 extendere manus <i>M</i>	
auicianum <i>GM</i>	21 deripere <i>L</i> ¹ precepta <i>L</i>	22 uexatus omnium
(s ras.) <i>L</i> tremore <i>CGLMNTV</i> : tumore <i>L</i> ²	23 membrorum	
<i>LN</i> his <i>LM</i>	24 oscilio <i>M</i> melire <i>L</i> pr.	nanque <i>C</i>

mancipatus militiae commutauit officium. Fredericus autem 3
 immemor contestationis et praesagii sancti uiri abrasis omnibus
 monasterii rebus parietes tantum, quos Danuuio non potuit
 transferre, dimisit. sed mox in eum ultio denuntiata peruenit:
 5 nam intra mensis spatium a Frederico, fratris filio, interfectus
 praedam pariter amisit et uitam. quapropter rex Odoacar 4
 Rugis intulit bellum. quibus etiam denictis et Frederico
 fugato, patre quoque Feba capto et ad Italiam cum noxia
 coniuge transmigrato, post audiens idem Odoacar Fredericum
 10 ad propria reuertisse statim fratrem suum misit cum multis
 exercitibus Onoulfum, ante quem denuo fugiens Fredericus ad
 Theudericum regem, qui tunc apud Nouas, ciuitatem prouinciae
 Moesiae, morabatur, profectus est. Onoulfus uero praecepto 5
 fratris admonitus uniuersos iussit ad Italiam migrare Romanos.
 15 tunc omnes incolae tamquam de domo seruitutis Aegyptiae, ita
 de cotidiana barbarie frequentissimae depraedationis educti
 sancti Seuerini oracula cognouerunt. cuius praecepti non
 immemor uenerabilis noster presbyter tunc Luellus, dum
 uniuersi per comitem Pierium compellerentur exire, praemissa
 20 cum monachis uespere psalmodia sepulturae locum imperat
 aperiri. quo patefacto tantae suauitatis fragrantia omnes nos 6
 circumstantes accepit, ut prae nimio gaudio atque admiratione

1 mancipatus *CGLM*: mancipatum *NTV* ferderuchus *CGL*
 autem] uero *M* 3 danubio *L* 4 tranferre *M* 6 quapropter]
 quia propter (i expuncti m. 2) *L* (et 9) odouacar *CG* odoacer
L 8 feba *MNTV*: feua *CL* feua *G* et *MNTV*: atque *C*
GL 10 multis] om. *M* 11 onoulphum *M* quem *CGMN*
TV: quā *L* fredericus. ad *L* 12 teudericum *NTV* theod-
 dericum *CGLM* prouintie *TV* 13 mesie *LM* misie *G* my-
 sie *C* onoulphus *M* 14 fratris] patris *M* ammonitus *L*
MNT^a 15 post incolae ras. 2 litt. in *L* tanquam *TV* quasi
M egyptiae *CN* egypcie *GM* 16 cotidiana *CGN*: cottidiana
MTV quotidiana *L* barbarie *GMNV* depredationis *V*
 17 preceptis (s del. m. 1) *M* 18 presbiter *TV* 21 fragrantia
C: fragrantia *LMNTV* fragrantie (e in a corr.) *G* nos omnes
M 22 circumstantes] om. *M* ammiratione *NT*^a ammiratione
M iammiratione (i expuncti m. 2) *L*

prosterneremur in terram. deinde humaniter aestimantes ossa
funeris inueniri disiuncta — nam annus sextus depositionis
eius effluxerat — integram corporis compagem repperimus.
ob quod miraculum immensas gratias retulimus omnium condi-
tori, quia cadauer sancti, in quo nulla aromata fuerant, nulla
manus accesserat condientis, cum barba pariter et capillis usque
7 ad illud tempus mansisset inlaesum. linteaminibus igitur
immutatis in loculo multo ante iam tempore praeparato funus
includitur, carpente trahentibus equis inpositum mox euehitur,
cunctis nobiscum prouincialibus idem iter agentibus, qui oppidis 10
super ripam Danuuii derelictis per diuersas Italiae regiones
uarias suae peregrinationis sortiti sunt sedes. sancti itaque
corpusculum ad castellum, nomine Felethem, † Mulsemensis
regionis apportatum est.

1 XLV. Per idem tempus multi uariis occupati langoribus et 15
nonnulli ab spiritibus immundis oppressi medellam diuinae
gratiae sine ulla mora senserunt. tunc et mutus quidam ad
id castellum suorum miseratione perductus est. qui dum in
oratorio, quo sancti uiri corpusculum super carrum adhuc
positum permanebat, alacer peruenisset ac sub eo clauso oris 20
sui ostio in cordis cubiculo supplicaret, ilico lingua eius in

1 terra *L* humaniter *CGMNTV*: unanimiter *L* estimantes
CGLMN 2 inuenire *CG* 3 effluxerat *V* reperimus *L*
4 immensas *CMN* 5 quo] qua *N* 7 mansisset *MNTV*: per-
mansisset *CGL* inlaesum *MV* illaesus *L*¹ illesum *CGL*¹*N*
8 fumus *N* 9 equis *GL*¹ impositum *CGLMN* uehitur *M*
10 cunctis nobiscum] *rasa in M* prouincialibus *V* idem *CLM*:
idem idem *G* eundem *NTV* 11 danubii *L* diuersa *M*
12 peregrinationes *L*¹, *corr. m. 2* sortiti — regionis] *om. M*
13 felethem *NTV*: montem feletem *CL* montem felentem *G* mulse
mensis regionis (*sub mulse mensis nomen regionis Italiae latere uide-*
tur) *NTV*: multis emensis (*sis in ras. G*) regionibus *CGL* 15 multi
CMNTV: multis *GL* langoribus occupati *M* languoribus *C*
GN 16 ab *CGMNTV*: a *L* immundis *CGL*¹*MN* medel-
lam *TV pr.*: medellam *CGMN* medellam (*e la a m. 2*) *L* 17 sem-
serunt *V* ad id] adit *N* 19 oratorio *LMNTV* (*cf. Rönsch It. et*
*Vulg.*³ *p. 406*): oratorium *CG* 21 hostio *NTV* ^{hostio in cordis}
M lingua *T* cubiculo cubiculo

oratione soluta laudem dixit altissimo. eumque reuersus ad 2
hospitium, quo suscipi consueerat, interrogatus fuisset ex more,
nutu signoque pulsatus, et orasse et laudem se deo obtulisse
clara uoce respondit. quo loquente pauefacti qui eum noue-
rant, ad oratorium cum clamore currentes sancto Lucillo
presbytero simulque nobis, qui cum illo eramus, ignorantibus
quod euenerat, indicarunt. tunc omnes exultantes in gaudio
diuinæ clementiæ gratiarum retulimus actionem.

XLVI. Igitur illustris femina Barbaria beatum Seuerinum, 1
10 quem fama uel litteris cum suo quondam iugali optime nouerat,
religiosa deuotione uenerata est. quæ post obitum eius audiens
corpusculum sancti in Italiam cum multo labore perductum
et usque ad illud tempus terræ nullatenus commendatum
uenerabilem presbyterum nostrum Marcianum, sed et cunctam
15 congregationem litteris frequentibus inuitauit. tunc sancti 2
Gelasii, sedis Romanæ pontificis, auctoritate et Neapolitano
populo exequiis reuerentibus occurrente in castello Lucullano
per manus sancti Victoris episcopi in mausuleo, quod prædicta
femina condidit, collocatum est.

20 Qua celebritate multi langoribus diuersis afflicti, quos 3
recensere longum est, receperunt protinus sanitatem. inter

1 soluta *MNTV*: resoluta *CGL*   cunque *TV*   2 hospitium
(h *ras.*) *L*   consueerat *TV*: consueuerat *CGLMN*   interro-
gatus *M*: interrogantis *CGLNTV*   3 nutu] nitu *N*   signoque
CGMNT: signoque *V* signoue *L*   et orasse et *CGL*: et orasset
NTV an orasset *M*   optulisse *LM*   4 loquente *G*   7 indi-
cauerunt *M*   8 clementiæ] gr̃e clementiæ (*sed gr̃e del. m. 1*) *N*
10 quondam] quodam *M*   11 religiosa deuotione] deuotiosa *L*; re-
ligiosa *in ras.* *G*   12 italia *L*   cum *MNTV*: *om.* *CGL*
labore *CGMNTV*: honore *L*   14 uerabilem *V*   martianum
TV   15 frequentibus litteris *G*   tam *M*   16 neapolitane
*L*¹ neapolitanæ *L*²   17 exequiis *L* exequis *V*   reuerentibus *CG*
NTV: reuertentibus *L* reuerendis *M*   occurrentibus *M*   lucullano
CGLN: lucallane *TV* lucalano *M*   18 manu *TV*   uictois *V*
in] *om.* *N*   mausuleo *NT*: mausoleo *CGLM*   manusuleo *V*
20 celeritate (*corr. m. 2*) *L*   languoribus *CGMNT*² languobus *V*

quos quaedam venerabilis ancilla dei, Processa nomine, cuius Neapolitana, cum grauissimum aegritudinis pateretur incommodum, sancti funeris prouocata uirtutibus in itinere properanter occurrit et ingressa sub uehiculo, quo corpus venerabile portabatur, statim caruit omnium langore membrorum. 5

4 [Tunc et Laudicius quidam caecus, inopinato psallentis populi clamore percussus, sollicite suos quid esset interrogat. respondentibus, quod cuiusdam sancti Seuerini corpus transiret, compunctus ad fenestram se duci rogat, de qua poterat a sanis eminus multitudo psallentium atque uehiculum sancti 10 corporis contemplari. cumque fenestrae nixus incumberet et oraret, protinus uidit, singillatim nominatimque demonstrans omnes notos atque uicinos. quo facto cuncti, qui audierant, gratias deo lacrimantibus gaudiis retulerunt.

5 Marinus quoque, primicerius cantorum sanctae ecclesiae 15 Neapolitanae, cum sanitatem post immanissimum langorem recipere pro incessabili capitis dolore non posset, caput uehiculo credens apposuit et mox a dolore liberum subleuanit memorque beneficii semper in die depositionis eius occurrens uoti sacrificium deo cum gratiarum actione reddebat. 20

6 Verum multis plura scientibus sufficiat tria de innumeris, quae in ingressu eius gesta sunt, beneficiorum uirtutumque retulisse miracula.] Monasterium igitur eodem loco constructum ad memoriam beati hactenus perseuerat, cuius meritis multi

1 quaedam] quædam L   cuius CGMNTV¹: cuius LV¹
 2 neapolitane L¹ neapolitanę L²   egritudinis GLMTV   3 in]
 om. L   itinere] initinere V   properanter] ppe (= prope) M
 4 occurrit—quo] om. M   uehiculum G   post corpus ras. 4 litt.
 in V   uenerabile corpus M   5 omnium] omni M   languore
 CGMNV¹   membrorum LN   6 Tunc et Laudicius—23 retulisse mira-
 cula] exhibent CGL, om. MNTV   inopinata L   11 nixus C
 L: nixus G   12 nominatimque CG: om. L   13 notos] ex natos
 corr. L²   15 ecclesię L¹   16 languorem CG   21 sufficiat
 CG¹L: sufficiat G²   23 eodem CGMNTV: in eodem L   con-
 structum] constitutum M   24 beati] beati uiri CGL   actenus
 MV¹   perseuerat M

obsessi a daemonibus sunt curati et diuersis obstricti langoribus receperunt ac recipiunt operante dei gratia sanitatem: cui est honor et gloria in saecula saeculorum. amen.

Habes, egregie Christi minister, commemoratorium, de quo opus efficias tuo magisterio fructuosum.

1 a *CGLT*: om. *MNT*³*V* sunt—langoribus] om. *CGL* lan-
guoribus *N* 2 dei gratia] dñō grām (m *del. m. 2*) *N* sani-
tate *N* 3 amen] om. *N* 4 Habes—fructuosum *CGNT*: om.
MLV egregie *CG*: egregi *NT* EXPLICAT COMMÉMORATORIUM
IN QVO SCI SEVERINI VITAE CONTINENTUR INDICIA. INCIPIT RESCRIPTVM
SCI PASCASII DIACONI *T* INCIPIT RESCRIPTA SCI PASCASII DIACONI *N*
Explicit (om. *G*) Incipit epistola paschasii diaconi rescripta (rescrita *G*)
ad eugepium presbyterum *CG* Explicit uita sci seuerini. Incipit pro-
logus in libro uitae scorum patrum *M* Incipit uita beati pauli primi
heremite *V*

EPISTOLA PASCASII DIACONI AD EVGIPPIVM PRESBYTERVM.

DOMINO SANCTO SEMPERQVE CARISSIMO EVGIPPPIO PRESBYTERO
PASCASIVS DIACONVS.

1 Frater in Christo carissime, dum nos peritiae tuae facundia 5
et otii felicitate perpendens amaritudines occupationesque
multiplices peccatorum retractare contemnis, pudoris iacturam
2 dilectionis contemplatione sustineo. direxisti commemoratorium,
cui nihil possit adicere facundia peritorum, et opus, quod
ecclesiae possit uniuersitas recensere, breui reserasti compendio, 10
dum beati Seuerini finitimas Pannoniorum prouincias incolentis
uitam moresque uerius explicasti et quae per illum diuina
uirtus est operata miracula diuturnis mansura temporibus
tradidisti memoriae posterorum — nesciunt facta piorum
praeterire cum saeculo — ut omnes praesentem habeant et 15
secum quodam modo sentiant commorari, quibus eum relatio
peruenerit lectionis. et ideo, quia tu haec quae a me narranda
3 poscebas elocutus es simplicius, explicasti facilius, nihil ad-
iciendum labori uestro studio nostro credimus: siquidem aliter

1 *Epistolam Pascasii om. MV* 3 *sancto] om. CG* semper-
que] *semper G* eugepio *libri* 4 *pascasius T: paskasius L pa-*
schasius *CGN* 6 *perpendens NT: perpendis CGL* 7 *con-*
tempnis *L* 8 *cotēplatione L* 10 *ecclesiē GL* 11 *prouintias*
T 14 *tradidisti (corr. m. 1) L* nesciunt *CGNT: nesciunt*
enim *L* piorum *Bollandus: priorum CGLNT* 15 *perire N*
16 *relatio] relaxatio G* 17 *a] om. C* 19 *credimus NT: credidi-*
mus CGL alter *(corr. m. 2) T*

audita narramus, aliter experta depromimus. facilius uirtutes magistrorum a discipulis exponuntur, quae suggeruntur crebrius conuersatione docentium.

Diuinis charismatibus inspiratus scis, bonorum mentibus 4
 5 excolendis quantum gesta sanctorum utilitatis impertiant,
 quantum feruoris attribuant, quantum puritatis infundant.
 de qua re apostolicae uocis auctoritas latius innotescens: forma,
 inquit, estote gregi, et beatus Paulus Timotheo praecipit:
 forma esto fidelibus. unde idem apostolus iustorum
 10 catalogum summa breuitate contexens ab Abel incipiens
 insignium uirorum pergit narrare uirtutes. sic et ille fidelis-5
 simus Matathias morti gloriosissimae iam propinquans filiis
 suis hereditario iure sanctorum exempla distribuit, quorum
 certaminibus admirandis celebrius excitati animas suas pro
 15 legibus sempiternis sanctitatis feruore contemnerent. nec
 paterna liberos fefellit instructio: tantum enim profuerunt
 memoratis facta maiorum, ut aperta fide armatos principes
 deterrerent, castra sacrilega superarent, cultus arasque dae-
 monicas longe lateque diruerent ciuicamque coronam gestis
 20 decorati perennibus splendenti patriae prouiderent. unde et 6
 nos ornamentis sponsae Christi quiddam fraterno ministerio
 prouideri gaudemus, non quo ullis, ut credo, temporibus
 defuerit clarior uita maiorum, sed quod domum magni regis
 plurimorum uexilla trophaeorum habere conueniat. non enim

7 I Petr. 5, 3   9 I Tim. 4, 12   10 cf. Hebr. 11
 14 I Macc. 2, 51 sqq.

4 charismatibus *CGL* carismatibus *NT* inspiratis *G* scis]
 scis (= sanctis) *GN* 6 quantum feruoris attribuant *CGNT*: om.
L 7 de qua re] om. *CG* uocis] uobis *G* 10 katalagum
L pr. contexens *CGNT*: contexens et *L* 11 insignium *T*
 12 mathathias *libri* suis filiis *G* 13 hereditario *CL*
 14 ammirandis *NT*¹ celebrius (cf. I Macc. 2, 51) *CGLNT*: celerius
Sauppe 15 contemnerent *G* 17 aperta *NT*: apertissima *C*
GL 19 ciuicamque(?) *T* gestis *NT*: sertis *CGL* 20 per-
 hennibus *N* prouidere *CG* 22 gaudeamus *G* quo ullis *GNT*:
 quod ullis *C* quod illis *L* 24 trophaeorum *CGLNT*

uera uirtus excluditur numerositate uirtutum, sed optatis
successibus eatenus ampliatur.

2 *post* ampliatur *add. L*: misericordia dei nostri sanctitatem ue-
stram semper tueatur incolumen. EXPLICAT (EXPLICIT *N*) EPLA
PASCASII (PASCHASII *N*) DIACONI AD EUGIPIVM PRBRM (*om. N*) DIRECTA.
INCIPIUNT CAPITVLA LIBRI QVI APPELLATVR PARADISVS *NT* VI. ID IAN.
INCIPIIT VITA VEL ORITVS SCI SEVERINI CONFESSORIS *L* INCIPIIT PRO-
LOGVS IN VITAM SCI HILARII (HYLarii *G*) EPISCOPI ET CONFESSORIS
CG

HYMNVS IN LAVDEM SANCTI SEVERINI.

5 Canticum laudis domino canentes
Hunc diem festum celebremus omnes,
Quo Seuerinus penetrauit almus
Celsa polorum.

Quis stilo diues modulansque plectro
Cuncta signorum replicare possit,
Quae potens Christus studiis opimis
Contulit eius?

10 Inclitus uates nimiumque felix,
Saepius cui deus intimabat
Tunc ad oppressi populi salutem
Multa futura.

15 Voce praesaga laqueos latronum
Atque praedonum machinas retexens
Valde tutabat monitis supernis
Oppida fessa.

11 cf. Vit. XI, 1   13 cf. XXXVIII, 1   14 cf. IIII, 1.
V, 3. X, 2   17 cf. XI, 1. XXV, 3

1 Hymnus—Seuerini] *cod. Vat. 7172*: IN SCI SEVERINI   magnus
alta celox   4 almus
5 celsa polorum   6 qui   plec || f. 33^v tro   7 replicare   cōp hende i enarrare
miracula   scis   ppha   beatus   frequentius
8 que   opimis   10 uates   felix   11 sepius
i scia   c'todiebat   ciuitates i uicos lassa
14 psaga   15 pdonum   16 tutabat   17 oppida   fessa

Dulce solamen miseris ministrans
 Horridam pestem famis amputauit,
 Barbara plures feritate uictos
 Soluit ab hoste.

Magne confessor, humilis magister,
 Tu quidem normam monachis dedisti,
 Calle demonstrans sobrio sequaces
 Scandere caelum.

In tuis sanctis manibus refulsit
 Caelitus lumen refluensque creuit
 Ad tuos haustus olei liquamen
 Fontis ad instar.

Condolens cunctos inopes fouebat,
 Languidos sanans releuabat aegros:
 Omnis accedens salubrem medelam
 Sumpsit ab illo.

Tuque Siluinum loculo iacentem,
 Fratribus coram precibus peractis,
 Morte deuicta redire fecisti ad
 Gaudia uitae.

Cereos flamma fidei cremante
 Arguit sanctus pater infideles:
 Moxque flammescunt deitatis igne
 Algida corda.

1 cf. III, 3   3 cf. VIII, 5. VIII, 1. X, 2. XVIII, 3
 6 cf. III, 6. VIII, 4   9 cf. XIII, 2   11 cf. XXVIII, 2
 13 cf. XVII, 1   14 cf. VI, 1. XIII, 1. XXXIII. XXXIII.
 XXXVIII, 2   17 cf. XVI, 4   21 cf. XI, 3

nig. i. tribilis
 1 ministrans horridam   2 famēs (e in i corr. m. 1)   3 uictos]
    libauit   mēsurā   uia
 uictor Ozanam uicta Sauppe   4 soluit   6 normam   7 calle
    ascēde   i
 8 scandere celum   9 sacē   10 celitus   13 inhopes
 14 egros   15 accendens || f. 34^r   17 syluinum   19 redire]
 regredi Sauppe corr.   20 uite   23 moxque Sauppe: nosque eod.

Cuius ad funus ueniens sacratum
 Mutus accepit modulos loquelaē,
 Caecus exultat procul ambulantes
 Cernere notos.

5 Neapolis, gaude redimita festis,
 Plaude caelestem retinens patronum,
 Quem tibi summus decus et iuuamen
 Praestitit auctor.

10 Huius o clemens meriti creator
 Gloriam nobis ueniamque confer,
 Quo tui cultus super astra semper
 Luce fruamur.

Gloriam patri resonemus omnes.

2 cf. XLV, 1   3 cf. XLVI, 4

1 sacrat'   2 loquele   3 caecus] cer'   5 gaudet
 festa   6 celestem   7 sūm'] summum. *Ozanam Sauppe*
 8 pstitit . 9 meriti.   13 gloriam — omnes] *om. Ozanam Sauppe*

I. INDEX SCRIPTORVM.

Numeri adiecti paginas lineasque significant.

A) Scriptores, quos citat Eugippius.

a) Loci scripturae sacrae.		Actus apostolorum	
Genesis	49, 1—33 . . . . . 60, 3	20, 32 . . . . . 61, 20	
	50, 25 . . . . . 57, 17	ad Romanos 8, 27 . . . . . 60, 23	
Exodus	14, 14 . . . . . 17, 12	ad Corinthios I 5, 5 . . . . . 53, 21	
Regnorum IIII	4, 2—7 . . . . . 46, 12	ad Ephesios 1, 4 . . . . . 19, 14	
	6, 17 . . . . . 61, 1	5, 5 . . . . . 16, 1	
Psalmi	50, 19 . . . . . 61, 7	ad Hebraeos 11 . . . . . 69, 10	
	150, 1. 6 . . . . . 62, 6	ad Timotheum I 4, 12 . . . . . 69, 9	
Ioel	2, 12. . . . . 29, 4	epistola Petri I 5, 3 . . . . . 69, 7	
	2, 15 sq.. . . . . 29, 5	Iacobi 5, 16 . . . . . 49, 18	
Hieremias	17, 5 . . . . . 20, 17		
Maccabaeorum			
	I 2, 51 sqq. 69, 14		
Matthaeus	5, 14. 15. . . . . 18, 20	Sulpic. Seuer. dial. I 20, 7sq.	
	6, 3 . . . . . 5, 2; 46, 2	(p. 173 ed. Halm) 54, 7	
Marcus	10, 45 . . . . . 46, 1	Paulini Vita S. Ambrosii 43	
		(XIII, p. 42 ed. Migne) 54, 2	

B) Scriptores, qui citant Eugippii Vitam S. Seuerini.

Anonym. Valesii §. 46 (p. 291	Paulus Diacon. hist. Rom.
ed. Gardth.)	XV, 8 (ed. Droys.) 22, 17—23, 2
22, 14—23, 2	Paulus Diacon. hist. Langob.
Anonym. Valesii §. 47 sq.	I, 19. . . c. I, 1. XL. XLVI, 2
(p. 292 ed. Gardth.)	
51, 4	

II. INDEX NOMINVM ET RERV.

Abba (cf. Excerpta p. XXV) 58, 8
 Abel 69, 10
 Abraham 60, 10
 aedituus i. q. ostiarius *vel* ianitor
 ecclesiae 26, 19. 34, 7
 Aegypti terra 57, 12. Aegyptia serui-
 tus 63, 15
 Alamanni a Romanis apud Batauis
 uicti 10, 8. 44, 14. 16. Alaman-
 norum incurus assidui 37, 8.
 44, 5. Alamannorum copiosissima
 multitudo cuncta uastat 43, 9.
 Alamannorum saeua depraeditio
 50, 17
 Alpium cacumina 47, 2
 Amantius diaconus ad Gibuldum
 regem missus 37, 20
 Ambrosius quidam de exilio reuocatus
 11, 2. 51, 16
 beatus Ambrosius, Mediolanensis epi-
 scopus, seruum Stiliconis tradit
 satanae 54, 1
 antistes = *episcopus* 43, 4
 apostolus (*sc. Paulus*) 16, 1. 19, 14.
 53, 21. 69, 9
 architectus 3, 7
 Ariminum 1, 9
 Arriani *uide* haeretici
 Asturis, oppidum paruum Norici
 Ripensis 7, 2. 13, 9, barbarorum
 uastatione deletum 14, 15 (*hodie*
Klosterneuburg, cf. *Mommsen*
CIL III p. 683)
 Attila, rex Hunnorum, defunctus
 (*anno 452*) 13, 2
 Auitianus miles diripit monasterium
 s. Seuerini 62, 20
 aurifices barbari pro fabricandis rega-
 libus ornamentis custodia clausi
 23, 21. 24, 2, dimissi 24, 16

Baptisterium 9, 26. 40, 18. 41, 4
 Barbaria, inlustris femina, corpus s.
 Seuerini suscipit 12, 19. 65, 9
 barbari (*s. e. Germani*) 8, 9. 26, 20.
 27, 2. 38, 20. 49, 12. 55, 8. b. in
 oppido Comagenis consistentes 14,
 5. 15, 6. Asturis oppidum delent
 14, 19. 15, 6. a Romanis capti
 17, 14, dimissi 17, 24. b. quidam
 ad Italiam pergunt 22, 14. barba-
 rorum crebri incurus 5, 14. 27,
 10, dicio 25, 5, durum imperium
 35, 14, iniusta dominatio 57, 13,
 nundinae 25, 8. — b. (= *Gothi*) 36,
 3. (= *Alamanni*) Batauis oppi-
 dum inuadunt 40, 22. 41, 5. a
 Romanis uicti 44, 7. barbari
 praedones 7, 9. 16, 17. b. auri-
 fices 23, 22. monachus barbarus
 genere 52, 21
 basilica 9, 23. 25, 24. 26, 18. 31, 2.
 39, 13. 45, 13
 Bassus: uita Bassi monachi 1, 7
 Batauis oppidum inter Henum et
 Danuuium flumina 37, 4. 41, 21.
 uictoria apud B. 10, 8. Hunu-
 mundus B. inuadit 41, 1. Quinta-
 nenses in oppidum B. migrant
 44, 6. — Batauinum oppidum 39,
 13. limes Batauinus 38, 17 (*hodie*
Passau, cf. *Mommsen CIL III*
p. 690)
 Batauini genitale solum relinquere
 dubitant 44, 22
 Boiotro (*codd. etiam* boiothro, boitro,
 biotro) locus extra muros Bata-
 uini oppidi trans Henum situm
 39, 14. 53, 12 (*ortum ex nomine*
Boiodurum; *nunc fort. Innstadt*
prope Passau, cf. *Mommsen l. c.*)

Bonus monachus s. Seuerini, barbarus genere 11, 9. 52, 21
 Burcum (Burgum *CGL*) habitaculum s. Seuerini, uno a Fauianis distans miliario 18, 11
 Businca, paruus fluuius prope opp. Quintanis 32, 16

Caccauus (caccabus *CGL*?) olei 46, 7
 cantor ecclesiae 42, 2. 66, 15
 castellum (= oppidum) 8, 10. 13. 10, 3. 27, 10. 12. 16. 28, 19. 30, 6. 32, 17. 33, 18. 35, 7. 43, 5. 10. 64, 13. 18. superiora (i. e. in superiore parte Danuuii sita) castella cultore destituta 40, 4. 48, 5

catholicos rebaptizare 23, 8
 cellula 18, 5. 7. 22, 19. 23, 17. 27, 4. 31, 19. 38, 21. — (i. q. paruum monasterium) 37, 6. 39, 14. 55, 24. 59, 12

cereus 8, 11. 17. 27, 23. 28, 6. 11. 13. 14. 18. 29, 1. 31, 8

Christus: Christi gratia 4, 2. 35, 4, miracula 17, 25, sacraria 40, 16, auxilium 55, 5. Christo donante 5, 3, reuelante 21, 7. 55, 22. Christo (i. e. Christianis) esuriente 16, 7. in Ch. nomine 33, 8. fratres in Ch. 60, 2. Christum praeferre 61, 17. — Christi miles (i. e. Seuerinus) 22, 13. 34, 4. 36, 14. Ch. seruus 24, 18. 34, 10. 50, 20. Ch. legatus 50, 9. Ch. sponsa (i. e. ecclesia) 69, 21

cilicium 56, 8

ciuica corona 69, 19

Comagenis oppidum 11, 6. 14, 5, ab hostibus liberatum 7, 5. 15, 5. — oppidanei Comagenenses 52, 3 (*hodie fort. Tulln, cf. Mommsen CIL III 683*)

comes (sc. domesticorum Pierius) 63, 19 (*cf. Notit. dign. I p. 45 B*) — comites (= Suite): conductis plurimis comitibus 46, 21. ductor comitum 47, 6

commemoratorium 2, 5. c. uel indicia uitae 3, 3. 5, 21. 67, 4. 68, 8

congregatio cuncta (sc. monachorum s. Seuerini) 65, 15

s. Constantius, pontifex oppidi Lauriaci 48, 13 (*eundem Ennodius in uita s. Antonii 385, 17. 386,*

16 [ed. Hart.] commemorat; *cf. Pallmann hist. migr. pop. II p. 408*)

Cucullis castellum 8, 10. 27, 16. 28, 19 (*Cuculle tabulae Peuting.; nunc Kuchel*)
 custos ecclesiae 14, 2

Daemon (= diabolus): a daemone corripere 53, 18. 54, 11. d. curari 54, 13. 17. a daemonibus obsessi 67, 1 — daemone corripere 62, 23 — daemonicas aras diruere 69, 18

Danuuius 13, 3. 16, 4. 11. 23, 11. 13. 25, 7. 27, 2. 32, 15. 37, 5. 41, 12. 50, 2. 52, 7. 58, 19. 63, 3. 64, 11, saepe glaciali nimietate concretus 19, 8, superfluens 32, 17. Danuuii nauigatio 40, 20. oppida in superiore parte D. 45, 8. *cf. Hister*

Deogratias, fidelis portitor commemoratorii 3, 22

diabolus 54, 10 — diabolico spiritu repletus 40, 8

diaconus 1, 3. 28, 2. 34, 13. 35, 2. 37, 20. 38, 5. diacones 33, 22

diocesis (sic *codd.* omnes: dioecesis *Sauppe*) 43, 5

Ecclesia (sc. catholica) 19, 21. 29, 7. ecclesiae universitas 68, 10 — (= basilica) 29, 11. 20. 32, 18. 33, 19

elemosyna (sic *optimi codd. et Excerptorum et Vitae*) 8, 14. 10, 4. 14, 11. 29, 13. 45, 11

energumeni (= a diabolo obsessi) 54, 12

Enus uide Henus

Epiphaniorum dies 58, 7

episcopatus honor 8, 7. 26, 5. 39, 9

episcopus 17, 1. 51, 2. 58, 9. 65, 18

ergastulum 24, 7

Eugippius presbyter (*codd. Vitae habent Eugipius uel Eugepius, codd. Excerptorum Eugippius uel Euepius; in subscriptione codicis Sangermanensis Excerptorum scriptum est egippius*) 1, 1. 4. 68, 2. 3. appellatur frater in Christo carissimus 68, 5; *cf.* 65, 6 euangelium legere 41, 9

Fauianis ciuitatula 7, 7. **F.** ciuitas fame oppressa et liberata 15, 13. **Burcum**, uno a **F.** distans miliario 18, 11. proximus a **F.** uicus 23, 12. in secundo a **F.** miliario 27, 2. **F.** oppidum tributarium et uicinum **Feletheo** regi 50, 1. **Frederico**, fratri **Felethei**, traditum 58, 20. antiquum et omnibus maius monasterium s. **Seuerini** iuxta muros oppidi **F.** 40, 20. 41, 9. 51, 8 — **Fauianensium** muri 7. 10 (*hodie Maurer prope Oeling, cf. Mommsen CIL III p. 687*)

Feba (**Feua CGL**) cognomen **Felethei** regis **Rugorum** 7, 19. 10, 21. 12, 2. 23, 3. 49, 20. 56, 17. 58, 18. 63, 8

Febanes, princeps **Rugorum** 40, 2 (*fortasse idem est, qui Feba; forma enim ab acc. germ. Feban nominis Feba eodem modo ducta esse uidetur, quo ab nomine fem. generis Bertrada ductae sunt formae Bertradanae, Bertradanam. R. Heinzel; cf. Büdinger hist. Austr. I p. 49*)

Felethe, castellum **Mulsemensis** (?) regionis Italiae (**Montem Feletem uel Felentem CGL**) 64, 13

Feletheus, **Rugorum** rex, qui et **Feba**, filius **Flaccitheï**, coniugem rebaptizare catholicos uetat 7, 19. 23, 3. **Romanos** in suam fidem recipit 10, 21. 49, 20, ad s. **Seuerinum** morientem uenit 12, 2. 56, 17. 58, 18, captus et ad **Italiam** transmigratus 63, 8. — unus ex optimatibus **F.** regis 52, 6

Ferderuchus uide **Fredericus**

Flaccitheus, **Rugorum** rex, pater **Felethei** et **Frederici**, ab insidiis inimicorum s. **Seuerini** oraculo liberatus 7, 12. 20, 1, moritur 21, 8. cf. 59, 9. — **Flaccitheï** filius **Feletheus** 8, 1. 23, 4

Fredericus, filius regis **Felethei**, a periculo mortis liberatus 8, 3. 24, 1. **Fredericum** patrum interficit 63, 5, ab **Odoacare** deuincitur et fugatur 63, 7, ad propria reuertit 63, 9, ad **Theudericum** regem fugit 63, 11

Fredericus (**Ferderuchus CGL**) frater **Felethei**, **Rugorum** regis, a

fratre oppidum **Fauianis** accipit 58, 18, a s. **Seuerino** admonetur 12, 8. 58, 21. 59, 5. 14, monasterium s. **Seuerini** diripit 12, 12. 62, 14. 63, 1, a **Frederico** fratris filio occiditur 63, 5 (*cf. Das Handschriftenverhältniss d. Vita Seuerini in Sitzb. XCV, p. 495 sq.*)

a. **Gelasius**, sedis **Romanae** pontifex, 65, 16

s. **Geruasii** et **Protasii** martyrum reliquiae 8, 15. 25, 23

Gibuldus (s. **Gebuldus**) **Alamannorum** rex, captos **Romanos** reddit 9, 15. 37, 8

Giso (*in quibusdam codd. Gisa*), coniux **Felethei** regis, rebaptizare catholicos conatur 8, 1. 23, 6, a s. **Seuerino** admonetur 12, 2. 56, 18. 23

Gothi ex inferiori **Pannonia** infensi **Flaccitheo** regi 20, 2. 12. **Tigurniam** obsident 36, 5 — **Gothorum** principes 20, 6

Haeretici (= **Arriani**) hostes ecclesiae 19, 21. cf. 20, 9. 23, 8

Heliseus propheta 46, 12. beatus 61, 1

Henus flumen 16, 11. 37, 5. 39, 14

Heruli oppidum **Iobiaco** uastant 10, 1. 42, 16

Histri fluuenta 27, 5. cf. **Danuuius**

Hunni: **Attila**, rex **Hunorum** 13, 2

Hunumundus (*in cod. L ex corr. Hunimundus*) oppidum **Batauis** inuadit 40, 21

b. **Iacob** 60, 3

Iacobus apostolus 49, 18

ianitor (= ostiarius, aedituus) 34, 2. 13. 35, 1

ieiunium: *sing.* 8, 14. 14, 11. 29, 5. 6. 37, 2. 43, 8. 11. i. indicare 43, 16. soluere 56, 10. i. triduanum 27, 22. 43, 6. i. paucorum dierum 22, 3 — *plur.* 9, 14. 10, 4. 13, 16. 15, 3. 40, 10. 45, 11 — **ieiunare** 55, 15

- Iesus dominus 46, 11. 54, 1. I. Christus 23, 19. 33, 12. 34, 16. 59, 17. *vide* Christus
 Inportunus consul (*a. p. Chr. n. 509*) 1, 5
 Iobiaco (Iouiāco *L*) oppidum uiginti et amplius a Batauis milibus disparatum 41, 20 (*hodie Schlögen prope Haibach, cf. Mommsen l. c. p. 690*)
 s. Iohannis Baptistae benedictio 9, 24. 39, 21, reliquiae 41, 16, basilica 41, 18
 s. Ioseph patriarcha 57, 16
 Israel filii 57, 11
 Italia 20. 7. 22, 15. 17. 23, 1. 38, 18. 63, 8. 14. 65, 12. Italiae regiones 64, 11
 Iunao (*sic codd. meliores*) oppidum 31, 1. 16 (*nunc Salzburg; glossa cod. Vind. salciburg. cf. Mommsen l. c. p. 668*)

 Laicus 2, 8. epistola laici nobilis, continens uitam Bassi monachi 1, 6. laici nobiles 4, 9
 latinus: homo omnino latinus *appellatur* Seuerinus 5, 11
 Laudicius caecus 66, 6
 Lauriacum ciuitas 10, 17. 21. oppidum 36, 8. incolae superiorum oppidorum ad Lauriacum transmigrant 44, 21. 45, 8. 48, 4. 49, 22. Romani de Lauriaco discedunt 51, 6 (*hodie Lorch prope Enns, cod. Vind. lorch; cf. Mommsen l. c. p. 689*)
 limes (*sc. Romanus*) 38, 15. limes Batauinus 38, 17
 Loth uxor 26, 13
 Lucania: Bassus monachus in Lucaniae regione defunctus 1, 9
 s. Lucillus presbyter 12, 6. 58, 7. ad Gibuldum missus Romanos ex captiuitate reuocat 38, 11. ad Italiam una cum Romanis transmigrat 63, 18. 65, 6.
 Lucullanum castellum: corpusculum Seuerini in L. c. collocatum 65, 17 (*nunc Pizzofalcone (?) prope Neapolim*)

 Mamertinus tribunus oppidi *Fauianis*, post episcopus 17, 1
 Marcianus monachus s. Seuerini 11, 16. ciuis oppidi Cucullis 27, 19. post presbyter monasterii s. Seuerini Lucullanensis ante Eugippium 55, 1. 4. 65, 14
 Marcus subdiaconus (*in codd. MNTV* diaconus) 34, 25
 Marinus, primicerius cantorum s. ecclesiae Neapolitanae 66, 15
 Martinus *vide* Maternus
 martyr: reliquiae martyrum s. Germanii et Protasii 8, 6. 25, 18. 23. 39, 15. sanctuaria beatorum martyrum 26, 1. 41, 11
 Matathias fidelissimus 69, 12
 Maternus ostiarius ecclesiae opp. Quintanensis 33, 24. 35, 1 (*in codd. MNTV* 35, 1 Martinus *appellatur*)
 Maurus, basilicae monasterii Fauianensis aedituus a barbaris captus 26, 18, a Seuerino liberatus 27, 4. mausuleum (mausoleum *CGLM*) 65, 18
 Maximinus (Maximus *M* Maximianus *CGL*) presbyter oppidi Iobiacensis a barbaris interfectus 42, 8
 Maximus Noricensis ad Seuerinum frequentare solitus 42, 20, uestes s. Seuerino media hieme defert 46, 16
 Mediolanense territorium 43, 13. Mediolanensis episcopus Ambrosius 54, 2
 Moderatus, cantor ecclesiae monasterii Fauianensis 42, 1
 Moesia prouincia 63, 13
 monachus: Bassus m. 1, 8. Bonosus m. 11, 9. 52, 21. Marcianus et Renatus m. 11, 17. *cf.* 55, 5. Vrsus m. 11, 21. Valens m. 48, 12. tres superbientes monachi 11, 12. 53, 13. 18. 54, 15. Seuerinus monachis suis dat formam 26, 9. cellulam paucis m. in opp. Batauis condit 37, 6. m. s. Seuerini 43, 15. 22. 55, 6. 22 — nomen monachi 61, 11. 15
 monasterium montis, cui uocabulum est Titas 1, 8. m. Seuerinus haud procul a ciuitate Fauianis construit 18, 8. 21, 16. basilica monasterii 25, 24. 26, 18. antiquum et omnibus maius monasterium

iuxta oppidum Fauianis 40, 19.
51, 8. 43, 1. — monasterium Lu-
cullanense 55, 2. 63, 3. 66, 23.
cf. cellula

ad Montem Feletem *vide* Felethe
Museumensis (?) regio Italiae (multis
emensis regionibus *CGL*) 64, 13

Neapolitana ciuis 66, 2, ecclesia
66, 16. Neapolitanus populus 12,
20. 65, 16

Noricum: a) Ripense: Seuerinus ad
Norici Ripensis oppida, Pannoniae
superiori uicina uenit 5, 3. 13,
8. N. R. oppida superiora 27, 9.
b) *Mediterraneum*: s. Seuerinus
ad N. scripta destinatus 10, 3. No-
rico uestes deferunt 10, 14. Norici
populos pro decimis dandis hor-
tatur 35, 22. N. metropolis
Tigurnia 39, 11. Maximus de
Norico uenit 42, 20. Marcianum
et Renatum ad N. dirigit 55, 2 —
Norici decimas dirigunt 9, 10.
Noriconum religiosa collatio uestes
profligat 47, 1 — Maximus Nori-
censis 46, 16

Nouae, ciuitas prouinciae Moesiae
63, 12 (cf. *Anon. Val.* § 42; *nunc*
Bunovich prope Svisstova in Bul-
garia; cf. *Mommsen l. c. p. 141.*
992)

Odoacar (Odoouacar *CG* *plerumque*;
Odoacer *L*) adulescentulus a s.
Seuerino praenuntiatus regnaturus
7, 17. 22, 17, s. Seuerino fami-
liares litteras dirigit 51, 12.
Ambrosium de exilio reuocat 11,
1. 51, 17. O. integer tredecim et
quattuordecim annos 51, 21, Ru-
gis infert bellum 63, 6, fratrem
Onoulfum cum exercitu mittit
63, 9

Onoulfus, frater Odoacar's regis,
Fredericum fugat 63, 11, Romanos
ad Italiam migrare iubet 63, 13
oppidum: Norici Ripensis oppida
superiora (*i. e. ultra Batavis oppi-*
dum sita) 27, 9. superiora castella
40, 4. 48, 4. oppida in superiore
parte Danuuii 45, 7 — oppida

inferiora, id est Rugis uiciniora
10, 23 — oppidanei 14, 23. 52,
3. *passim*

optimates: quidam ex optimatibus
regis Rugorum 11, 5. 52, 5
oratorium paruum 56, 3. oratorii
pauimentum 56, 8. corpusculum
s. Seuerini in oratorio castelli
Felethe positum 64, 19. 65, 5

Orestes patricius *Placentiae a. 476*
ab Odoacare inique peremptus
4, 15 (cf. *Anon. Vales.* § 37. p.
290, 3 *Gardth.*)

oriens: Seuerinus ad quandam orientis
solitudinem profectus 5, 12. non-
nullas orientis urbes nominat 5,
17. de partibus orientis aduenit
13, 7

ostiarius (= ianitor, aedituus) 8, 8.
33, 24

Pannonia superior 5, 14. P. inferior
20, 2. utraque P. 13, 3 — Pan-
nonii: s. Seuerinus adueniens in
uicina Norici Ripensis et Pannoni-
orum 13, 8. finitimae Pannoniorum
prouinciae 68, 11

Pascasius (Paskasius *L* Paschasius
CG) diaconus 1, 2. 3. 68, 1. 4.
appellatur egregius Christi mi-
nister 67, 4

pater (*sc. ecclesiae*): duorum patrum
(*sc. Ambrosii et Seueri Sulpicii*)
exempla 11, 14. beatorum patrum
uestigiis inhaerere 26, 9. *Seue-*
rinus appellatur tantus pater
26, 22

patriarcha 60, 13

Paulinus presbyter 9, 20. 39, 4,
postea episcopus Tigurniae 39, 11.
litterae ad s. P. episcopum desti-
natae 43, 3

beatus Paulus 69, 8; cf. apostolus

Pientissimus 46, 6]

Pierius comes 63, 19 (*fuit comes*
domesticorum Odoacar's regis,
qui in pugna ad Adduam a. d.
III idus Augustas 490 interfectus
est; cf. *Anon. Val.* §. 53 p. 294,
10 *Gardth.*)

pontifex (= episcopus): s. Constantius,
eiusdem loci (*i. e. oppidi Lauriaci*)
pontifex 48, 13. s. Gelasius, sedis
Romanae pontifex 65, 16

Postumianus 54, 7
 presbyter 9, 20. 26. 12, 6. 13, 14.
 27, 23. 28, 2. 21. 33, 18. 21. 34,
 12. *passim*
 Primenius, presbyter Italiae, nobilis
 et totius auctoritatis uir 4, 13
 primicerius cantorum ecclesiae Nea-
 politanae 66, 15
 Processa, ciuis Neapolitana 66, 1
 Procula uidua 15, 21
 Protasius *uide* Geruasius
 psalterium 28, 1

Quintanis, municipium Raetiarum
 secundarum 32, 14. castellum 33,
 18. Quintanense oppidum 44, 4 —
 Quintanensium fides 33, 2 (*cod.*
Vind. chunizen; *hodie* *Platling*
prope Osterhofen; *cf.* *Mommsen*
l. c. p. 734. Notit. dign. occid.
II p. 101 sq. ed. B.)
 Quintasius quidam in oppidum Iobiaco
 missus 42, 6

Raetiae: de partibus Raetiarum 16,
 9. s. Valentinus, Raetiarum quon-
 dam episcopus 58, 8. Raetiarum
 secundarum municipium Quintanis
 32, 14

Renatus monachus 11, 17. 55, 2. 5
 Romani uictoriam de Alamannis apud
 Batauis reportant 10, 9. 44, 10.
 13. cum barbaris in oppido Coma-
 genis habitantes 14, 6. 15, 7,
 duris condicionibus a Gisa regina
 aggrauati 23, 10, a regina remissi
 24, 14, de Lauriaco discedentes
 beniuola cum Rugis societate
 uiuunt 51, 5, ad suas provincias
 (*i. e. Italiam*) migrabunt 51, 10,
 ad Italiam migrare iubentur 63,
 14 — Romana uastatio 37, 17.
 Romanum imperium 38, 14.
 Romana provincia (*i. e. Italia*) 57,
 14 (ad Romani soli provincias *CG*
 51, 10) Romanae sedis pontifex
 65, 16

Rugi: Rugorum gens 7, 15. R. uni-
 uersa gens ad Seuerinum frequen-
 tat 22, 10. Romani cum Rugis
 beniuola societate uiuunt 51, 7.
 turba latronum aliquos ex Rugis
 capit 20, 22. Rugis Odoacar bellum

infert 63, 7. inferiora oppida Rugis
 uiciniora 10, 23. oppida Romana
 a Rugis Danuuio dirimuntur 50,
 2 — Rugorum rex Flaccitheus 7,
 12. 20, 1. R. rex Feletheus (Feba)
 10, 21. 58, 18. 49, 20. 56, 17. R.
 princeps Febanes 40, 2 (*cf.* Feba-
 nes). optimates regis Rugorum 11,
 5. quidam Rugus genere 21, 10

Saluator 18, 20. 19, 1. 18. 24, 21.
 46, 2

satanas 11, 13. 53, 21. 54, 3

scamarae: latrones, quos uulgus
 scamaras (*falso* scameras *L.*)
 appellat 27, 7. *cf.* *Menander Prot.*
p. 35 (IV p. 237 ed. Müller):
οἱ σκαμαρεῖς ἐγγωπίας ἀνομα-
ζόμενοι ἐνεδρεῖσσαντες ἀπέλλοντο
ἱπποὺς. Theophranes p. 673 ed.
Bonn. Iordanes Get. c. 58 (p. 135,
14. ed. Momms.): plerisque ab-
 actoribus scamarisque et latroni-
 bus undecumque collectis. *cf. quae*
Mommsen in ind. p. 197 adnotat
 seniores nostri (*sc. monasterii s.*
Seuerini) 62, 9

s. Seuerinus: Seuerini patria ignoratur
 4, 6. fuit homo omnino latinus 5,
 11. ad quandam orientis soli-
 tudinem profectus 5, 12. post
 mortem Attilae (*anno 452*) ad
 Norici Ripensis oppida uenit 5.
 14. in oppido Asturis moratur 7,
 12. 13, 9. inde in oppidum Coma-
 genis se confert 14, 5. Comagenis
 ab hostibus liberat 7, 5. 15, 7.
 in oppidum Fauianis uenit 15, 17.
 Fauianis a saeua fame liberat 7,
 7. 15, 20. praedones barbaros de-
 uictos dimittit 17, 24. ad Vineas
 secedit 18, 5. in oppidum Fauianis
 reuertitur et monasterium haud
 procul ab oppido extruit 18, 8
 monachos s. proposito informat
 18, 9. ad secretum habitaculum
 Burcum secedit 18, 11. uitae eius
 ratio 19, 8. ab haereticis honoratur
 19, 21. Flaccitheum ab insidiis
 liberat 20, 1 sqq. filium uiduae
 gentis Rugorum sanat 21, 10 sqq.
 Odoacari futura praedicit 22, 17.
 Gisam rebaptizare catholicos uetat

23, 8. Romanos e seruitute liberat 24, 15. reliquias ss. Genuasii et Protasii in basilicam monasterii Fanianensis suscipit 25, 24. episcopatus honorem respuit 26, 5 sqq. monachis dat formam 26, 9. Maurum ostiarium liberat 26, 18. in castellum Cucullis uenit 27, 12. sacrilegos ibi corrigit 28, 17. castellum a locustarum pernicie liberat 28, 19 sqq. in oppido Iuuao miracula facit 31, 1 sqq. mulierem sanat 31, 16. in oppidum Quintanis uenit 33, 3. ecclesiam ab inundatione Danuuii seruat 33, 11. Siluinum presbyterum uitae reddit 33, 18 sqq. curam captiuorum egenorumque gerit 35, 5. Norici populos hortatur, ut decimas dent 35, 22. ciues Lauriacenses a pernicie rubiginis seruat 36, 8. in oppidum Batauis uenit 37, 7. cellulam ibi paucis monachis construit 37, 6. oppidum a Gibuldo rege seruat 37, 11. Romanos captos liberat 38, 12. interfectos milites Romanos sepelit 38, 14 sqq. Paulinum episcopum ordinatum iri praedicat 39, 7. cladem Batauinorum praedicat 40, 14 sqq. reliquias s. Iohannis Baptistae in monasterium Fauianense suscipit 41, 18. Iobiensis cladem praedicat 42, 1 sqq. Noricos ab irruptione hostium liberat 42, 20 sqq. leprosum mundat 43, 18. Batauios admonet, ut Lauriacum proficiantur 44, 20. Lauriaci oleum pauperibus largitur 45, 13 sqq. Romanos congregatos ut uigilent hortatur 48, 4 sqq. Romanos Lauriaco ad inferiora oppida deducit 51, 6. quot annos Odoacar regnatus sit praedicat 51, 21. filium Rugi nobilis in oppido Comagenis sanat 52, 5 sqq. elephantiosum curat 52, 12. in oppido Boiostro tres superbientes monachos tradit satanae 53, 12 sqq. horam tribulationis Marciani et Renati significat 55, 1 sqq. Vrsu curat 52, 10 sqq. uitae eius rationes 55, 24 sqq. Febam regem adhortatur 56, 15 sqq. generalem populi migrationem praedicat 57, 9 sqq. corpus suum in Italiam transferri iubet 57, 18. diem obitus praedicat

58, 5. Fredericum obsecrat, suos hortatur 58, 18 sqq. moritur (*a. d. VI idus ianuarias a. 482*) 62, 7. corpus eius ad castellum nomine Felethem transportatum (*a. 488*) 64, 12 sqq. multi aegri curati 64, 15 sqq. in mausuleo castelli Lucullanensis collocatur (*a. 492 — 496 ?*) 65, 17. multi aegri sanati 65, 20 sqq. — *appellatur beatus* 1, 13. 7, 2. *saepe*, beatissimus 20, 4, sanctus 2, 2. 3, 4. 8, 2. *saeptissime*, sanctissimus 41, 8, uir beatus 34, 15. 45, 18. *passim*, uir sanctus 15, 12. 21, 15. *saeptissime*, uir dei 15, 2. 16, 19. *saeptissime*, homo dei 15, 15. 44, 21. *saepe*, sanctus dei famulus 55, 16. famulus dei 36, 7. 58, 10. *saepe*, dei fidelissimus famulus 4, 1, seruus dei 24, 23. *saeptissime*, fidelis seruus 45, 22. reuerentissimus Christi seruus 24, 18, Christi famulus 41, 4. 15. *saepe*, Christi miles 22, 13. 58, 22, uir propheticus 43, 11, pater sanctissimus 57, 24, doctor humilis 53, 13, spiritalis doctor 55, 24, doctor piissimus 37, 16, doctor dulcissimus 59, 15

Senerus Sulpicius 54, 6

Siluinus, presbyter castelli Quintanis, defunctus 9, 5. 33, 19, uitae redditus 34, 17

Stilliconis seruus, auctor falsarum epistolarum, ab Ambrosio satanae traditus 54, 2

subdiaconus (*sic CGL*; *diacenus MN TV*) 35, 1

Sulpicius *uide* Senerus

Teio elephantiosus curatus 11, 7. 52, 12

Theudericus (theodericus *CGLM*) rex Gothorum 63, 12

Thoringi in oppidum Batauis irruunt 45, 4. Thoringorum saeua depraeditio 50, 17

Ticuntia (Tyguntia *CG* Tigantia *L*) riuus duo milia passuum a Fauianis 17, 15

Tigurnia (Tiburnia *CGL*² Tiburtinia *L*¹): oppidum Tigurniae 36, 1.

- ciues Tigurniae uario cum obsidentibus Gothis certamine dimicant 36, 4. T. metropolis Norici 39, 10 (*al. Teurnia, nunc S. Peter im Holz prope Spital ad Drauum; cf. Mommsen l. c. p. 593*)
- Timotheus 69, 8
- Titus (*falso Titus TV*) mons super Ariminum situs 1, 9 (*cf. Acta Sanctorum, Vita s. Marini tom. II Sept. p. 216 col. 2. ad cacumina diuexi montis, qui lingua rustica uocatur Titanus. Vita s. Petri tom. VI Aug. p. 643, col. 2*)
- tribunus: Mamertinum, tunc tribunum, qui post episcopus ordinatus est 17, 1
- turmae militares deletae 38, 16
- Valens monachus 48, 12
- s. Valentinus, Raetiarum quondam episcopus 58, 8, 11
- s. Victor, episcopus Neapolitanus 65, 18
- uilicus Frederici regis 62, 19
- ad Vineas, locus remotior (*sc. a Fauianis*) 18, 5
- uirgo consecrata 34, 6, sacra 12, 21
- Vrsus monachus 11, 21. 55, 11

III. INDEX VERBORVM ET LOCVTIONVM.

A, ab = *ex*: quibus ab illis finibus exterminatis 30, 1. a uastatione eripere 50, 21. a potestate daemonis erueret 54, 17
 abesse: quod absit 59, 5. — in absenti (?) 48, 3
ablatiui usus rarior: uestes Norico deferre 10, 14. — *pro* in *c. abl.*: sub carro, quo adhuc erat corpusculum 12, 18. paruo oppido morabatur 13, 8. in oratorio, quo manebat 56, 4. 64, 19. ad hospitium, quo suscipi consueuerat 65, 2. sub uehiculo, quo corpus portabatur 66, 4. — *abl. temporis pro acc.*: quot annis regnaturus foret 11, 3. multis diebus 16, 11. 37, 21. diebus aliquot remoratus 39, 6. 43, 1. multis apud se seruatas temporibus 41, 17. tota nocte festinans 50, 5. quadraginta annis perseuerans 53, 10. mensibus quinque 54, 9. omni tempore amictu utebatur 56, 9. diuturnis mansura temporibus 68, 13. — *abl. causae pro ob c. acc.*: tali temeritate sensurus 59, 5. — *abl. modi pro cum*: luctuosa uociferatione reuertitur 30, 7. — *abl. absol.*: perlato sibi, quod 20, 21. respondentibus 66, 8. uitam rebus tranquillissimis terminauit 21, 9
 abraderet: abrasa segete (*cf.* 30, 5: agrum inuenit abrosum) 8, 15 abrasis omnibus monasterii rebus 63, 2
 absque iuramenti praesidio 24, 3. a. ullo libertatis incommodo 51, 10. a. ullo fastidio 53, 8. a. ulla sui captiuitate 57, 15
abstracta pro concretis: libro uestri magisterii 6, 1. diuina protectio

14, 12. auctoritas diuina 29, 3. tua ueneratio 17, 5. humilitatis meae monita 20, 15. dilectio tua 39, 7. iustificationis augmentum 19, 17. densitas locustarum 30, 1. diuina largitio 30, 22. ingruente barbarie 44, 24. — largitio in unum collata 36, 6. largitioni sanctae tuae 59, 8. *cf.* benedictio, hospitium
 accedere = *uenire*: beniuolus precator accedis 50, 17
 accipere = *recipere*: cur nos sic accipis 57, 3
 accola = *incola*: quod Bureum appellatur ab accolis 18, 11. 27, 17. 33, 5
accusatiuus: non multum (multo *C GL*) post 36, 4. *cf. Kühner Ausf. Gramm. p. 296, 24*
 aciem perspicuam habere corporeis luminibus 53, 5
 actus: ab iniquis actibus temperare 57, 5
 ad: ad uocem aperuit oculos 9, 6. de exilio ad serui dei litteras reuocare 11, 2. ad tale facinus (*sc. perpetrandum*) manus extendere 62, 19. — ad = *ob*, *causa*: ad hoc uxoris Loth exemplum proponebat 26, 13. — = *in*: reuertentem ad patriam 9, 21. 43, 17. uade ad Italiam 23, 1. ad agrum egrediens 30, 4. ad eundem locum confugientem 41, 4. ad Noricum direxerat 55, 2. ad Italiam migrare 63, 14. ad castellum apportatum est 64, 13. 17. ad hospitium reuersus 65, 1. ad oratorium currentes 65, 5. — ad uicem = *instar* 32, 21

- adcrecere = *crecere*: reuerentiae terror adcreuit 54, 19
adeptae (*passive*) familiaritatis dies 4, 17
adesse = *esse*: unicum sibi remedium affore crediderunt 15, 14
adhuc = *etiam tum, ad id tempus*: 12, 18. *cf.* 34, 20
adimplere uenerabile propositum sanctis operibus 13, 12, orationes et psalmodiam 56, 2
aditus = *ianua*: uidens clausum aditum 31, 21
adiuratio = *obsecratio*: 34, 24
admittere (= *committere*) talia 54, 4
adquieuit presbytero retinenti se et praebere cupienti 42, 16
aduenire (= *uenire*) in uicina Norici 13, 8. in castellum aduenerat 27, 17. illuc a. 37, 7. 50, 10
aduersantes = *hostes*: frustratis insidiis aduersantur 21, 8
aduersarius = *diabolus*: 26, 3
aduersitas 20, 13
aduersum = *hostile*: nihil aduersi sentire 48, 16. *cf.* 27, 13
aedificationis alloquium 62, 1
aegritudo 55, 21. 56, 7
aestimare = *existimare, putare*: aestimantes se uallatos 15, 8. quae te aestimas reseruare 16, 6. aestimantes se reperturos 57, 21. 64, 1
affatibus salutaribus exhortari 56, 19
affatus benedictionis propheticæ 60, 4. affatu longi sermonis 61, 19
affectus iugiter orandi 11, 11. Christum cunctis affectibus praestulerunt 61, 17
afferre animae interitum allaturum 19, 4
afflictio 57, 1
affligere 35, 12. populis afflictis 18, 16
aggrauare = *premere*: Romanos duris condicionibus aggrauans 23, 10
agere = *efficere*: id egit omnipotentia saluatoris, ut cogeretur 24, 21. quod non sine nutu diuini muneris agebatur 27, 14
agnoscere = *cognoscere, intellegere*: agnosco me prorsus indignum 32, 3. ut ante mortem non potuisset agnosci 34, 25. quos peremptos nullas agnouerat 38, 20. 49, 15. 61, 1
agon: post multos agones 56, 15
agrale opus 8, 22. 32, 12
alacritas: tota cordis alacritate (*claritate L*) 28, 3
alicubi = *aliquo*: caue, ne digrediaris alicubi 26, 21 (*Roensch It.³ p. 408*)
alimentum (*elementum L*) huius liquoris (*sc. olei*) 45, 17
aliquatenus 53, 3
aliquis = *ullus*: nec aliqua formidine 37, 14. — aliquid post ne: ne . . aliquid horum attaminare peremptes 59, 2
alius = *alter*: ex alia parte 32, 15
allegare: pauper fiebiliter allegabat 30, 15
allegationibus modestis mitigatus 51, 4
alleuare = *confirmare, erigere*: fessos spiritalibus uerbis alleuabat 36, 14
alloqui per monita = *admonere*: 59, 16
alloquia = *litterae*: tantis eius alloquiis inuitatus 51, 15
alluione frequenti fluminis 33, 6
alter = *alius*: de mansoribus alterius oppidi 9, 28
alterutra petrae collisione 31, 5
amaritudines occupationesque peccatorum 68, 6
ambire = *inundare*: cum fluuius ambiasset uiciniam 33, 14
ambulare nudis pedibus 19, 6
amicus = *uestes*: ut suis operiretur amictibus 21, 25. 56, 9
amodo (= *ἀν' ἀρχῆς, cf. Roensch It.³ p. 232*) 33, 8
ampliare (= *augere*) gaudium feruore spiritus 60, 16. 70, 2
amplius = *plus*: 28, 16. 29, 10. ante duos seu amplius annos 58, 6
amputauit incommoda desperatae messis 37, 3
anaphora: perge uelociter, perge fidenter 17, 10. imitamini fidem, imitamini sanctitatem 60, 13. quanta nos circumstant adiumenta sanctorum, quanta fidelibus auxilia praeparentur 61, 1. quantum gesta sanctorum utilitatis imperitiant, quantum feruoris attribuant, quantum puritatis infundant 69, 5
ancillam cupiditatis te praebes 15, 23. ancilla dei 66, 1

angustiae famis 35, 14
 animatus (= *confirmatus*) tali oraculo 20, 21. animati reuelatione 47, 9
 animi (= *superbia*) arrogantis 23, 21
 annectere = *conectere*: si nos una catholica fides annecteret 20, 10
 ante ianuam monasterii proicere 21, 15. ante quem fugiens 63, 11
 apostolicae uocis auctoritas (= *apostolus*) inquit 69, 7
 apparere = *esse*: debilis quisque fortissimus apparebit 17, 12
 applicare = *tribuere*: nolite quicquam meis operibus applicare 32, 8
 appropinquare = *adiuuare*: deus supplicibus appropinquat 61, 3
 apud = *ad, in*: apud memoriam 3, 21. apud Batauis 10, 8. qui apud Nouas morabatur 63, 12
 arduis abetinentiae remediis mancipauit 34, 16
 arguere = *increpare*: quam arguit uehementer 15, 22
 argumento (= *propterea*) praecepit, ut 57, 24
 arcu tuo uel gladio 50, 21 (*cf. Gen. 48, 22. Ios. 24, 12. III Reg. 6, 22*)
 arma caelestia (i. e. orationes, ieiunia, elemosynae): armis caelestibus pugnare 15, 12. 62, 25. a spiritalibus muniri 45, 11
 armari ieiunio et orationibus atque elemosynis 14, 11. bonis operibus 27, 16. (castella) lorica fidelis ieiunii fidenter armauerat 43, 12
 aromata 64, 5
 articulus: in ipso discriminis articulo 14, 14
 aspectibus se praesentauit 25, 21. a humanis digna 60, 20
 asperrima mandata 23, 16
 asserere = *dicere, affirmare*: 26, 16. 48, 19. 51, 9
 assiduus = *frequens, creber*: propter incursus assiduus 37, 8. assiduus hortatibus 45, 9. 49, 19. 60, 24
 assumpto ueniebat exercitu 49, 22
 assurgere = *surgere*: muliere protinus assurgente 32, 7
 attaminare aliquid horum 59, 3
 attestatio: cuius ego uos attestatione conuenio 57, 17

attributum a) aduerbia pro attributis uerupta: de multorum tunc sanatione 12, 16. Marciani, post presbyteri nostri 27, 19. omnium circumquaque sationes 30, 5. Raetiarum quondam episcopi 58, 8. uenerabilis noster presbyter tunc Lucillus 63, 18. cum suo quondam ingali 65, 10. — b) *substantiua cum praepos. loco attributi*: suis per Christi gratiam meritis 4, 2. pro quibusdam intercessionem eius 8, 3. ad Italiam transitus 20, 7. praemissa cum monachis psalmodia 63, 20. oppidis super ripam Danuuii 64, 11
 augmentum iustificationis 19, 17

Baiulare uestes 47, 2
 baiulus: nos baiuli nomen esse ducturos 3, 23. baiuli postes 9, 1. facula baiuli 49, 3
 barbaricos gladios euadere 49, 21
 barbaries cotidiana frequentissimae depredationis 63, 16. ingruente barbarie 44, 24
 benedictio: benedictionis premerendae intuitu 22, 15. b. accipiendae gratia 45, 15. — (= *reliquiae*): benedictionem a Iohannis Baptistae deferre 9, 24. 39, 21. ultronea benedictione collata 41, 19

Caelitus: in accensis c. cereis 29, 1
 calore fidei succensus 46, 17
 captinare: quod turba latronum aliquos captiuasset 20, 22
 captiuus = *captus*: esset tunc plebs uniuersa captiua 49, 16. *cf.* 16, 19. 17, 18
 carere: caruit omnium langore membrorum 66, 5. *cf.* 21, 11
 caritatis fraternae uincula diligere 60, 17. *cf.* 24, 20. 47, 20
 caro = *corpus*: carnem subiugabat inediis 19, 2
 carpentum 12, 15. 64, 9
 carrus 12, 17. 64, 19
 castigare errata gemitibus 15, 4.
 culpam confessione 36, 18. mirabili abetinentia castigatus 25, 20
 catalogum iustorum contexens 69, 10

celeber: celeberrima flagrabat opinio 27, 11. celebrius (?) excitari certaminibus 69, 14
 celebrare: miracula diuinis effectibus celebrata 1, 13. magnalia diuinis effectibus celebrare 31, 13
 celebritas = *sollemnitates*: 65, 20
 charismatibus diuinis inspiratus 69, 4
 circa obseruantiam mandatorum degeneres 61, 12
 circumquaque 21, 12. 30, 5
 circumstare: quanta nos circumstent adiumenta sanctorum 61, 2. *cf.* 63, 22
 cito = *mox*: 20, 13. 21, 4. 23, 2. 39, 7. citius 52, 2; *u. comparatiuus*
 cuius supernae patriae adscribi 5, 4
 ciuitas = *oppidum*: 15, 13. 18, 8. 21
 ciuitatula 7, 7
 clades = *calamitas*: oppido cladem futuram 9, 25
 claudere: aurifices clauserat arta custodia 23, 22. — clauso (= *obscurus*) sermone 5, 16
 clerus 13, 14
 coepta immania crudelitatis 48, 11
 cognoscere = *perspicere, probare*: Seuerini oracula cognouerunt 63, 17. *cf.* 1, 11. 5, 5. 22, 20
 collatio = *collectio*: 30, 19. 36, 1. 47, 1
 colligare: rates glacie colligatae 16, 12
 collocare: (opus) offero collocandum 3, 17
 collocatio uerborum: nulla magistri structura prorsus interuenit 3, 10. qualibus monitis ultima suos et proluxa pius exhortatione fuerit prosecutus 12, 10. ubi cum nihilominus multi tunc a diuersis fuerint sanati langoribus, unius tantum sacrae uirginis sanatio memoratur 12, 20. ut portas sibi Romanos cogerent aperire uelociter 15, 7. uidua mater ad s. uirum uehiculo filium deduxit impositum 21, 15. promerendae benedictionis ad eum intuitu deuenterunt 22, 15. pro quibus et rogantem contempserat 24, 15. qui etiam uoce non poterant 29, 12. qui debito ss. Geruasii et Protasii martyrum reliquias honore suscipiens 25, 23. mox a barbaris Danuio trans-

uectus est cum suo persuasore captiuus 27, 2. ut malitiam facile praesentis temporis euadatis 29, 8. ad huiusmodi uidendum cuncti exiere miraculum 30, 8. omnem populum in Lauriacum oppidum transmigrantem, qui s. Seuerini monitis parueral, praestruerat 45, 9. cuius ego indignus et infimus uos attestatione conuenio 57, 16. credentes omni modo seniores nostri . . . sicut et multa alia praeteriri non posse 62, 9. carpento trahentibus equis impositum mox euehitur 64, 9. *cf.* 4, 10. 17, 23. 20, 11. 38, 7. 42, 21. 47, 18. 48, 16. 58, 11. 60, 1. 64, 1
 comitatus (*passiue*) paucis barbaris 40, 22
 commanere = *habitare*: iuxta quod s. Seuerinus commanebat 58, 21. commanentes = *incolae*: ad ceteros commanentes 48, 14
 commendare = *tradere*: 43, 16. c. terrae = *sepelire*: 65, 13
 communicaturus ecclesiam intrauit 29, 20
 communionis sacramento accepto 62, 3
 comparatiuus: incrementis prosperioribus 21, 9. maior turba 45, 16. pretiosius alimentum 45, 16. *cf.* 68, 18. occultioribus locis 34, 6. semper immanior 62, 15. — *pro superlatiuo*: saepius 4, 10. 18, 12. 55, 21. manifestius 12, 7. citius 14, 4. euidentius 16, 15. instantius 17, 3. 42, 9. 43, 4. uehementius 20, 5. 37, 13. maturius 25, 12. 37, 19. sollicitius 26, 9. religiosius 29, 2. attentius 31, 7. uelocius 42, 6. fortius 44, 9. districtius 48, 15. enixius 58, 15. 23
 compedibus uitae mortalis absolui 44, 3
 compendio breui opus reserare 68, 10
 complere oraculum 12, 14, iussa 43, 8, imperata 62, 13, orationem 45, 18, tempora orationum 56, 3
 complicibus nostris renuntiate 17, 20
 comprobare: propugnator deus comprobatur 17, 10. ad immanitatem frigoris comprobendam 19, 7. — (= *intellegere*): dum singulos in

contemptus ultionem 24, 9. pro scelere contemptus 24, 12
 contentus nudis pedibus ambulare 19, 6. *cf.* 56, 12
 contritus ossuum dolore 21, 11
 contestari = *obsecrare*: 12, 9. 57, 4. *cf.* 48, 11
 contestatio = *obsecratio*: 58, 23. 59, 6. 63, 2
 contingere (= *tangere*) tectum cellulae 22, 19, substantiam pauperum 59, 4
 contribulatum spiritum 61, 7 (*l. script. sac.*)
 contritio 24, 11. (*cf. Rönsch It.³ pp. 71. 310*)
 conuellere mansuetudinem regiam 57, 3
 conuenio nos attestazione 57, 17
 conversatio = *uita, uiuendi ratio*: 26, 10. 60, 9. — = *consuetudo, usus*: 69, 3
 conuerti (*sc. ad fidem christianam*) 53, 11
 cooperire = *uestire*: uilissimis pellibus coopertus 23, 2
 copulare sceleri sacrilegium 62, 17
 cor = *animus*: corde plus uidere 11, 10. 53, 8. — 28, 3. 15. 29, 4. 43, 11. 49, 14. 54, 8. 60, 23. (*l. script. s.*) 25. 61, 8. 64, 21
 corporale periculum 55, 13
 corporea delectatio 26, 16
 corpusculum = *cadaver*: 12, 4. 14. 18. 57, 24. 64, 13. 19. 65, 12
 correptio 23, 21 (*Rönsch It.³ p. 310*)
 corripere: correptus homo 30, 20. c. flagello paterno 53, 16
 cruor humanus 39, 2
 crucis signum exprimere 45, 19. 62, 4
 cubiculum: in cubiculo cordis 64, 21
 culminis grammatici decor 3, 14
 cultor = *fidelis christianus*: 30, 22. — = *incola*: 40, 4. 57, 20
 cum c. con. *plusqp.* = *quotienscumque*: cum fluuius crenisset ambissetque 33, 13
 cumulus condemnationis 19, 17. — crescere in cumulis = *super ripas effundi*: 33, 14
 cupitum iter reserare 47, 12
 curatus est daemone 54, 13
 curuatus in oratione 34, 13

Dare: data oratione 52, 9. 54, 17. *cf.* reddere
datiurus: aurifices pectori gladium imposuere (*posuere codd.*) 24, 3 — muris inuulgare 48, 21
 de: periculum de paruulo filio 8, 2. qua de singulis omissa 12, 16. quid de male paratis facias 16, 3. posse se mandatis oboedire de cetero, si . . . 30, 15. de domini pietate polliceor 36, 18. — = *ex*: de longinquis regionibus 4, 10. de qua prouincia 4, 18. de finibus 8, 13. de longinquo 9, 20. de exilio reuocare 11, 2. de Lauriaco 51, 6. *cf.* 13, 7. 14, 3. 16, 9. 22, 12. 25, 1. 26, 19. 52, 12. 54, 8. 56, 16. 57, 12. 14. 60, 3. 63, 15. — = *a*: de qua (tribulatione) liberabuntur 55, 5. *cf.* 60, 15
 debere (= *posse?*) in quibus debent ordinari 50, 20
 decimas frugum pauperibus impendebant 35, 15. *cf.* 9, 10. 36, 21. 36, 9. 15. 20
 declinare episcopatus honorem 8, 7. ad proximum oppidum declinavit 14, 5. hominum declinata frequentia 18, 12
declinatio. abl. sing.: naui 33, 10. inferiori 20, 2 — *nom. plur.*: idem 53, 18. *gen. plur.*: aduersantium (*aduersantium CGLN*) 21, 8. fatentum 28, 16. egentum 35, 10. ministrantum 46, 4 *gen. plur. in uum*: ossuum (*ossuum CGLM*) 21, 11. *cf.* sanitas ossuum *Epist. Eug. ad Prob. Excerpt. p. 2, 27. mensuum* 44, 2. (*Rönsch It.³ p. 265*). — *dat. plur.*: idem (*codd. hisdem et hisdem*) 8, 9. 51, 12. 55, 23
 decurso ex more psalterio 28, 1
 deducere = *abducere*: in captiuitatem deducti 45, 6. *cf.* 21, 15
 deferre = *ferre, afferre*: 16, 13. 25, 23. 38, 9. 39, 17. 45, 15. 47, 16
 deficere = *desistere*: a sacrilega intentione defecit 23, 10. *cf.* 46, 14
 deflebat se a principibus transitum postulasse 20, 6
 degeneres circa obseruantiam mandatorum 61, 12
 delegare: monachos delegatos fratri-

bus 54, 15. d. sollemnia celebranda 58, 12
 deletae (delatae *MN*) sunt militares turmae 38, 17
 demorari = *morari*: 61, 19
 denegare = *negare*: 16, 5. 20, 8. 59, 19
 densitas locustarum segetem deuorauit 30, 1
 denuntiare = *nuntiare*: 42, 7. 52, 20. 60, 22. ultio denuntiata 63, 4
 deprecari = *poscere*: 21, 18. 32, 3. 46, 14
 depositio = *funus, mors*: 58, 9. 64, 2. 66, 19
 depraedatio 50, 18. 63, 16
 deprecari (= *precari*) communem dominum 28, 3
 depromere experta 69, 1
 deputare: uestes pauperibus deputatae 62, 16
 derelinquere = *relinquere*: 42, 10. 64, 11
 desideranter occurrit 37, 10
 despiciere = *omittere, negligere*: quod praua uoluntate despexit (*sc. explere*) 23, 20
 destinare = *mittere*: 10, 3. 38, 12. 42, 2. litteris ad s. Paulinum destinatis (ordinatis *Sauppe ex L*) 43, 4. 48, 5
 deuianare: non ad sinistram deuianans, non ad dexteram 47, 13
 deuotio 16, 14. 22, 14. 27, 17. 35, 17. 46, 20. 65, 11
 deuotissime 35, 14
 dextri = *boni, electi*: 5, 4
 dicere = *imperare*: 34, 1
 dictus: saepe dicti s. Seuerini 3, 4
 difficillimam (*sc. impetratu*) in illis locis speciem 45, 14
 dignari (= *ἀξιῶν, geruhen*) 3, 21. 4, 19. 34, 20. 53, 16. 61, 8
 diluculo iam clarescente 33, 21
 dimittere = *relinquere*: parietes tantum dimisit 63, 4. *cf.* 23, 14. 24, 17
 dirigere = *mittere*: 1, 6. 9, 10. 11. 19. 23, 14. 24, 14. 35, 24. 37, 19. 22. 51, 18. 55, 3. 62, 19. 68, 8
 diripere = *rapere*: direpto animalium grege 49, 8. 62, 21
 discere = *cognoscere*: 25, 9
 discussus = *mors*: 12, 12
 discretionis aeternae examine firmari 60, 21

discurrere: fama discurrens 18
cf. 24, 12
 discussus sollicita interrogatione 14, 17
 disertitudo obscura 2, 14
 disparatus: uiginti et amplius milibus disparatum 41, 21
 dispositionibus pacificis in oppidis ordinati 51, 6
 dissipare potestatem 57, 2
 districtus: districtius excubate 48, 15. districtiore ieiunio 55, 11
 diu est, quod *uide* quod
 diuersitate remedii nihil proficiente 21, 14
 diuertere: (bestia) in unam partem diuertit 47, 19
 diuinitas offensa 61, 6
 domesticae sanitates 55, 20
 dominus *titulus* 1, 3. 4, 8. 68, 3. *cf.* domno meo Marino abbate *Excerpta* 1, 8
 domus seruitutis Aegyptiae 63, 15
 donare = *dare*: Christo donante 5, 3
 dubitare *c. inf. uide 'infinitiuus'*
 ducatum per nines praebere 10, 14. 47, 19
 ductor comitum 47, 6
 dulcedine caritatis suos alloqui 57, 10
 dum a) *c. ind. praes. = cum*: noli me uerberare, dum dicis 2, 18. *cf.* 24, 20. 21. — b) *c. coniuunctiuo imperf.*: dum rogaretur 8, 7. dum sanctuaria quaererentur 9, 23. dum imbecillitatem quereretur 11, 9. *cf.* 18, 12. 20, 5. 21, 27. 4, 9. 38, 20. 41, 8. 46, 5. 51, 18. 56, 9. 63, 18. — c) *c. coniuunct. plusqpf.*: dum peruenisset ac supplicaret 64, 18. dum contempsisset 8, 3. dum ignis fuisset inuentus 8, 18. dum se inclinasset 22, 19. dum comprobasset 53, 14. dum transmigratio prouenisset 58, 1
 durare in perniciem 53, 14. uobis in opere suo durantibus 59, 17. *cf.* 59, 21
 dure = *inhumane*: 16, 4. (diu *CG LM*)

E, ex: a) *pro gen.* cuiusdam ex optimatibus 11, 5. plures e ciuibus 16, 19. *cf.* 17, 14. 20, 22. 37, 19. — b) = *ab*: habens Gothos ex inferiori Pannonia infensos 20, 2 e

- latere ueniens 47, 10. ex hostibus armabuntur 17, 8. — ex ea nocte (ex nocte *MNTV fort. recte*; ea nocte *CGL*) 30, 1. ex hoc 57, 7
- eatenus 70, 2
- edicere (= *dicere*) uiris religiosus 1, 12
- effectus (= *uis, uirtus*) diuini 1, 13. 31, 13
- efficere = *facere*: qui te efficiat certiore 21, 5
- effigies = *facies, forma*: effigiem s. praefrens Seuerini 38, 1. 47, 7
- effluere: ut tempus efflueret 31, 6. 64, 2
- effugere (= *fugere*) lepram peccatorum 43, 20
- effusus precibus 24, 10. cf. fuis a deum precibus 22, 3
- elationis supercilium 19, 13
- elefantiosus 11, 7. 52, 12
- ellipsis*: a) *substantiu*: terrena (sc. patria) 5, 6. ex illo (sc. tempore; die *add. solus L*) 12, 3. 36, 20. ex hoc 57, 7. in crastinum (sc. diem) 58, 9 — b) *pronominum*: debere (sc. eos) suscipere 39, 20. cogitans (sc. se) abducere 49, 23. (cum) sanctae largitioni tuae conferre (sc. nos, *quod add. CGL*) aliquid deceat, non auferre 59, 8. in quo nulla aromata fuerant, (cui) nulla manus accesserat 64, 5 — c) *uerbi*: Pascasio Eugippius in domino salutem 1, 4. 68, 4. quid tibi aquas expectare de silice 2, 19. Feletheus, qui et Feba (sc. appellabatur) 7, 19. 23, 3. 49, 20. quid plura? 52, 16. idemque post pauca (sc. inquit, *quod numquam omittitur*) 54, 11 — *ellipsis uerbi* sit: ipsi gloria in saecula saeculorum 61, 23. pax tibi, rex optime 50, 9. — perductum et commendatum (sc. esse, *quod fere semper omittitur*) 63, 12. nec mora (sc. erat) 29, 11. 41, 12. Odoacar integer (sc. erit) 51, 21
- eloqui = *loqui*: qui tam sacrilega fuerat elocutus 41, 4
- emerere = *asequi*: hanc gratiam fidei feruor emeruit 32, 9
- enutrire = *nutrire*: 19, 3
- eo (= *propterea*), quod 4, 16
- epistolae *plurale tantum* (?): populos missis exhortabatur epistolis 35, 22. oblati regi receptisque epistolis 38, 7
- eripere: a uastatione erepti 50, 22. ereptos de terra Aegypti 57, 11
- erogare: uestes egenis erogandas 10, 13. seruata erogare pauperibus 16, 8. 35, 23
- erratum = *peccatum*: 15, 3. 56, 13. 62, 24
- errore noctis confusi 15, 9
- erumpere in ridiculam uanitatem 40, 12
- esse c. *aduerbio*: fluuius erat inferius (?) *sic codd. ueteres omnes* 33, 15
- esuries 35, 12
- et: fide, spe et caritate 24, 20. — = *uel* (?): tredecim et quattuordecim annos 51, 21
- euadere malitiam 29, 9
- euetio negotiatorum 45, 15
- euentus rerum praesentium 57, 23
- euitare = *nolle*: reuerti ad propria euitauit 10, 7
- euocare = *uocare*: aduenerat euocatus 27, 18
- exaestuans facibus feminei furoris 23, 15
- examine (= *iudicio*) diuino declarati 28, 10
- excedere (= *supergradi*) signum crucis 33, 13. 17
- excessus = *peccatum*: 53, 14
- excludere (sc. itinere): ut eos ingens fouea excluderet (includeret *CG L*) 47, 5
- excrecens inundatione Danuuii (fluuius) 32, 17
- excubare = *manere*: prae foribus excubans 37, 21
- excubiae monasterii 53, 10
- excurrere ad fluuium 39, 1. fama excurrente 39, 5
- excutere: flammam excussis lapidibus elicere (*sic scribendum cum MNTV cl. Ouid. Met. VIII 339*; concussis *CG L*) 31, 4
- exequia: cui iam parabat exequia 52, 7 (cf. *Rönsch It.² p. 271*) cf. exequiis iam paratis 31, 17 — (= *cadauer, reliquiae*) populo exequiis reuerentibus occurrente 65, 17; cf. reuerens
- exercitiis talibus (= *operibus sanctis*) roboratus 13, 12
- exercitus *plur.* (= *Heerhaufen*): suis

exercitibus 37, 13. cum multis
exercitibus 63, 10
exigere = *postulare*: 29, 15
existere: hospitii susceptor extiterat
14, 16
exitium inlatæ calamitatis 16, 20.
cf. 43, 2. 7
exorare 52, 16. 54, 9
experta requie priuari 9, 8
expiare (= *uitare*) periculum reme-
diis 55, 14
explere: 23, 19. 29, 7. e. ieiunium 37,
2. *cf.* 47, 19. 48, 21. 54, 17
exprimere = *dicere*: quod egor ex-
primere 40, 16. exprimens solitum
scripturæ sermonem 45, 20. quo
eum expresserat regnaturum 51,
15 — = *facere*: e. signaculum
crucis 33, 11. 45, 19
extare = *esse*: 16, 1
extensio pendula 32, 20
exterior oculus 53, 6
exterrere = *terrere*: 15, 6
exuens se uestem 21, 23

Facere: qui me fecit calamitatibus
interesse 51, 2
facultates = *fortunæ*: omnes cum
suis facultatibus emigrantes 57, 14
fax: facibus feminei furoris 23, 15
feralis et noxia coniux 23, 5. f. ex-
cursio 48, 9. — feraliter cuncta
uastauit 43, 9
ferre = *dicere*: ante lati filius 7,
19 — = *auferre*: quos eodem
die tulerat 24, 15 — = *pati*,
sustinere: quæ energumeni solent
ferre 54, 12. *cf.* 27, 8
feruore perfectioris uitæ 5, 12. fer-
uorem (sc. fidei) eius admirans
21, 24
festinus abscedo 14, 4. uade festinus
17, 13
festiuitas = *dies festus*: 56, 10
fidelis (= *gläubig*) portitor 3, 22. *cf.*
4, 1. 28, 6. 30, 3. 20. 43, 10. 45,
22. 61, 2. 69, 9. 11 — = *fidus*:
nuntius fidelis adueniet 21, 4 —
fideliter obœdire 48, 19
fides (sc. *christiana uel catholica*)
12, 19. 13, 11. 20, 10. 24, 19. 31,
14. 18. 32, 8. 33, 2. 36, 19. 47,
9. 53, 11. 60, 10. 11. 13. 69, 17
fieri uictores = *uincere*: 17, 7

figere: fixis genibus (humi, *quod*
Saupe addidit, abundat; *cf. Eu-*
gippii Excerpta p. 967, 16: cum
genua figunt. *Vict. Vit. II 50*:
fixis genibus) 28, 5. genibus humi
fixis 31, 7
finis = *mors*: 20, 20. 43, 20
firmare = *affirmare*: quem humano
firmabat cruore respergi 39, 1 —
= *confirmare*: firmatus oraculis
56, 4
flagrabat opinio celeberrima 27, 1
flammare cereos animosque 28, 13
fletus *plur.*: aliquid proferre cum
fletibus 19, 19. continuatis fletibus
21, 16. 28, 5. 29, 13. *cf.* 21
18. 29, 5. 34, 13
fluente Danuuii 16, 4, Histri 27, 6
foeditate superbæ respersus 53, 13
fore uide *'coniugatio'*
forma: daturus monachis formam 26,
9. forma estote gregi 69, 7,
fidelibus 69, 9 (*l. script. sac.*)
fragrantia (flagrantia libri) tantæ
suauitatis 63, 21
frater (sc. in Christo, i. e. *monachus*,
christianus): 11, 18. 34, 17. 40,
14. 54, 15. 55, 10. 57, 11. 59, 21
fraudari quiete perpetua 34, 22
frequentans ad dei famulum 22, 10,
ad seruum dei 42, 21. — fre-
quentare s. uirum 23, 5. f. ieiun-
ia 43, 23. — loca frequentata
cultoribus 57, 20
frequentia hominum declinata 18, 13
fructus misericordiæ = *elemosynæ*:
13, 17. f. paenitentiae (sc. *orati-*
ones, ieiunia, elemosynæ) 15, 18
fugitiuus 4, 20
fulgere uirtutibus 4, 12. f. claritate
diuini muneris 19, 21. f. aequali
uultus hilaritate 56, 13
fundare castellum in planum 32, 18,
cellulam 37, 6
fundere: fuis precibus 22, 3. fusa
lamentatione 30, 11. *cf.* 32, 6
funeræ uoces 31, 18
funus = *cadauer*: ossa funeris 64,
2. 8. f. sanctum 66, 3
futurus: hostes futura nocte uenturos
10, 17 — in futuro = *post mortem*:
59, 13

Generalis populi migratio 12, 3.
58, 1

genithus: sicut moris est 4, 5. per id temporis (p. idem tempus *CG L*) 38, 14. quicquid bonorum operum 29, 15. quicquam horum 32, 8. auri quippiam 57, 21. quantum dispendii, quantum beneficii 30, 21. quantum utilitatis, quantum feruoris, quantum puritatis 69, 5. — duo captiuorum 21, 5. — absque ulla sui captiuitate 57, 15. — quanti ualeat fidelis oratio 30, 2. — presbyter Italiae 4, 18. annus sextus depositionis 64, 2. uarias peregrinationis sedes 64, 12. sedis Romanae pontifex 65, 16. uehiculum sancti corporis 66, 10. ex oppido Tigurniae 36, 1. — qui postea regnauit Italiae 22, 17 (*cf. Rönisch It.² p. 439*)

genitale solum relinquere 44, 22

genuinae libertati restituere 25, 5

gerundium: dedit operam uidendi 53, 8. — *abl. pro participio praes.*: accusando 2, 17. id tacendo 5, 2. orando 12, 17. aspiciendo 26, 13. differendo mandatum 42, 12. declinando fastidia 55, 21

gerundium: quae commendauimus intimanda 3, 23. celebranda sollemnina delegare 58, 11. studia obseruanda derelinquo 58, 13. — uirum dei misit consulendum (*sic codd.*; *Sauppe scripsit* ad uirum. *sed cf. Lucifer. p. 7, 15 ed. Hart. Venant. Fort. II 9, 46* aduolat undique quisque suo templa petenda loco. *V 1, 1* quem renisendum pergeret) 20, 23. quae a me narranda poscebas 68, 17. *cf.* quae speranda duceret 51, 13. 62, 16

glaciali frigore solutae rates 16, 16

gratanter captiuos absoluere 37, 17

gratia (= *Gnade*) caelestis 18, 18, dei 19, 10. 26, 17. 43, 16. 56, 5. 67, 2, salutaris 53, 2. — = *munus*: gr. prophetiae 26, 3. 49, 15. *cf.* 32, 8

gratiarum actio: diuinae clementiae gratiarum retulimus actionem 65, 8. *cf.* 10, 19

gratulabundus 51, 17

gratulatio = *gratiarum actio*: gens coepit gratulationis obsequium reddere 22, 11 (*cf. Rönisch It.² p. 367*)

grauiter (= *walde*) dolere 42, 19, turbati 50, 3

gressus = *pes*: suis gressibus ambulantem 22, 4. fide magis quam gressibus proficisci 47, 9

grex i. e. *christiani*: 69, 8 (*l. script. s.*)

gustum nectareum suauissimae promissionis dirigens 3, 2

Habere (= *ἔχειν*): tu quid de male paratis facias, non habebis 16, 3

habituaculum 10, 15. 11, 23. 18, 10. 47, 17

habitationem loci illius (= *illum locum*) relinquere 42, 2

habitor = *incola*: 7, 7. 41, 20

habitus: habitu uerboque interitum oppidi monstrauit 14, 7. *cf.* 22, 18. uultus ac uestis habitum (*habitus CGL*) 25, 10

hebdomas: 35, 10. 45, 5. 56, 12

hereditario iure filiis exempla distribuere 69, 13

heremus (*ἐρημος*) 10, 15. 47, 16

heteroclita: diacones 33, 22 (*cf.* 28, 2 diacones *CGL* diacones *MNTV*), hebdomadarum 35, 10 (*cf.* 45, 5 hebdomada *LM*, hebdomade *CG NTV*) *cf. Rönisch It.² pp. 258. 262*

hic = *is*: 5, 10. 9, 11. 10, 13. 54, 10

hic = *in hac uita*: 59, 12

hinc = *de hac re*: 4, 7

hospitalitatis gratiam praebere 42, 15

huc (= *ad hoc tempus*) usque 25, 20

humanitas = *uictus, cibaria*: nihil humanitatis inuenire 48, 10. *cf.* humanitatem piscibus exhibere 16, 4

humaniter (*sic CGMNTV*, unanimiter *L*) 64, 1

humilitas (= *Demuth*) 7, 11. 13, 15. 19, 11. 19, 43. 11, 61. 11. — humilitatis meae monita 20, 15; *cf.* 'abstracta'

humiliter precari 49, 14

hypallage: miro humilitatis exemplo 19, 19. medio noctis tempore 59, 21. caruit omnium langore membrorum 66, 5

Iactare = *proicere*: quas (scalas) iactauerant 49, 12

iactantia 5, 2

ibidem = *ibi*: 42, 7. 45, 3. 17
idem = *is*: 8, 9. 12, 15. 37, 11. 38,
10. 41, 4. 43, 20. 48, 13. *cf.* 3,
20. 27, 19
idolorum seruitus 16, 1 (*l. script. s.*)
igniculum lucernae perquiram 2, 15
imbecillitatem oculorum plurimam
pati 52, 22
immanissimus langor 66, 16
immanitas frigoris 19, 7
immensas gratias referre 24, 18. 64, 4
impendere (= *dare*) frugum decimas
35, 15. quantum caritatis impen-
dere 47, 20
imperata contemnere 42, 4, supplere
42, 13. imperatis parere 51, 17
implere: quicquid bonorum operum
necessitas exiebat, implebatur
29, 15. sermo praedicationis imple-
tus est 39, 10 (*l. script. s.*)
implorare sanitatis remedia 43, 15
imprimere signaculum s. patibuli
33, 16
imputare = *tribuere*: ne uestris uiri-
bus palmam certaminis imputetis
44, 18
in a) *c. accusatio*: in posterum (= *postea*) 54, 4. in crastinum (= *cras*) 58, 9. quem (locum) ac-
cepturus erat in possessionem 60,
11. in modum (= *instar*) fontis
46, 7. — in Lauriacum oppidum
45, 8. in Batsuis oppidum 44,
6 — b) *c. ablatiuo*: in Asturis
14, 15. in loco Boiotro 53, 12.
in tribus locis 21, 3. 27, 20. 32,
9. 43, 20. 45, 14. in illa hora
27, 3. 39, 1. in noctis principio
49, 1. in eadem hebdomade 45,
5. in eodem die 58, 12. *cf.* 66,
19. — conuertimini in toto corde,
in ieiunio et in fletu (*l. script. s.*)
29, 4. in gaudio exultantes 65,
7. — in hoc uersiculo quiesuit
62, 8. — in *cum ablatiuo pro* in
c. accusatio: in sua fide susci-
pere 10, 22. 51, 5. in proximo
uico ueniens 23, 11. confido in
domino meo Iesu Christo 23, 19.
60, 15. in secundo miliario egres-
sus 27, 1. dum in oratorio per-
uenisset 64, 18. lingua in ora-
tione soluta 65, 1. — magna
in redimendis captiuis industria
25, 4. miraculo in accensis cereis
29, 1. in omnibus gratiae deo

referuntur 31, 11. in absenti
(?) 48, 3
incendia corporeae delectationis 26,
16
incentius libidinum 26, 15
incessabilis dolor 66, 17. — inces-
sabiliter 62, 22
inclinati (inquinati *CGL*) desiderii
carnalibus 13, 18
incolumitas membrorum 21, 12
incommoda desperatae messis 37, 3.
absque ullo libertatis incommodo
51, 11. aegritudinis incommodum
pati 66, 2
incrementis prosperioribus auctus
21, 8
incubare orationi 44, 9
incurrere lepram peccati 10, 7, iac-
tantiae uanitatem 54, 9
indicatiuus: quale periculum illa in-
currit (incurrit *CGL*) 8, 4.
quemadmodum locustae depulsae
sunt (sint *CGL*) 8, 14. qualiter
elefantiosus curatus est (sit *CG*
L) 11, 8. quod praedixit et cura-
uit 11, 21. quomodo diem indi-
cavit (indicavit *L*, indicauerit *C*
G) 12, 7
indicere orationem 11, 18. indicto
ieiunio 22, 2. 27, 23
indicia s. Seuerini 2, 3. comme-
moratorium indicis refertum 2,
6. i. mirabilis uitae 5, 20. —
indicia rapinarum ostendentes
16, 21
indiuisa fratrum congregatio 58, 2
induere: uestem, quam induta fuerat
21, 23; *uide* exuere
indulgere: quae (sc. magna) illi
saluator indulerat 19, 1
inediis corpus subiugare 19, 2
infantulus 24, 17
inferre: qualia monasterio Fredericus
intulerit 12, 12. i. uulnera 17,
23. quantum dispendii increduli-
tas inferat 30, 21
infidelitas 10, 19. 13, 18
infinitiuus. a) *pro* ut: laicus efficere
rogaretur 2, 8. rogauit presbyteros
abscedere 33, 21. Ambrosium
rogat absolui 51, 16. rogans
se mundari 52, 14. se duci rogat
66, 9. aliqua a se sperari pos-
cens 11, 2. medelam sibi prae-
stari poscebat 53, 2. remeare
compellitur 18, 6. compellitur

explere 23, 19. militem compulsi-
 diripere 62, 20. dum universi
 compellerentur exire 63, 19. in-
 uigilare compulsi 48, 21. — qua-
 liter ciuibus uigilare suaserit 10,
 18. cum redire suaderetur 43,
 17. ieiunium persuasit indici
 27, 23. talia me facere persuasit
 34, 9. praesentibus tacere per-
 suasit 34, 19. — me interesse
 praecepit 5, 8. corpusculum pa-
 riter portari praecipiens 12, 5.
 cum aliquos transferri praecepisset
 23, 13. cuidam praecepit trans-
 uadare 25, 6. cereos (sc. eos)
 afferre praecepit 27, 24. uni prae-
 cepit occurrere 55, 11. fratres
 adesse praecepit 59, 22. 60, 4.
 ministeria praecepit auferri 62,
 18. — reddi sibi filium precabatur
 21, 17. admonerat inhaerere 26,
 9. regem uenire commonuit 56,
 18. cunctos hortabatur armari
 14, 11. presbyteros hortatus est
 deprecari 28, 2. 37, 1. — Maxi-
 mum imperat admonere 42, 9.
 iussis instruitur uasa replere 46,
 12. — qui te sacerdotem fieri prae-
 stitit 5, 7. accidit mulierem iacere
 31, 16. elegerunt praedictam
 uirum suscipere principatum 39,
 12. non ministrari uenerat, sed
 ministrare (*l. script. s.*) 46, 1. —
 cum credere dubitarent 14, 15.
 Batauinis relinquere dubitantibus
 44, 23. a quibus se non dubita-
 bat occidendum 20, 7. — *b) infiniti-
 tiuus praes. pro inf. fut.*: qui se
 interire crediderant 16, 15. cre-
 dimus nos fieri victores 17, 6.
 promittentes se nequaquam ob-
 uiare 25, 2. nequaquam eos ue-
 nire signauit 36, 2. cogitans ab-
 ducere et collocare 49, 23. credo
 te impetrare 52, 9. aestimantes
 ossa inueniri 64, 2. — *c) inf. perf.*:
 quemadmodum oleum creuisse
 contigerit 10, 12. — *d) infiniti-
 tiuus futuri passivi*: Paulinum prae-
 dixit episcopum ordinandum 9,
 21. quod benedictionem praenun-
 tiauerit deferendam 9, 25. se non
 dubitabat occidendum 20, 8.
 superanda assererat incendia 26,
 15. oblationem praedixit offe-
 rendam 36, 4. praenuntians hostes

superandos 44, 11. eos asserens
 capiendos 48, 19. *cf.* 62, 16. — *e)*
*nominatiuus c. infiniti-
 tiuus*: numquid
 aedificasse dicendus est 3, 9. num
 putari debeo conscripsisse 3, 12.
 qualiter Odoacar praenuntiatus
 sit regnaturus 7, 18. loquela re-
 fertur reddita 12, 17. cur aesti-
 mor posse 21, 19. presbyter et
 diaconus obisse noscuntur 35, 3
 informare = *erudire*: 18, 9. 43, 2.
 53, 7
 informatione paterna corroborans
 60, 1
 ingentes lacrimae 40, 11
 ingentibus (= *offerentibus*) se
 presbyteris 39, 16
 ingruente barbarie 44, 24
 inhaerere deo oratione 18, 14. uesti-
 giis patrum 26, 10. nefandis
 sacrificiis 27, 21. responsis 52, 22
 inhibere (inhaerent *CGL*) insidias
 hostium 13, 17
 inimicus = *hostis*: gladius inimici
 45, 3. inimicorum feralis excur-
 sio 48, 9
 inlacrimare = *lacrimare*: 42, 6
 innocue palmam sequi 13, 13
 inquirere = *quaerere*: 4, 4. 13. 50,
 8. 60, 14
 insinuare rem 38, 6
 insistere: insistebat uexatos restituere
 libertati 25, 4. — *i.* orationibus
 et ieiuniis atque elemosynis 45,
 11. piis operibus 57, 6. *cf.* in-
 cubare, inhaerere
 institutum = *uitae ratio*: 7, 11. —
 institutis proficere 15, 20
 integer = *uiuus, superstes*: 51, 21
 intentio (= *consilium*) sacrilega 23, 9
 intercapidine tanta eos praecedebat
 47, 14
 intercessio 8, 4. 30, 10
 intimare *aliquid* 3, 23. 25, 12. 58, 10
 intima humilitate 19, 10
 intra muros (= *muris*) concludere
 48, 8
 intrinsecus consistentes 14, 6. 15, 6
 intuitus: promerendae benedictionis
 intuitu (= *causa*) 22, 15. quan-
 tum ad hominis spectat intuitum
 60, 19
 inuigilare muris 48, 21
 inundatione lacrimarum 61, 7
 ipse = *is*: loquela ipsius 5, 11. 29,
 2. — = *idem*: quod ipse esset

22, 8. ipso quo uestiebatur amictu 56, 9
 is *pro reflexivo*: dicentes, quod, si quis ad eos ingredi conaretur 24, 3. credentes, quod nihil eis eveniret aduersi 27, 13
 iter agere 64, 10. — iter (= *mors*) suum indicare 58, 22
 iugalis = *maritus*: 65, 10
 iugis oratio 61, 4. — iugiter 3, 24, 11, 11. 56, 1. 20. — in orationis iugitate effici continuus 53, 9
 iussio 26, 2. 33, 9. 43, 22
 iustificatio = *iustificati*, *iusti*: 19, 17; *cf. 'abstracta'*
 iuxta = *secundum*: uiuens iuxta doctrinam 13, 9. iuxta sententiam saluatoris 18, 19. iuxta morem prouinciae 32, 13. *cf.* 31, 1

Labi: cum dies tertius laberetur 55, 3
 lacrimabiliter 52, 16
 lacrimabundus 32, 2
 lacrimantibus gaudiis gratias referre 66, 14
 lamentum 55, 12
 langor (*sic et codex V Excerptorum et meliores libri Vitae exhibent*) = *aegritudo*, *morbis*: post immanem diutinumque langorem 8, 21. 12, 21. 22, 12. 31, 17. 52, 6. 64, 15. 65, 20. 66, 5. 67, 1
 languere = *aegrotare*: corpus languentis 31, 20
 largitio = *donum*: 36, 7
 largitor 16, 14. 52, 15
 latrunculus 17, 3
 laudator 11, 3
 laus = *sacrificium*: uespertinae laudis officio 8, 18. — laudem dicere 65, 1. laudem se obtulisse respondit 65, 3
 lepra peccati 10, 7. 43, 19
 leprosus 10, 6. 43, 13. 52, 17
 letalis papula 11, 20
 leuare corpusculum 57, 23
 lenigata erat tabularum coniunctio 33, 1
 linteaminibus immutatis 64, 7
 locellum ligneum parauerunt 62, 11
 locus = *castellum*, *oppidum*: 27, 19. 23. 31, 16. 32, 19. 40, 5. 15. 48, 13

loquela = *lingua*: 5, 11. 12, 17
 lorica fidelis ieiunii 43, 10
 lumina corporea = *oculi*: 53, 5. — lumen cognitionis ostendere 28, 4
 luminaria = *cerei*: 31, 3
lusus uerborum: dilatam eorum oblationem praedixit barbaris offerendam 36, 3. largitionem in unum collatam, quam mittere distulerant, hostibus obtulerunt 36, 7. frustra illuc ueritatis inimicus accessit, ubi tam imprudenter excesserat 41, 6. aceruus faeni accensus lumen, non incendium reddidit ciuitati 49, 3. cum largitioni sanctae tuae conferre aliquid deceat, non auferre 59, 8

Macerati diuturnis ergastulis 24, 6
 maestum silentium 31, 13
 magis = *potius*: 11, 10. 20, 10. 46, 19. 53, 6. 8. 58, 14. *cf.* 57, 2
 magisterium: opus tuo magisterio fructuosum 67, 5
 magnalia 18, 21. 31, 12. 52, 19
 maiores = *fratres natu maiores*: 2, 6
 male securi ciues 10, 18. 30, 4
 malitia praesentis temporis 29, 8
 mancipare: monachos abstinentiae remediis mancipauit 54, 16. mancipari armis caelestibus 63, 1
 mancipium auaritiae 16, 1
 mane facto 49, 6
 manere = *habitare*: in paruo oratorio, quo manebat 56, 4
 mansor = *incola*: 9, 28. 28, 22. 32, 19. 41, 1. 44, 4
 manus linguae tuae 3, 16
 materiam sui sceleris aestimarunt patris interitum 13, 6
 materialia arma 44, 15
 maturitate messium flauescere 36, 10
 matutinus occurrit 50, 6
 memorare = *dicere*: 26, 14. — memoratus 5, 9. 15, 1. 23, 3. 23. 31, 11. 33, 18. 34, 7. 12. 40, 1. 42, 18. 43, 4. 49, 13. 53, 12. 56, 17. 62, 21. 69, 17
 memoria = *monumentum*, *sepulcrum*: 3, 21. 66, 24
 mercimonia locis prouidere 40, 5

mereri: quo mereatur socius fieri 5, 4. utinam merear ueniam inuenire 32, 4. meruit colorem mutare 52, 18. meruit effici continuus 53, 8. merear muniri 59, 10. quam (*sc.* familiaritatem) meruerat 43, 1

migrare: ne uastentur potius quam migrentur 51, 1. *uide* transigrare. — migrare e corpore = *mori*: 58, 13

migratio generalis populi 12, 4. 14. — *m.* = *mors*: 57, 9

militantes deo = *sacerdotes, monachi*: 61, 4

miliarium = *mille passus*: in secundo miliario 17, 15. 27, 2. uno a Fauianis distans miliario 18, 12. in uicesimo ab urbe miliario 50, 5

minime = *non*: 8, 19. 31, 3. 35, 11

ministerii uilissimi seruitus 23, 13. ministeria altaris 62, 18. ministerium fratrum 69, 21

miseratio 17, 25. 64, 18

misericorditer 17, 11

morbo dominationis inflati 13, 5

mortificanda esse incentiua libidinum 26, 15

mox = *statim*: cadauer mox ad uocem aperuit oculos 9, 6. 11, 12

multiplici contritione discurrens 24, 11. — multipliciter hortari 44, 10

mutuis se gladiis conciderunt 15, 10

Natalibus nobilissimis orta 15, 23
nauigatione Danuui descendere 40, 21

nec — nec = *neue* — *neue*: nec prospera nec aduersa retraherent 18, 2. — nec non et 1, 12. 4, 9
nemoribus siluarum occultati 49, 4
nequaquam = *non*: 3, 5. nequaquam ultra 25, 1

nescire: nesciunt latere quae bona sunt 18, 19. nesciunt facta praeterire 68, 14

nimietate glaciali concretus 19, 8

nimius = *magnus*: 48, 2

nomina oppidorum indeclinabilia ablat.: Asturis 7, 2. 13, 9. Comagenis 7, 5. 11, 6. Fauianis 7, 7. 15, 13. Cucullis 8, 10. 27, 16. Batanis 10, 8. 37, 4. Iuua 31, 1. Quintanis 32, 14. Iohiaco 41, 20. Boiетро 39, 14

non = *ne*: non te pigeat 20, 15. non uacillet 36, 20. non desit — non pigeat — non dubitetis 61, 8

nonnulla copia 35, 23

noui: noueris 59, 1

nubes excusationis 2, 16. locustarum 29, 19

nullatenus 42, 16. 65, 13

nullus = *nemo*: 29, 9. 38, 20

numerositas uirtutum 70, 1

numeri: quantos numeros reperturus fuisset 38, 10. — cum limite Batanino utcumque numero (*sc.* militum) perdurante 38, 18

nutare in regni primordiis 20, 2, incredulitate 42, 14

Ob hoc 24, 19

oblatio *pro concreto* 36, 3

obsequium gratulationis reddere 22, 11

obseruantia mandatorum 61, 12

obstaculorum tegmina = *pauimentum*: 33, 4

obstruere commoda 46, 10

optentu (= *propter*) memoriae eius 58, 3

optutus (= *oculus*) interior 53, 6

obuiare iussionibus 25, 2 (*cf. Rönisch It.³ p. 167*)

occurrere = *obuiam ire*: 10, 22. 41, 12. 43, 7. 50, 6. uenturae calamitati occurrere 55, 13. 57, 17. 66, 4. — = *se conferre*: ad eum uidentum occurrit 37, 10. 66, 19

occursio repentina 50, 8

occursus 12, 20. in occursum regis egredi 50, 4

offerre: oblati (= *redditis*) epistolis 38, 7

officium uespertinae laudis 8, 18. officio sacerdotum reliquias collocauit (*i. e. ut sacerdotes sacrificium offerre possent*) 26, 1. 41, 19

omnes: antiquum et omnibus maius monasterium 40, 19

omnino: homo omnino latinus 5, 11

omnipotentia 24, 21

operio = *uestio*: uilissimis pellibus opertus 7, 18. 21, 25. (*cf. Rönisch It.³ p. 374*)

opitulatio diuina 52, 17

opprimor opinione fallaci 21, 19

opus dei = *sacrificium*: 18, 2. 29, 16. 30, 3. — opera bona uel sancta i. q. *orationes, ieiunia, elemosynae*: 7, 3. 13, 12. 15, 2. 27, 16. 28, 17. 29, 14. opera digna 29, 8, pia 57, 6. cf. 59, 17. — opus solitae maiestatis = *miraculum* 34, 14. — meis operibus = *mihi*: 32, 8
 optabilem uiam demonstrare 47, 14
 non optare = *nolle*: 59, 7
 optatus = *optabilis*: 54, 14
 optionem dare 51, 14
 orare = *precari*: 8, 17. 9, 3. *saepissime*
 oratio = *prex*: 6, 2. 7, 8. 16, 8. 14. 21. 9, 14. *saepissime*. orationem dare uel reddere: 34, 23. 52, 9. 54, 17
 ordinare: qui episcopus ordinatus est 17, 2. — de seruis ordinare quod uolumus 23, 17. — in oppidis ordinari 50, 20. 51, 7
 ordo: in suo ordine psallebat 29, 12
 ad osculum accedere 62, 2
 ostio oris clauso 64, 21
oxymoron: grata contentio 22, 8. laeta sollicitudo 35, 8

Pacificus 20, 20

palnam supernae uocationis sequi 13, 13. (cf. *ep. ad Phil. 3, 14*).
 palma praesentis certaminis 44, 17
 pandere signa caelestis gratiae 18, 19
 papula 11, 20, letalis 55, 19, mortifera 55, 15
 parere = *apparere*: rubigo, quae messibus nocitura paruerat 9, 13 (cf. *Ennod. p. 501, 4 ed. Hart.*)
 pariter = *simul*: 12, 5. 24, 17. 45, 1. 63, 6. 64, 6
 pars = *res*: super hac parte 5, 10. — partes = *terrae*: de partibus orientis 13, 7, Raetiarum 16, 9
participium praes. pro part. perf.:
 confluentes 4, 10. secedens 18, 4.
 accipiens 19, 2. domino sanante 22, 1. ueniens 23, 12. transfigentes 24, 5. accipientes ac dimittentes 24, 16. suscipiens 25, 22. 24. intrantes 31, 2. descendens 33, 10. perlustrans 34, 3. exeunte uirgine 34, 12. orationem com-

plente presbytero 34, 15. secedens 37, 13. remeante 39, 9. eo descendente 40, 21. complentibus 43, 8. praeparantes 49, 11. me discedente 59, 2. perficiens 62, 22. — *part. fut. pass. cf. 'infinitiuus fut. pass.'*
 paruunculus (*cod. L.*, paruulus *ceteri*) 8, 3
 pasci = *ali*: ut pauperes pascerentur 35, 7
passium: cumque redire suaderetur 43, 17. — adeptae 4, 17. contemplari 66, 11
 pectus = *animus*: contumaciam pectoris 53, 19
 pendula extensio 32, 20
 penitus *negationi additum*: 4, 12. 9, 4. 19, 4. 36, 19. 48, 17. 62, 3. cf. 47, 5
 per: deus per omnia comprobatur 17, 9. ea per ordinem retulerunt 21, 6. alloqui per monita 59, 16. Lauriacum se per dei famulum conferre 49, 22. per diuersas regiones uarias sedes sortiti sunt 64, 11. per manus 65, 18
 perennibus gestis decorati 69, 20
perfectum pro plusquamperfecto: in mausuleo, quod praedicta femina condidit, collocatum est 65, 19
 perferre = *nuntiare*: perlato sibi, quod 20, 21
 pergere: ut cum eis pergeret 15, 17. perge uelociter, perge fidenter 17, 10. cum filius tecum perrexerit 22, 1. cum ad Italiam pergerent 22, 5. 38, 18. pergens ad Febanem 40, 1. 9, 42. 6, 13. 43, 14. 44, 24. 47, 8
periodus: quibus denictis et Frederico fugato, patre capto et transmigrato, post audiens idem Odoacar . . fratrem misit, ante quem fugiens Fredericus profectus est 63, 7 *sqq.*
 permanere: reliqua (pars) inaccensa permansit 28, 9
 pernicies: tanta famis pernicies 15, 19. p. locustarum 30, 5. — = *peccata*: 53, 15
 perpendere *aliquem* facundia peritiae et felicitate otii 63, 6
 perpetuitas uitae = *aeterna uita*: 20, 10
 perpetua quies 34, 22
 perquirere = *quaerere*: 2, 15

- perstructus (praestructus *CGL*) litterarum tenore 43, 5
 persuasor 27, 3
 persuasu saecularis hominis 27, 1
 pertemptare: ne aliquid attaminare pertemptes 59, 3
 peruehere: quibus eum relatio peruerit lectionis 68, 17
 peruenire = *uenire*: 39, 5. 63, 4. 64, 20
 peruigilem ducere noctem 33, 20
 petere *aliquem aliquid*: dum minora petitur 24, 20
 pietas = *miseriordia*: 36, 18
 plurimum praegratuus 50, 7
plusquamperfectum pro imperfecto: solitus erat 5, 17. ciuitatem Fauianis fames oppresserat 15, 14. segetem morsus ostenderant 30, 10. cur tuam credideras posse latere praesentiam 34, 8. suscepit 35, 6. captiuos, quos sui tenuerant 37, 18
 politus saeculari litteratura 2, 11
 pompa saecularis 26, 12
 positus = *constitutus*, *av*: in alia provincia positi 11, 17. istic famulo posito 34, 8
 populi (= *incolae*) duorum oppidorum 44, 8. 51, 9. cunctos populos terrae huius 57, 12
 portitor 3, 22. 8, 5
 postulare: postulatus, ut susciperet 26, 5. — p. *aliquem* precibus = *precari*: 41, 14. *cf.* 40, 3
 posse: poteritis liberari = *liberabimini* 15, 18
 prae (pro *CGLV*) foribus 37, 21. — prae ceteris celerrime 39, 19
 praecognitus 49, 6
 praeda = *depraedatio*: 18, 1
 praedictor 62, 12
 praedictus 7, 15. 9, 27. 12, 8. 17, 15. 18, 5. 20, 9. 28, 7. 30, 14. 39, 11. 42, 13. 44, 7. 54, 15. 65, 18
 praefatus 8, 13. 39, 2
 praeferre: praelatis capitulis 5, 21. — = *praedicare*: quem regem tantis praeconiis praetulissent 51, 20. — = *habere*: effigiem praefereus 38, 2. 53, 6
 praefinita responsio 26, 5
 praemunire castella ieiuniis 10, 4. 44, 16. *cf.* 44, 2
 praerogatiuum usurpare 60, 7
 praesagium 51, 14. 63, 2
 praesens (*opp.* aeterna) salus 20, 11. 36, 17. 59, 19
 praesentare 25, 22
 praestare: qui te sacerdotem fieri praestitit 5, 7. nulli licentia praestabatur 14, 8. p. modelam 53, 1, tam grandia 21, 20. sibi potius praestaturus 37, 17
 praestruere *aliquem* hortatibus 45, 10, praesaga mente 48, 8
 praesumere (= *audere*) percontari 5, 10, gerere 50, 13
 praesumptio 2, 9. 25, 20. (*cf. Rönisch It.* p. 376)
 praeterire: quamuis cuncta praetereant 39, 18. praeterire cum saeculo 68, 15. — nec domini constitutum praeteriet 58, 17. *cf.* 62, 11
 praetermeans Histri fluenta 27, 6
 precatore 50, 17 (*Vsener Arch. II 232*)
 presserunt uoces funereas 31, 19
 primitus 8, 11. 24, 5. 58, 15
 primordia regni 20, 2. 23, 5
 principatus summi sacerdotii = *episcopatus*: 39, 12
 pro = *propter*: pro regni primordiis 23, 5. pro fabricandis ornamentis 23, 22. pro scelere 24, 12. pro suis munitionibus 27, 12. 37, 22. *cf.* 35, 20. 38, 11. 15. 39, 20. 53, 14. 66, 17. — *pro genituo*: ueniam pro peccatis inuenire 32, 4
 probare: quod mane probantes 10, 19. oracula probauerunt 14, 1. probaturos quod praedixerat 52, 2
 proficere: cum talibus institutis proficerent 15, 19. *cf.* 18, 16. 19, 18. 21, 14
 proficisci ad deum = *mori*: 57, 5. 59, 1
 profigare: uestes, quas religiosa collatio profigauerat 47, 1
 prolixi operis fastidia 55, 21. *cf.* 12, 11
 proloqui = *loqui*: 58, 23
 promerere (= *assequi, sibi conciliare*) affectum orandi 11, 11. promerendae benedictionis intuitu 22, 15. quae (*sc.* sanctuaria) promeruit 26, 3. *cf. Rönisch It.* p. 377
 promissor 51, 3
 prophetiae gratia 25, 3. — prophetica gratia 49, 16. prophetica benedictio 60, 4

propositum (= *ratio agendaе uitae*)
uenerabile 13, 11, sanctum 18,
9. — **propositum** sanctae professi-
onis suscipere = *monachum fieri*:
61, 14. 62, 24

proprius = *tuus uel suus*: 2, 17, 10,
6, 14, 10, 20, 16, 22, 4, 27, 24,
28, 12, 29, 17, 30, 17, 32, 13,
43, 6, 44, 5, 45, 21, 55, 18, 56,
13, 59, 15, 63, 10. — **proprius** (?)
comparat. aduerbii proprie (ex
coniectura Hartelii; *codd. alii*
propius, alii propitius uel propi-
pitio) 18, 14

prosperare: regnum uestrum pro-
speratum est 57, 7

prosperitas 20, 14. **prosperitatibus**
crebris 50, 14

protectio diuina 14, 12. *cf.* 47, 4

protestante Iacobo apostolo 49, 18

prouenire: quod prouenerat 48, 3.
dum transmigratione prouenisset 58,
2, 62, 12. **prouenient** aeterna
lucra 60, 15

prouidere patriae ciuicam coronam
69, 20. ornamentis sponsae Christi
quiddam 69, 22

promidus pietatis 57, 24

psallere = *psalmos cantare*: 23, 12,
33, 20, 62, 4, 66, 6, 10

psalmodia 49, 1, propria noctis prin-
cipio 56, 2. *cf.* 63, 20

pulsari dolore lateris 59, 21. **pulsatus**
nutu signeque 65, 3

putas (= ἀρα) non ipse est? 14, 20.
(*putasne Sauppe; cf. Rönsch It.²*
p. 343: putas filius hominis ueni-
ens inueniet?) **putasne** possum
inuenire hominem 25, 15

putredine corporis tabefactus 22, 7

Quadragesimae tempora 56, 11

qualiter 7, 13, 17, 9, 27, 10, 17, 11,
7, 12, 1, 13

quanto solitudinem incolere cupiebat,
tanto crebris reuelationibus mone-
batur 18, 14

quantocius 23, 9, 27, 5, 44, 24, 59, 1
quasi uetiturus 29, 9

quatenus 12, 13. — = *ut*: quatenus
lumen suae cognitionis ostenderet
28, 3, 48, 9, 59, 9

quia *pro accusatio c. inf.*: scito,
quia deus praecepit 5, 7. confido,
quia necessitate compelletur 23,

19. quia traditi sunt homines
satanæ 53, 20. confido, quia nobis
bona tribuet nec denegabit 59,
17. *uide* quod. — quia *cum con-*
iunctiuo: quia cadauer mansisset
inlaesum 64, 5

quiescere = *obire, mori*: 34, 23, 62,
9. — **quiescere** a ieiuniis et uigiliis
40, 10

quilibet = *quicumque*: qualibet occa-
sione cellulam laedere uolueris
59, 11

quisque: debilis quisque fortissimus
apparebit 17, 11. singulos (singu-
lorum *MNTV*) quosque 60, 5

quo = *ut*: quo mereatur socius fieri
5, 4. ut ita ageret, quo cogitaret
56, 20. quo possitis agnoscere 61, 1

quod *c. indic. uel coni. pro accus.*
c. inf.: quod Norici dirigebant 9,
10. quod Gibaldus concussus sit
et reddiderit 9, 15. quod prae-
nuntiauerit 9, 23, 10, 9, 20, 22,
22, 8, 24, 3, 26, 6, 32, 5, 10, 33,
5, 36, 18, 51, 1, 60, 2, 15, 66,
8. — quod *omissum*: denuntians
eis, si manserint, capientur 42,
7. — quod *cum coni. imper-*
fecti pro acc. c. inf. futuri:
credentes, quod nihil eueniret
aduersi 27, 13. cogitanti, quod
suscitaret 34, 10. credentes, quod
praedarentur 44, 8. — eo quod
c. coni.: eo, quod ipse saepius
adueniret 37, 7. — diu est, quod
25, 17

quotiens = *quotienscumque*: quotiens
sermo ortus est 5, 19. — quotiens
c. coni. plusqpf.: quotiens ripas
excessisset 33, 1; *uide* cum

Radii peritiae 2, 16

rebaptizare 8, 1, 23, 7

recedere de saeculo = *mori*: 60, 3

recensere = *legere*: recensentis ani-
mum offendere 3, 6. quod ecclesiae
possit uniuersitas recensere 68,
10. *cf.* 6, 1, 65, 21

recognoscere = *cognoscere*: 50, 14

refectio = *cena*: 56, 12

refulsit (ignis) in sensibus 28, 14

regalia ornamenta 23, 22

regimine consueto subleuare 40, 8

regius paruulus 24, 4

regnare *c. gen. uide 'genitius'*

relatio lectionis 68, 16 — *cf.* 27, 20
 religiosus 1, 12, 4, 9, 15, 16, 25, 20
 reliquiae sanctorum 8, 5, 25, 18, 22.
 24, 39, 20, 41, 16. — reliquiae
 (= *incolae superstites*) cunctorum
 oppidorum 49, 21
 remandare: animo prompto reman-
 davit (promptiore mandavit *CGL*)
 2, 2
 remedium = *auxilium*: nullo sub-
 ueniente remedio 47, 6. *cf.* 15, 14.
 16, 14, 23, 6, 43, 15, 54, 16.
 55, 14
 reprobis 61, 13
 reputare = *putare*: 2, 8
 requirere = *quaerere*: 3, 7, 5, 6, 27, 5
 res bellica = *bellum*: 37, 14
 respuere = *contemnere*: consilium
 meum ne respuas 50, 24
 restituere uexatos libertati 25, 5. *cf.*
 32, 11
 retractare = *tractare*: 68, 7
 retransmisit Romanos 24, 16
 retrorsum aspiciendo (respiciendo *C*
GL; *cf.* *Sedul. carm. pasch. I*
123 sqq.)
 reuerentissimis officiis honorare 19,
 21. — reuerentibus exequiis 65, 17;
cf. exequia. reuerentissimus Christi
 seruus (reuerendissimus *Sauppe*
ex codd. recc.; *cf.* *Paucker Spi-*
cileg. p. 187. Neue Lat. For-
menl. II 193. Vöner Zur Gesch.
lat. Part. Fleckeis. Jahrb.
1878 p. 55 sq.)
 rubigo 9, 13, 36, 12, 18

Sacramentum 24, 16. — sacramento
 communionis accepto 62, 2
 saecularis litteratura 2, 10, pompa
 26, 12, homo 26, 22, 61, 15
 saeculum = *uita, mundus*: qui paren-
 tes reliquit et saeculum 26, 12.
 de hoc saeculo transiturum 56,
 16, 60, 3. blandimenta saeculi
 fugientes 61, 16. nesciunt facta
 praeterire cum saeculo 68, 15. —
 = *aeternitas, alón*: 61, 23
 sanctificare ieiunium 29, 5. — sancti-
 ficati = *sancti*: 61, 23 (*l. script. s.*)
 sanctitatis tuae meritis 59, 10. *cf.*
 'abstracta'
 sanctuarium = *reliquiae*: 9, 23, 27.
 26, 2, 39, 16, 41, 11

sanitatum remedia 3, 19. — sanitates
 (= *sanationes*) domesticae 55, 20
 *satactio *s.* satisfactio = *perturbatio*:
 secreta pectoris satactionibus (*ex*
emend. Hartelii, cf. Lucif. Ind.
s. u. satagere; codd.: satisfactio-
 nibus, *Sauppe* suis actionibus) pro-
 diderunt 28, 10
 sationes = *segetes*: 30, 6
 scripta = *epistola*: 10, 3, 43, 6
 sculpere (scalpere *CGLN*) securi
 crucis signaculum 9, 3
 secreta pectoris prodere 28, 10
 secundo = *iterum*: 34, 3
 sed et *non praecedente* non solum:
 65, 14
 sedes peregrinationis *uide* 'genitiuus'
 semine 31, 17
 sepultura = *sepulcrum, monumen-*
tum: sepulturas mortuorum effo-
 dere 57, 22. sepulturae locum
 aperire 63, 20
 sequi = *persequi*: 17, 3, 21, 1, 2
 sermones = *Predigt*: 27, 22 — sermo
 diuinus = *scriptura sacra*: 60, 22
 si = *num*: interrogauit, si mitteretur
 35, 24, si quo modo 61, 6
 siquidem 20, 1, 60, 22
 signaculum crucis 9, 3, 33, 12, sancti
 patibuli 33, 16
 signare horam tribulationis 11, 19.
 nequaquam eos uenire signauit
 36, 3. s. ieiunium 43, 7. — = *ad-*
notare: sicut signauerant 55, 8
 significatio loci uel generis 5, 1; *cf.*
 58, 6
 signa (*i. q. miracula*) 54, 8 — signum
 crucis obducere 55, 19
 silentii nox 2, 13
 silix plateae saecularis 2, 20. *cf.* 2, 19
 solacia *i. q. uestes*: 47, 17
 sollemnitas *i. e. sollemne sacrificium*:
 15, 5, 31, 2, 6, 58, 9
 soluere corda fatentem in lacrimas
 28, 16
 sortiti sunt uarias sedes 64, 12
 sospitate perfecta reuertitur 52, 11
 specialiter 35, 19
 speciem (= *mercem*) in illis locis
 difficillimam 45, 14
 sperare = *cupere, petere*: 38, 6, 51,
 13, 60, 24
 spernere = *nolle*: qui praedicentem
 sequi spreuerant 10, 10
 spiritalis (*sic optimi codices exhibent*)
 2, 20, 4, 8, 31, 8, 36, 14

spiritus immundus = *diabolus*: 54, 5. 64, 16
 stilla olei 46, 12
 stratus 11, 23. 56, 8
 structura magistri 3, 10
 stupendum miraculum 22, 5. 27, 20
 stupore nimio mirari 48, 2
 suaderetur redire *uide 'passium'*
 sub contestatione proloquens 58, 23.
 — sub *c. abl. pro sub c. acc.*:
 ingressa sub uehiculo 66, 4
 subingabat carnem plurimis inediis
 19, 2
 sublimatus uirtutibus 19, 10
 subministrare plaustris solidum trans-
 itum 19, 9
 subreptione inopinata 16, 17
 subripere = *subreperere*: 26, 2 (*cf.*
Hartelii Ind. ad Ennod. p. 651)
 substantia pauperum captiuorumque
 59, 3
 sufficienter instructi 57, 8
 sufficientia paupertatis 48, 8
 suffragia experta orationum 28, 24
 suffusio maioris 62, 5
 sumere: sumitur exordium uitae
 texendae 4, 6. uictoriam de Ala-
 mannis sumpserunt 10, 8
 super (= *de*) hac parte 5, 10. — *c. acc.*:
 super eos data oratione 54, 17.
 super riuum 17, 15. super ripam
 Danuuii 32, 15. 58, 19. 64, 11.
 super tabulata 33, 7
 supercilium elationis comprimitur
 19, 13
 superius (= *supra*) memorato 53, 12
superlatiuus: prae ceteris celerrime
 39, 19. *cf.* tam
 supernus = *diuinus*: 17, 22. 34, 14
 superuenientis hostis insidias 48, 15
 supplere opere uota 22, 2, sacrificium 31,
 10, orationem 41, 9, imperata 42, 13
 supra dictus 15, 15
 susceptor 14, 16. — susceprix 12, 19
 suscipere = *accipere, recipere*: 14, 2.
 25, 22. 26, 5. 51, 5
 suspirium 38, 22
 sustinere famis angustias 35, 14. *cf.*
 25, 21
 suus *pro* is 53, 14

Tabefactus putredine corporis 22, 7
 tam *c. superlatiuo*: tam celeberrima
 opinio 27, 10. tam uastissima
 solitudo 57, 20

tantus: tanti hospitis 14, 15. tanti
 patris 26, 22. — in tantum didi-
 cerat, ut 25, 8. 31, 5. 40, 17 —
 tantum = *tantummodo*: tantum
 in nomine domini perge 17, 10.
 18, 2. 20, 14. 36, 19
 temerator sancti operis 30, 3
 temperare errata praesidiis 56, 14
 tempus: multis temporibus seruatas
 41, 17. cunctis regni sui tempori-
 bus 50, 12
 tenor litterarum 43, 5
 tepidus: nos infirmi ac tepidi 60, 6
 terminare orationem effusis lacrimis
 53, 17. *cf.* 21, 9. 43, 8. 21
 testari = *confiteri, affirmare*: propria
 sacrilegia testabantur 28, 12.
 nullum remansisse testatur 34, 3.
 50, 7
 texere uitam 4, 5
 torpente gelu itinera clauduntur
 46, 18
 torpescere: hiems saeuiore gelu tor-
 pescit 13, 5
 totius auctoritatis uir 4, 14. totius
 gratiae largitorem 52, 15
 transire 3, 5. 5, 18. 66, 8. — = *mori*:
 20, 20. 53, 11. 58, 15. t. de hoc
 saeculo 56, 16. t. e corpore 58, 5
 transitus = *mors*: 12, 1. 6. — t. ad
 Italiam 20, 7
 transmigrare: patre Feba capto et ad
 Italiam transmigrato 63, 9. *cf.*
 migrare
 transmittere (= *mittere*) commemo-
 ratorium 3, 4
 transuadare Danuuium (transuadere
CGL) 25, 7. *cf. Vict. Vit. I 1.*
Rönsch It.² p. 202
 tribulantium turbis interesse 26, 8
 tribulationem perferre 11, 16. tribu-
 latio grauis 55, 4
 tributaria oppida 50, 1. 19
 triduanum ieiunium 27, 22. 43, 6
 triumphator = *uictor*: 50, 15
 triumphus = *uictoria*: 10, 9
 tumere uictoris 50, 15
 tutare 49, 9. *cf. Hymn. p. 71, 16*

Valere: quanti ualeat oratio 30, 3.
 quanti ualeret oboedientis animus
 50, 14. — multum ualere 29, 2.
 49, 8. — ut tibi obsequi ualeant
 50, 23

- malida rubigo** 36, 19
uaniiloquax presbyter 9, 26
uaticinium 57, 22
ubi = quo: 33, 3
uegetare: ut uegetetur optutus interior 53, 7
uel = et: 7, 11. 13. 8, 2. 6. 9, 9. 11, 24. 12, 10. 13. 14. 13, 15. 35, 7. 9. 38, 6. 50, 21 (?) 55, 25. 65, 10
uelocem sanitatem impetrare 52, 9. *cf.* 23, 20
ueneratio tua 17, 5. *cf.* 'abstracta'
ueniam poscere infidelitati 10, 19, incredulitati (incredulitatis *L.*) 15, 2, delicti sui 30, 11
uerax 7, 4. — **ueraciter** 5, 5
uerberare aliquem duris sermonibus 2, 18
uerbo gratiae (dei) commendare 61, 21 (*l. script. s.*)
uester = tuus: ingenio uestro 3, 12. filius uester 3, 22. libro uestri magisterii 6, 1. nihil adiciendum labori uestro studio nostro credimus 68, 19
uestigiis (= pedibus) omnium pro- uolutus 30, 10. — u. beatorum patrum inhaerere 26, 10
uetitatus (= prohibitorius) locustas 29, 10
uexilla plurimorum trophaeorum 69, 24
uicinia migrationis 57, 9
uicina subsidia 36, 11
uictualium nihil reperire 49, 7
uidere = cauere: iam ex hoc uos uideritis 57, 7
uigiliarum studia obseruare 58, 12. *cf.* 9, 6
uirtus = uis: 3, 21. 21, 20. — = **miraculum:** 3, 19. 18, 17. 31, 14. prodita uirtute 46, 8. 52, 13. 54, 7. 66, 3
uiacera = liberi: 24, 10
uisitatione uisitat uos deus 57, 17 (*l. script. s.*)
ad uicem = instar: 32, 21
ulterius = postea: 9, 8. 18, 1. 36, 19. 43, 18
ultra: centum et ultra milibus 40, 20. *cf.* 61, 18
ultronea benedictio 41, 19; *cf.* benedictio
uocabulum = nomen: cui erat uocabulum Comagenis 7, 5. 27, 17. 61, 11
uoti sacrificium deo reddebat 66, 20. *cf.* 24, 10
urgueri lacrimis ingentibus 40, 11
uspian (= quopiam) egredi 8, 8
ut consec. c. con. plusquamperf.: ut non potuisset agnoscere 34, 24
uterque: inter utraque flumina, Hennum uidelicet atque Danuuium 37, 4
utrum = num, non sequente an: percontatus est, utrum aliquos secum haberet 17, 2. interrogat, utrum omnes abcessissent 33, 24
uulgante fama 41, 14

ADDENDA ET CORRIGENDA.

- p. 17, 12 *uerba*: dominus pro uobis pugnabit et uos tacebitis *litteris
latius dispositis scribenda erant; sunt enim Exodi 14, 14.*
- p. 28, 10 *potius scrib.* satisfactionibus *pro* satisfactionibus.
- p. 31, 4 *scr.* excussis *pro* concussis *cl. praef. p. X.*
- p. 41, 18 sq. *scr. cum codicibus*: basilicam *pro* in basilicam *et collata
pro* collatas, *cl. praef. p. XI sq.*
-

In Vorbereitung begriffen:

AMBROSIVS. Ed. C. SCHENKI.

ARATOR. Ed. H. SCHENKL.

AVGVSTINVS. Retractationes et Confessiones. Ed. P. KNOELL.

Contra academicos, De beata uita, De ordine, De musica, De magistro, De libero arbitrio, De moribus eccles. et de mor. Man., De uera religione et quae exstant in uol. XXXII. p. 1385 — 1474 Mign. Ed. I. M. STOWASSER.

Soliloquia, De immortalitate animae, De quantitate animae, De genesi contra Manichaeos. Ed. A. HOLDER.

Epistulae. Ed. A. GOLDBACHER.

De doctrina Christiana, De trinitate, Enchiridion de fide, De catechizandis rudibus. Ed. Nic. MVELLER.

Enarrationes in psalmos. Ed. M. GITLBAVER.

De consensu euangelistarum, De sermone domini in monte habito. Ed. F. WEIHRICH.

De fide et symbolo, De fide et operibus, De agone christiano, De continentia et quae exstant in eodem uolumine Mign. X. L. p. 349 — 626, De nuptiis et concupiscentia. Ed. J. EGGER.

De utilitate credendi, De duabus animabus, Contra Fortunatum manichaeum, Contra Adimantum, Contra epistolam Manichaei, Contra Faustum Manichaeum, De actis cum Felice Manichaeo, De natura boni contra Manichaeos, Secundini Manichaei epistola ad August., Contra Secundinum Manichaeum, De fide contra Manichaeos, Commonitorium de recipiendis Manichaeis. (Vol. XLII M. p. 42—602.). Ed. Ios. ZYCHA.

Sermones. Ed. E. HAVLER.

ALCIMVS AVITVS. Ed. Ant. KVNZ.

BOETHIVS. Ed. G. SCHEPSS et Th. STANGL.

CASSIODORIVS. Ed. STETTNER et STANGL.

CYPRIVS (Gallic. poeta), Carmen de heptateucho etc., DRACONTIVS de deo libri III, EVGENIVS TOLETANVS. Ed. R. PEIPER.

FAVSTVS et PASCHASIVS. Ed. A. ENGELBRECHT.

FVLGENTIVS RVSPENSIS. Ed. G. WISSOWA.

HIERONYMVVS. Epistulae, Vitae Pauli Hilarionis Malchi monachorum, Dialogus contra Luciferianos, De perpetua uirginitate Mariae, Adversus Iovinianum, Contra Vigilantium, Contra Iohannem Hierosolymitanum, Adversus libros Rufini, Adversus Pelagianos, De uiris inlustribus (cum Gennadii libro de uiris inlustribus). Ed. A. REIFFERSCHIED.

Comment. in euang. Matthaei, Comm. in Pauli epistolas, Translatio homiliarum Origenis in Lucam. Ed. P. CORSEN.

HILARIVS PICTAVIENSIS. Ed. A. ZINGERLE et H. S. SEDLMAYER.

IVLLIVS POMERIVS. Ed. I. M. STOWASSER.

IVLIVS HILARIANVS. Ed. Nic. MVELLER.

IVVENCVS. Ed. I. HVEMER.

LACTANTIUS. Ed. G. LAVBMANN et S. BRANDT.

MAXIMVS TAVRINENSIS. Ed. A. SCHEINDLER.

OPTATVS MILEVITANVS. Ed. Car. ZIWSA.

PACIANVS. Ed. Nic. MVELLER.

PASCHASIVS. Ed. A. ENGELBRECHT.

PAVLINVS NOLANVS. Ed. Guil. HARTEL.

PRISCILLIANVS. Maximam partem nuper detexit primusque ed. G. SCHEPSS.

RVFINVS. Ed. F. WROBEL et B. NIESE.

TERTVLLIANVS. Ed. A. REIFFERSCHIED.

VALERIANVS CIMELIENSIS. Ed. I. M. STOWASSER.

VICTORINVS, RVSTICVS ELPIDIUS. Ed. W. BRANDES.

VINCENTIVS LERINENSIS. Ed. HEINRICH.

EVGIPPII
VITA SANCTI SEVERINI

RECENSUIT
ET COMMENTARIO CRITICO INSTRVXIT
PIVS KNOELL.

VINDOBONAE
APVD C. GEROLDI FILIVM BIBLIOPOLAM ACADEMIAE
MDCCCLXXXVI.

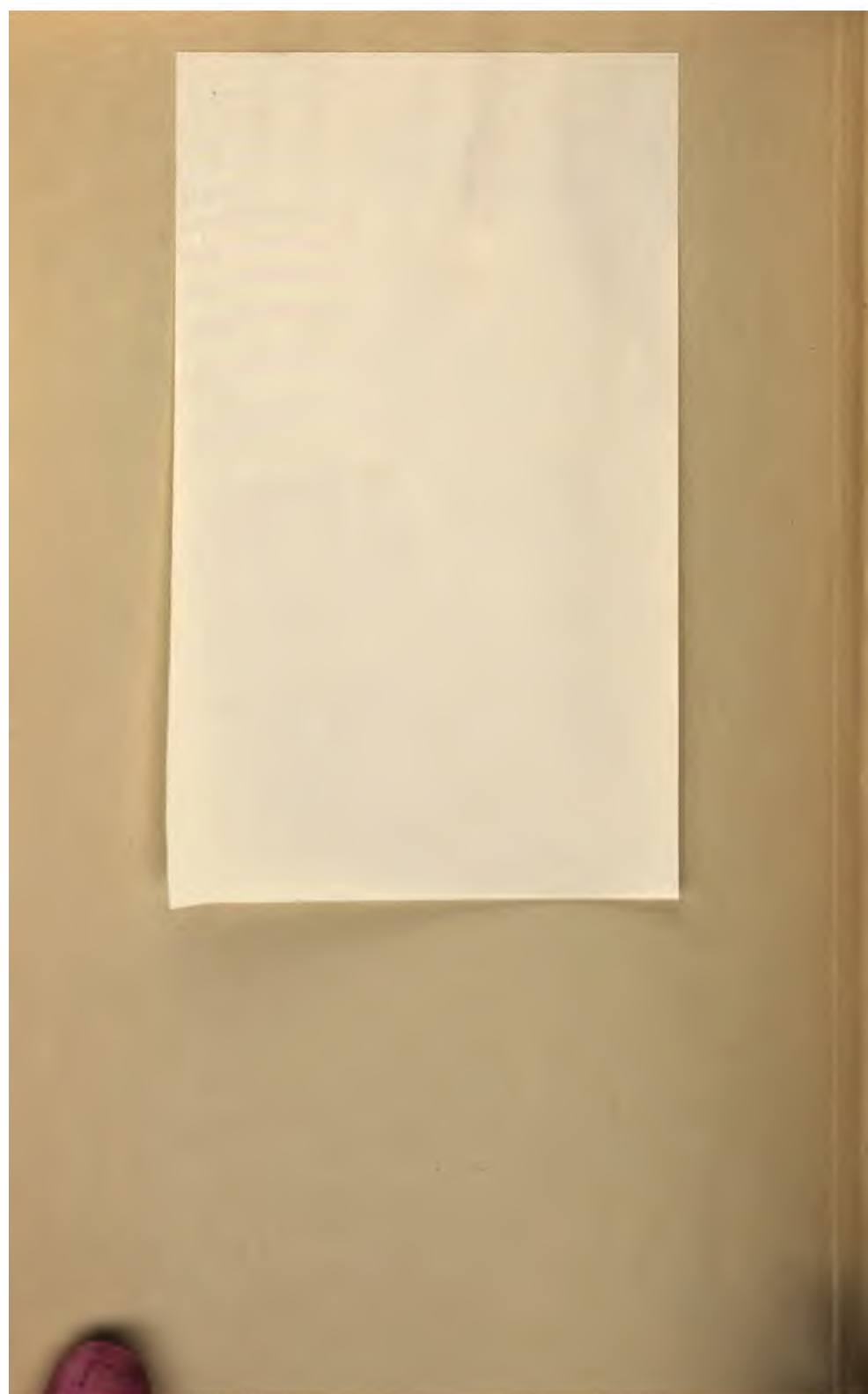

3 2044 038 446 290

#

EUGYPIUS Africanus.
[Works]

